

GeoArk 2005 og 2007

Rapport over rekognosceringer i Nordøstgrønland

Jens Fog Jensen, Bjarne Grønnow, Anne Birgitte Gotfredsen, Bjarne Holm Jacobsen,
Aart Kroon, Morten Meldgaard, Mikkel Sørensen

Indhold

1.0 Indledning	
2.0 Geo-Ark 2005 – Arkæologisk Rapport.....	
2.1. Formål	
2.2. Rejserapport.....	
2.3. Metoder	
2.4. Bopladserne i overblik	
Vardenæs (Lb 1)	
Observatory Peninsula (Lb 2).....	
Hvalros Ø (Lb 3).....	
Kap Wynn (Lb 4- 6).....	
2.5. Konklusioner	
3.0 GeoArk Kyst, Menneske og Miljø i Nordøstgrønland 2007.....	
3.1 Indledning.....	
3.2 Logistik	
3.3 Rekognogceringens omfang og metodik.....	
3.4 Geologi, topografi og kystform	
3.5 Registrerede bopladser i overblik	
Cla. 1	
Cla. 2	
Cla. 3	
Cla. 4	
Cla. 5	
Cla. 6 Fladstrand	
Cla. 7 Eskimovig.....	
Cla. 8	
Cla. 9	
Cla. 10 Dødemandsbugten	
Cla. 11	
Cla. 12 Lille Finsch.....	
Cla. 13	
Cla. 14	
Cla. 15	
Cla. 16 Kalven	
Cla. 17	
Cla. 18	
Cla. 19	
Cla. 20 Moskusheimen.....	
Cla. 21	
Cla. 22	
Cla. 23	
Cla. 24	
Cla. 25	
Cla. 26 Finsch	
Cla. 27	
Cla. 28	

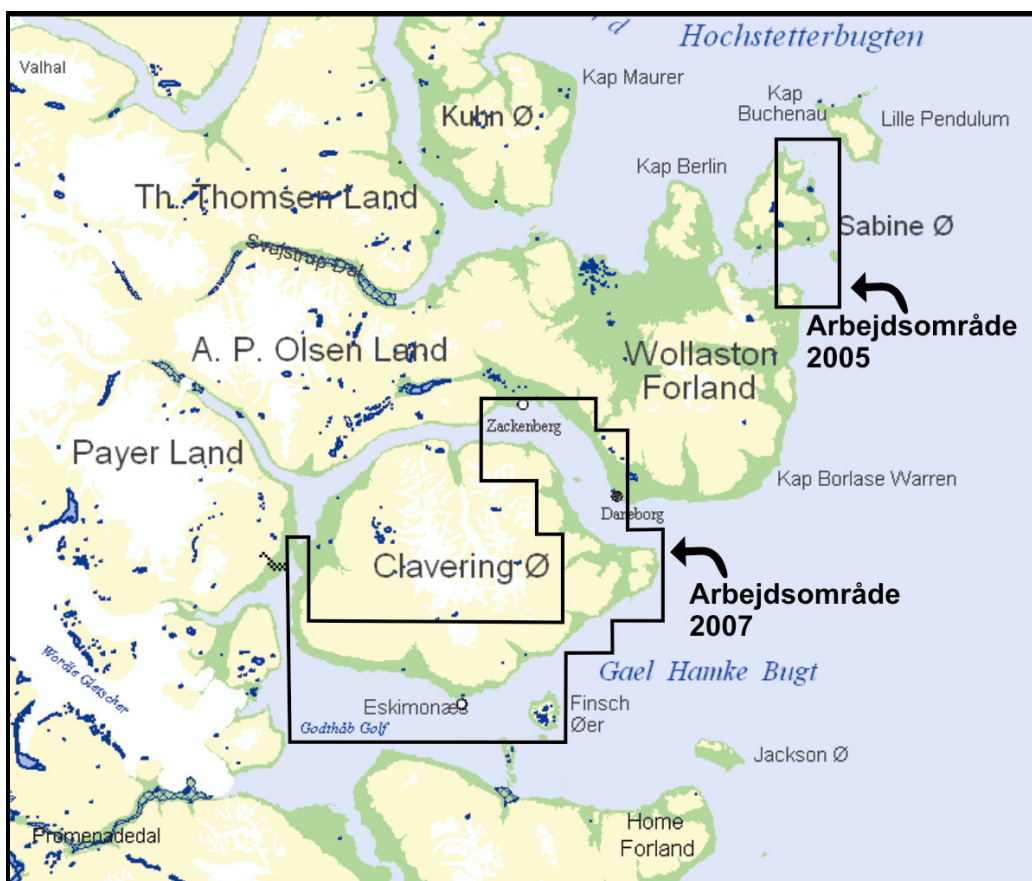
Cla. 29	
Cla. 30	
Cla. 31 Grønnedal	
Cla. 32 Grønnedal	
Cla. 33 Kap Breusing	
Cla. 34 Kap Mary	
Cla. 35 'Dahls Skær fangsthytte'	
Cla. 36 Dahls Skær	
Cla. 37	
Cla. 38	
Cla. 39	1
Cla. 40	
Cla. 41 Blåkløkkenæs	
Cla. 42	
Cla. 43 Basaltkap	
Cla. 44	
Cla. 45	
Cla. 46	
Cla. 47	
Cla. 48	
Cla. 49	
Cla. 50	
Cla. 51	
Cla. 52	
Cla. 53	
Cla. 54	
Cla. 55 Kap Arnakke	
Cla. 56 Eskimonæs	
4.0 Sammenfatning GeoArk 2007	
4.1	
4.2	
5.0 Litteraturliste	

BILAG

Bilag 1	Anlægsbeskrivelser og –positioner for GeoArk 2005
Bilag 2	Tabel over anlægstyper på Hvalros Ø, Lake Colony (HvLb3) Vardenæs (VaLb1) og Observatory Peninsula (ObLb2)
Bilag 3	Anlægsbeskrivelse GeoArk 2007
Bilag 4	Fundliste GeoArk 2007
Bilag 3	Fotoliste Bjarne GeoArk 2005
Bilag 4	Fotoliste med 'kontaktkopier' af de digitale optagelser, GeoArk 2005
Bilag 5	Fotoliste Jens Fog Jensen 2007
Bilag 6	Fotoliste Anne Birgitte Gotfredsen 2007

1.0 Indledning

Denne rapport beskriver de arkæologiske observationer, der i 2005 og 2007 er foretaget under det tværvideenskabelige projekt GeoArk. I 2007 deltog kvartærzoologer i feltarbejdet og de arkæologiske registreringer er i derfor i denne sæson suppleret med kvartærzoologisk registrering. GeoArk er et arkæologisk-geografisk forskningsprojekt i Grønlands Nationalpark i NØ-Grønland, der har til formål at belyse den eskimoiske bosætning, kulturernes levevilkår og det kystlandskab og de miljøforandringer, som har været rammen for kulturhistorien. Projektet blev påbegyndt da Det Kongelige Danske Geografiske Selskab i 2001 tog initiativ til feltarbejde i Frigg Fjord, og i de følgende år er der under initiativet blevet gennemført Wollaston Forland (2003), Sabine Ø (2005) og Clavering Ø (2007). GeoArk projektet har i perioden 2007-2009 status som et dansk IPY (International Polar Year) projekt, og udgør et særskilt projekt inden for det internationalt formulerede IPY-initiativ 'Dynamic Social Strategies in Arctic Environments'. Under IPY initiativet er projektet udbygget med en kvartærzoologisk del, der søger at belyse de levende ressourcers dynamik. Arkæolog Bjarne Grønnow fra Nationalmuseets Center for Grønlandsforskning leder det seneste projekt i et samarbejde med Det Kongelige Danske geografiske Selskab og geografer og zoologer fra Københavns Universitet. Projektet støttes i projektperioden 2007-2009 med særlige danske IPY midler, bevilget af Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser og af midler fra private fonde.

Markering af GeoArks arbejdsområder på Sabine Ø i 2005 og Claverng Ø og Young Sund samt Finsch Øer i 2007.

Markering af GeoArks arbejdsområde på Sabine Ø i 2005 og Clavering Ø og Young Sund 2007.

Det indsamlede dyreknoglemateriale analyseres og opbevares i henhold til samarbejdsaftale mellem Grønlands Nationalmuseum og Arkiv på Zoologisk Museum, Statens Naturhistoriske Museum, Københavns Universitet, medens det arkæologiske genstandsmateriale analyseres på Nationalmuseet og magasineres efterfølgende på Grønlands Nationalmuseum og Arkiv.

Nummereringen af de beskrevne bopladser følger separate løbenummer systemer for de to feltsæsoner i 2005 og 2007. I 2005 er bopladserne nummereret fra Lb. 1 – 6. I 2007 benævnes løbenumrene Cla. 1 til Cla 56. Efter løbenumrene findes stednavn hvor sådanne findes. Stednavne er med få undtagelser alle de officielle stednavne. Ved brug af uofficielle lokalitetsnavne så som 'Blålokkenæs' er markeret med apostrof. Derudover er de undersøgte lokaliteter forsynet med fortidsmindenummer fra fortidsminde-arkivet på Grønlands Nationalmuseum og Arkiv. Disse numre indeholder en kortreference og består derfor af flere led som for eksempel 74Ø2-0II-005. Hvor de to første led specificerer kortudsnittet og det sidste led er et løbenummer inden for det pågældende kortudsnit.

Beskrivelserne af de registrerede bopladser følger en skabelon, hvor hver enkelt lokalitet er beskrevet i prosa tekst med topografiske oplysninger og fremhævelse af dominerende karakteristika så som spektakulære fortidsminder etc. Mere detaljerede anlægsbeskrivelser, fundlister og så videre findes i bilag bagest i rapporten. I beskrivelserne af registreringerne fra 2007 følges prosa-beskrivelserne af summariske redegørelser for eventuelle fund, indledt med '*fund:*', og herefter følger en lignende kortfattet kvartærzoologisk beskrivelse af eventuelle dyrekogler indledt med et '*fauna:*'.

Beskrivelserne af fund og dyrekogler følges af GPS koordinater og oplysninger om eventuelle fotonumre. Med enkelte undtagelser er koordinaterne anført i grader og decimalminutter (system WGS 84). Undtagelserne er Cla. 27, 28, og 29 alle på Store Finsch, hvor koordinaterne blev registreret i UTM.

Fotografier er nummeret med løbenumre gældende for hver enkelt fotograf. Således at fotografier mærket JFJ er fotografier taget af Jens Fog Jensen, og fotografier mærket BG er taget af Bjarne Grønnow. I den forbindelse skal opmærksomheden også henledes på, at der for Bjarne Grønnows vedkommende er separate fotolister for henholdsvis 2005 og 2007 således at løbenumre på fotografier taget af Bjarne Grønnow må henholdes til et af de to år.

Nomenklatur: Genstande, ruiner og bopladsers kulturelle tilhørsforhold karakteriseres ved brug termene Saqqaq, Independence I, Grønlandsk Dorset og Thule, hvor de tre førstnævnte er de Palæoeskimoiske kulturgrupper, og den sidstnævnte referer til Thule (og historisk Inuit). Derudover er der anvendt betegnelserne 'ekspedition' eller 'fangstmandstid' for efterladenskaber der kan tilknyttes tidligere tiders ekspeditionsvirksomhed, eller 1900-tallets fangstmandsvirksomhed. Palæoeskimoiske såvel som Thule folk anvendte en række delvist lokalt tilgængelige råmaterialer i deres redskabsproduktion. Basalt er vidt udbredt sorte vulkanske bjergarter, der i både palæoeskimoisk og Neoeskimoisk tid fandt anvendelse til produktionen af økser. På Basalt Ø findes en forekomst af en særlig finkornet mere glasagtig variant, der har været vidt udbredt især blandt Thule folket, men som også i Palæoeskimoisk tid fandt anvendelse til produktionen af især stikler. Derudover ses grå, rødlige og grønne skifre, der især blev brugt af thule folket til slebne redskaber samt en stor variation af mikrokrySTALLINSK kvarts (mcq) der repræsenterer de råmateriale varianter, der også kaldes kalcedon og agat. De palæoeskimoiske folk foretrak disse hårde stenarter til produktionen af bifaciale blade og mikroflækker, men de blev også anvendt Thule folk.

2.0 Geo-Ark 2005 – Arkæologisk Rapport

v. Bjarne Grønnow, SILA – Nationalmuseets Center for Grønlandsforskning

2.1. Formål

GeoArk 2005 var et pilotprojekt, der havde til hensigt at skabe overblik over det arkæologiske og geografiske forskningspotentiale i området omkring Sabine Ø, Nordøstgrønland.

Studieområdet omfattede yderkyst-biotoperne ud for Wollaston Forland. Dette blev valgt for at give et indtryk af kildematerialet på de eksponerede Pendulum Øer og dermed supplere berejsningerne under GeoArk 2003, hvor hovedvægten lå på de mere 'beskyttede' strækninger af Wollaston Forlands nordkyst og Young Sound.

Forskerholdet var udsendt af Det Kongelige Geografiske Selskab i samarbejde med Institut for Geografi og Geologi, SILA – Nationalmuseets Center for Grønlandsforskning og Grønlands Nationalmuseum og Arkiv.

Forskerholdet bestod af: Bjarne Holm Jakobsen (projektleder, Institut for Geografi og Geologi, Københavns Universitet), Henrik Sulsbrück Møller (Ph.D.-studerende, Institut for Geografi og Geologi, Københavns Universitet), Robert Gilbert (gæsteforsker, Institut for Geografi og Geologi, Københavns Universitet) samt Bjarne Grønnow (centerleder, SILA – Nationalmuseets Center for Grønlandsforskning).

Denne rapport omhandler de arkæologiske registreringer, der, med god assistance fra holdets geografer, blev foretaget af Bjarne Grønnow under feltsæsonen d. 16. – 31. august, 2005.

2.2 Rejserapport

16/8 05: Afrejse fra Kastrup 19.45 til Keflavik, Island.

17/8 05: Ankomst til Constable Pynt v. 9.30-tiden. Videre med Twinotter kl. 13 via Mesters Vig til Zackenberg. Dernæst til Daneborg med landing v. 16-tiden. Efter en times tid videre med m/b Aage V. Jensen til Sabine Ø, hvor vi ved 22-tiden ankrede op i Germania Havn. Holdet indkvarterede sig i Sirius-hytten på Vardenæs, og Aage V. Jensen sejlede tilbage til Daneborg.

18/8 05: Rekognosceringstur fra Vardenæs omkring Germania Havn via Observatory Peninsula op til søen N herfor. Fik overblik over fortidsminderne i nærområdet.

19/8 05: Rekognoscering til Hvalros Ø. Sejlede rundt om øen for at få overblik, og gik dernæst i land på øens V-kyst. Fik overblik over udstrækningen af de store bopladsområder, som Johnson (1933) har betegnet North West Corner, Lake Colony og South Shore. Sen hjemtur og megen is i strædet over mod Germania Havn.

20/8 05: Oversigtlig arkæologisk registrering (BG) og opmåling (v. geograferne) af anlæggene i Lake Colony-området på Hvalros Ø.

21/8 05: Rekognosceringstur til langs Sabine Ø's Ø-kyst mod N op til og ind i Hansa Bugt. Gennemgik den halvø, der afgrænser Hansa Bugt mod Ø, og hvor Johnson har noteret teltringe. Disse er eroderet væk. I land på lille ø i munden af bugten. Også uden synlige fortidsminder. Hjem til Germania Havn hytten på Vardenæs igen ved 18-tiden. En times tid senere tog hele holdet på tur til Kap Wynn på fastlandet S for Sabine Ø. I land ved den ældste fangsthytteruin. Rekognoscerede et par

kilometer langs kysten indefter mod V. Registrerede nogle teltringe og et ildsted. Tilbage i Germania Havn omkring midnat.

22/8 05: Overblik over fortidsminderne på Vardenæs.

23/8 05: BG tilbragte dagen på Hvalros Ø med nummerering og foreløbig registrering af anlæggene særligt på Lake Colony og South Shore. Fotodokumentation og video-film af bopladsområdet.

24/8 05: BG registrerede og opmålte v.hj.a. håndholdt GPS anlæggene på Observatory Peninsula.

25/8 05: BG registrerede og opmålte v.hj.a. håndholdt GPS samt TopCon-målinger (v. geograferne) anlæggene på Vardenæs.

26/8 05: Vejrfast i hytten på Germania Havn. BG foretog enkelte rekognosceringer i fjeldet N for hytten.

27/8 05: Stormen i aftagende. To store gummibåde fra Sirius-patruljen ankom og ledsagede os gennem drivisen tilbage til Daneborg. Indkvartering på basen.

28/8 – 29/8 05: Fridag på Daneborg. Afgang med Twinotter via Zackenberg til Constable Pynt.

30/8 – 31/8 05: Ventedag på Constable Pynt. Dernæst sidst på dagen afrejse mod Island. Overnatning og ankomst til Kastrup d. 31/8.

2.3. Metoder

Rekognosceringerne foregik som vandringer, særligt i kystzonerne, samt kystnær sejlads med to gummibåde. Hele holdet, uanset faglig baggrund, var under rekognosceringerne opmærksomme på anlæg (fortidsminder) og overfladefund.

Der blev registreret bopladsområder på Vardenæs (Lb1), Observatory Peninsula (Lb 2), på Hvalros Ø (Lb 3) samt enkelte anlæg på Kap Wynn (Lb 4-6).

Efter, at BG havde dannet sig et overblik over fortidsminder og bopladsområdenes topografi, blev anlæggene nærmere registreret af BG. De blev positionsbestemt ved håndholdt GPS (i WGS 84-systemet) og anlæggene på Vardenæs og et udsnit af bopladsen på Hvalros Ø blev opmålt med Top-Con-teodolith – en opgave, der blev løst af holdets geografer i samarbejde med BG.

Alle anlæg blev nummereret med en bogstavkombination og en seddel med anlæggets nummer lagt ned i anlægget med henblik på hurtig identificering ved den efterfølgende skriftlige beskrivelse og fotografering. Alle anlæg blev kort beskrevet og vigtigste mål taget. Et udvalg af anlæggene blev fotograferet.

På Hvalros Ø blev et område (Johnsons 'Lake Colony') som nævnt udvalgt til opmåling med Top-Con-teodolith, mens øens enorme bopladsområde i sin helhed blev beskrevet via kommenterede video-optagelser. Ved en senere lejlighed bør bopladsen på Hvalros Ø naturligvis opmåles og beskrives nøjere.

Enkelte fund blev opsamlet på overfladen på Observatory Peninsula (Lb2), Hvalros Ø (Lb 3) og Kap Wynn (Lb4), mens der langs erosionskanten på Vardenæs (Lb 1) blev foretaget totalopsamlinger af oldsagerne i de anlæg, der på grund af bølgeaktiviteten er under udskridning ned ad den aktive erosionskant. Dette drejede sig primært om palæo-eskimoiske oldsager. Der blev ikke opsamlet knogleprøver på Vardenæs, idet der her har foregået så mange aktiviteter gennem årtusinderne, at de enkelte perioders knoglematerialer ikke kan skelnes fra hinanden på overfladen.

2.4. Bopladserne i overblik

Vardenæs (Lb 1)

74Ø1-0IV-024

Vardenæs afgrænser Germania Havn mod øst. Bosættelsessporene og andre anlæg findes på hele den yderste del af næsset med tendens til koncentration på de gamle strandvolde langs næssets vestvendte og østvendte kyst. Alle yderligt liggende anlæg er enten delvis nedskredne pga. kyst-erosion eller i stærk fare for at skride ud de nærmeste år.

Anlæggene er ud fra opmålingen med teodolith'en plottet ind på en forstørrelse af et luftfoto af Vardenæs (Fig. 1), men langt de fleste anlægs positioner blev inden da indmålt med håndholdt GPS (se anlægslisten).

Kultursporene er registreret som 46 anlægsnumre. De fordeler sig på 13 teltringe/shelters, 6 legehuse, 7 depoter, 3 huse (fangstmandstid), 10 andre anlæg fra fangstmandstid, 1 anlæg fra Germania-ekspeditionen (?), 2 europ. rævefælder og 3 ubestemte anlæg og én Sirius-hytte.

Der er spor fra alle perioder på denne plads, og særligt fangstmandsperiodens anlæg og efterladenskaber er dominerende. Dog har mindst to palæo-eskimoiske teltringe 'overlevet' de senere aktiviteter (Anlæg A og F). I gruppen af teltringe/shelters fra Thule-kulturen kan 4-6 anlæg betegnes som shelters, mens resten er teltringe (se anlægsbeskrivelserne, hvor de alle figurerer under samlebetegnelsen 'teltringe').

Der blev foretaget grundige overfladeopsamlinger langs erosions-zonerne på Vardenæs, idet det skønnedes, at de i hvert fald yderste 4 meter langs erosionsskrænten står i direkte fare for at blive skyllet ud i nær fremtid. Opsamlingerne er opdelt således:

- Genstande fra et 4 meter bredt bælte fra erosionskanten på strækningen mellem Anlæg Z og Anlæg R
- Genstande fra et 4 meter bredt bælte fra erosionskanten på strækningen mellem Anlæg AD og Z
- Genstande fra et 4 meter bredt bælte fra erosionskanten på strækningen mellem anlæg R og F.
- Genstande opsamlet i erosionskant 16 meter S for Anlæg AD
- Genstande opsamlet fra en afslagskoncentration (1,5 x 1,5m) beliggende 8 m NØ for Anlæg W ca. 4 m fra erosionskanten.

Endvidere blev der efter markering af fundsted på skitse foretaget opsamling af to mikroflækker og 1 mikroflækkeblok i Anlæg A. En råstofprøve blev opsamlet ca. 100 meter N for Siriushytten (se fundlisten).

Observatory Peninsula (Lb 2)

74Ø1-0IV-007

Observatory Peninsula er den halvø, der afgrænser Germania Havn mod V. Bosættelsen fordeler sig på en lille gruppe vinterhuse (4 stk) længst mod V, trukket 50-100 m tilbage fra kysten, samt talrige teltringe/shelters og andre anlæg, som depoter, der fortrinsvis ligger i et bælte lige ud til erosionskanten langs halvøens sydvendte kyst. Endvidere ses en del teltringe og legehuse på de gamle strandterrasser på halvøens højeste del. Anlæggene, der for størsteparten er positionsbestemt med håndholdt GPS og derfor kan plottes på et kort eller et flyfoto, omfatter følgende:

Vinterhuse (Thule): 4 stk. Teltringe/shelters (Thule): 22 stk.; Teltringe, palæo-eskimoiske,: 3 stk; Legehuse: 7 stk; Depoter: 19 stk samt div. anlæg efterladt af ekspeditioner (heriblandt Koldeway's observatorium fra 1869/70): 4 stk. Man bemærker de talrige depoter, der er ganske store for manges vedkommende og for nogles vedkommende indeholder én eller et par knogler af hvalros/lille hval. Halvøens forhistoriske anlæg – bortset fra vinterhusene – virker ret uforstyrrede af senere aktiviteter.

Der er ikke mange overfladefund på denne boplads, men fra den palæo-eskimoiske midtergangsbolig (Anlæg A) på pladsens vestlige del er opsamlet 1 afslag og 1 stikkelaflslag, ligesom en mikroflækkeblok er opsamlet i nærheden heraf.

I området omkring Thule-vinterhusene ligger mange knogler på overfladen, men dette kan i høj grad være et resultat af de mange udgravninger og andre forstyrrelser, som disse tørvehuse har været udsat for lige siden Koldewey's ekspedition i 1869/70.

Fra et ekspeditionshistorisk synspunkt er ruinen efter Koldeways observatorium ganske interessant. (Se i øvrigt anlægs- og fundlisten).

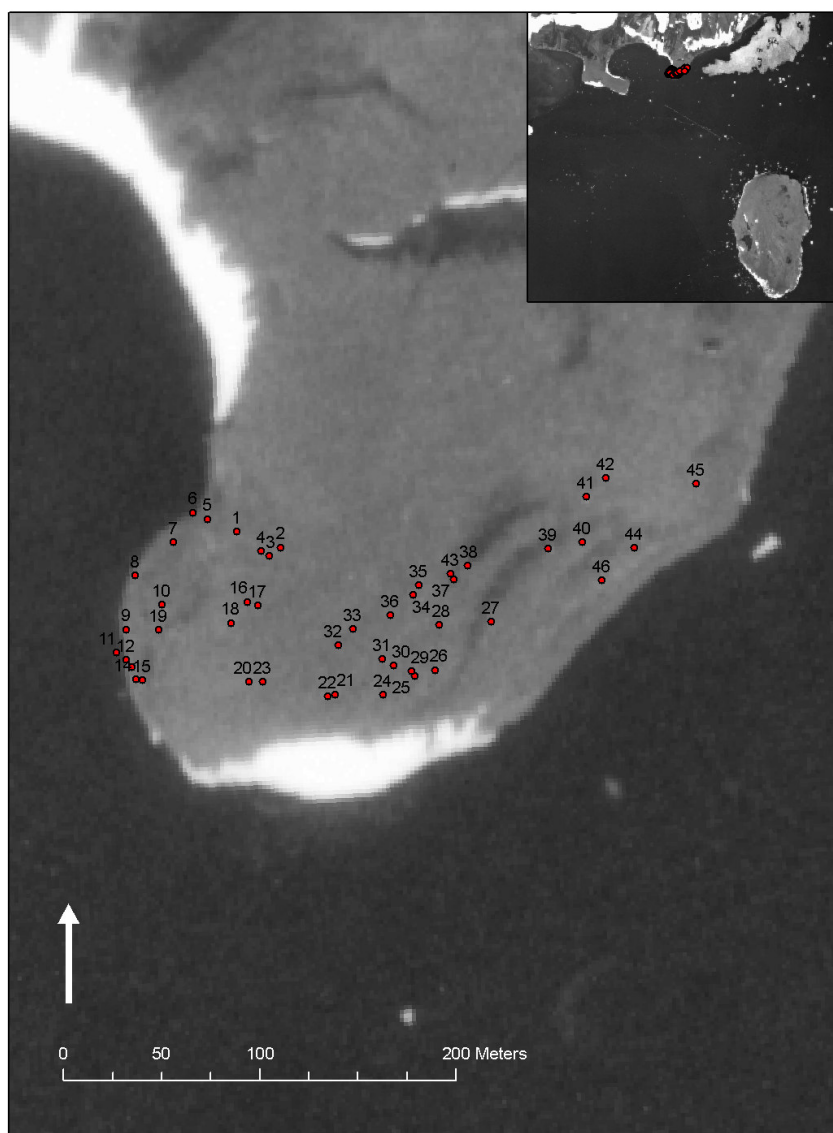
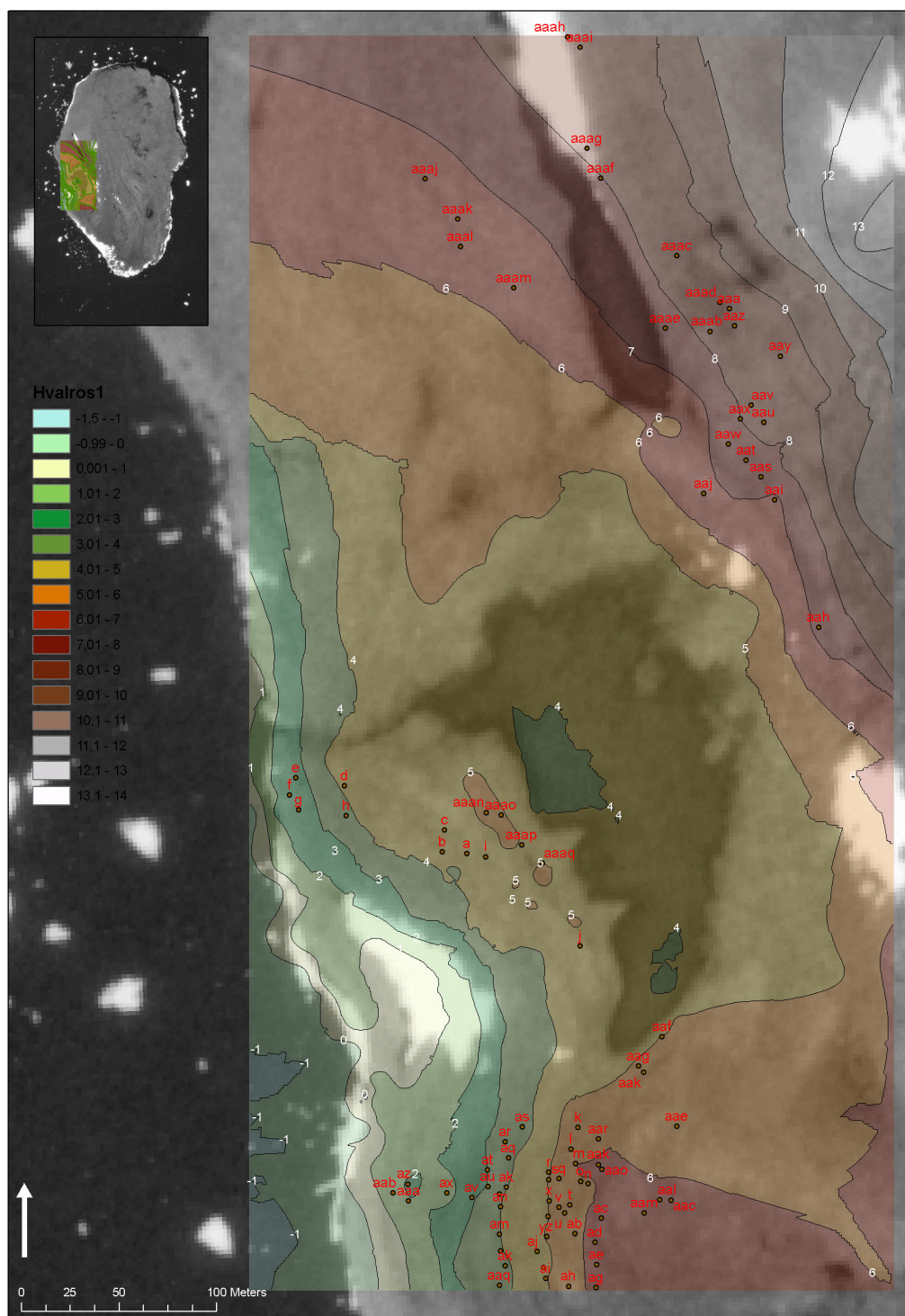

Fig. 1: Flyfoto over Vardenæs (Lb1) med anlæggene indplottet ud fra teodolith-målingerne. Se anlægslisten. (Plot: HSM og JTP).

Hvalros Ø (Lb 3)

74Ø1-0IV-004

Hele Hvalros Ø's vest- og sydvendende kystsstrækning er én stor boplads. Den blev af Johnson opdelt i de tre områder: *North West Corner (NWC)*, *Lake Colony (LC)* og *South Shore (SS)*, men der er i realiteten tale om et sammenhængende anlægsområde på serierne af hævede rullestens-strandvolde. Tomterne på NWC og sydover ligger generelt ganske tæt på den nuværende stejle erosionskant, mens bosættelsessporene i LC-området også strækker sig omkring den lille sø og 100-150 m fra kysten op på de lidt højere liggende strandvolde. I området, SS, findes anlæggene endnu højere oppe på øen. Området er præget af talrige rullestensvolde, der består af hovedstore og større afrundede sten, der gennemgående er ret løse og dermed svære at færdes på, når de ikke er sne-dækkede.

Bosættelsesområdet er meget forblæst, og der er da også adskillige læ-mure (ofte Ø-V-orienterede) iblandt de mange hundrede anlæg på øen.

Tiden tillod ikke en total opmåling og beskrivelse af anlæggene på øen, men i samråd med geograferne blev et område af Lake Colony valgt til opmåling med Top-Con teodolith, hvor såvel anlæg som terræn-profiler blev registreret (Fig. 2). Anlæggene her blev kort beskrevet og nogle fotograferet. Endvidere er området beskrevet på en kommenteret video-optagelse, som også omfatter en oversigt over SS-området. NWC-området blev kun besøgt kort, men her er også adskillige anlæg, særligt i form af teltringe/shelters og depoter. Hele komplekset på Hvalros Ø bør opmåles og beskrives.

Af særlige iagttagelser bør nævnes, at ét af de højest liggende anlæg i LC-området består af en cirkulær (diam. 8-9 m) stenmur i 3-6 skifter. Åbning mod V. Centralt heri ligger et hval- eller hvalros-kranie. Anlægget er tolket som en 'danseplads'.

Dernæst må depotet, Anlæg AG, nævnes. Det blev i felten opfattet som et fangstmandsdepot – det er meget stort og indeholder rester af tovværk, træ og sejldug -, men er faktisk det depot, som Nathorst i 1899 byggede i det tilfælde, at Sverdrup skulle søge ned langs Grønlands østkyst.

Ellers omfatter det opmålte areal af LC-området følgende: 47 teltringe/shelters; 2 legehuse; 21 depoter (min.); 13 anlæg tolket som kunstigt byggede edderfuglereder; 1 læmur; 2 skydeskjul; 1 rævefælde og 6 ubestemte anlæg.

Disse anlæg tilhører for langt størsteparten Thule-kulturen, men rævefælden og et af depoterne er fra 'ekspeditions- og fangstmandstiden'. Kun én af teltringene er bedømt som palæo-eskimoisk, men overfladefundene på bopladsområdet viser, at der må have været en betragtelig palæo-eskimoisk tilstedeværelse. I selve LC-området er alle palæo-eskimoiske anlæg formentligt 'ødelagt' af den massive Thule-aktivitet. Det skal dog nævnes, at nogle af 'edderfuglerederne' påfaldende ligner palæo-eskimoiske box-ildsteder med kogesten i bunden. I pladsens perifere områder gemmer sig sikkert en del intakte palæo-eskimoiske anlæg. Enkelte overfladeopsamlinger blev foretaget for at få et indtryk af de anvendte råstoffer og en typologisk datering af den palæo-eskimoiske tilstedeværelse i LC-området. Ligeledes blev et thule-harpunhoved medtaget med henblik på datering.

Kap Wynn (Lb 4- 6)

74Ø1-III-001

Løbenumerene på Kap Wynn dækker over en række mere eller mindre spredte anlæg langs den stejle og aktive erosionskant ned mod den N-vendende kyst. Strækningen blev kort gennemgået ved et enkelt aftenbesøg på et par timer d. 21/8.

Lige ved kystskrænten nær resterne af den V-ligste fangsthytte (kun læmuren er tilbage) ligger Wynn A – C, der består af et lille rundt ildsted (B) og to teltringe (A og C). Nær ildstedet opsamledes et afslag af grålig, finkrystallinsk kvarts.

Længere mod V langs erosionsskrænten blev på marin terrasse i 8-10 meters højde påtruffet to grupper teltringe (thule) med indbyrdes afstand på 15 m (Wynn D og E). Grupperne af teltringe ligger

på veldrænede 'halvmåneformede' flader omgivet af mere fugtigt, bevokset terræn. Anlæggene er under udskridning.

Wynn D består af 2 teltringe med en indbyrdes afstand på 2 m. Den østligste er 2,5x2,5m, hesteskoformet med briksekant, mens den vestligste er 2x2 m med svagt markeret briks. Her blev fundet et thule-harpunblad af skiffer.

Wynn E består af 3 teltringe og en kødgrav. En af ringene har markeret briksekant. Lidt knogler på overfladen.

Wynn F ligger længere mod V. Anlægget er en diffus teltring i selve erosionskanten i 8-10 meters højde over stranden. Ang. positioner se anlægslisten.

2.5. Konklusioner

Den koncentrerede indsats under GeoArk 2005 på Sabine Ø og Hvalros Ø har afsløret et markant forskningspotentiale for bosættelses-arkæologi i Wollaston Forland/Young Sounds yderkyst-område.

Lokaliteterne omkring Germania Havn – Vardenæs og Observatory Peninsula - repræsenterer hver især ganske omfattende Thule-bosættelser fra de 'varme' årstider: teltringe, depoter og legehuse, men der er også på sidstnævnte lokalitet en vinterbosættelse med 4 tørvehuse. Lokaliteternes position er kendt gennem bl.a. Koldeway's og Johnsons beskrivelser.

Bopadserne omkring Germania Havn indeholder også spor efter palæo-eskimoisk bosætning. Enkelte midtergangstomter er intakte, men ellers ses Independence I og Dorset-kulturernes tilstedeværelse som talrige overfladefund blandt Thule-tomterne.

Spor af Koldeway's ekspedition findes på Observatory Peninsula i form af ruinen af denne ekspeditions observatorium (og i form af de komplet udgravede Thule-vinterhuse).

Vardenæs er helt præget af, at fangstkompanierne byggede og drev Germania Havn – hytterne her. Dels er ruinerne af disse fangsthytter med tilhørende anlæg meget tydelige, dels er der efterladenskaber af fangstmændenes aktiviteter over hele halvøen. Der er et stort potentiale for historisk arkæologi her.

Hvalros Ø udgør et 'kapitel' for sig. Hele øens V- og SV-vendende del er en stor boplads med flere hundrede anlæg efter 'sommer'-boplads. Teltringene, telthusene (shelters), læmurene, depoterne og alle de andre anlæg er beliggende på vidtstrakte rullestens-strandvolde. Hele dette område kan med stort udbytte undersøges nærmere, idet vi her står over for studieområdets absolut største Thule-boplads.

Et særligt anlæg – en cirkulær struktur – tolkes som en danseplads, der historisk kan knyttes til festlighederne efter hvalfangst.

Kun nærmere undersøgelser og opmålinger kan bidrage til at sætte den enorme boplads på Hvalros Ø i områdets bosættelsesmønster i Thule-perioden.

Der er – ligesom ved Germania Havn – talrige spor af palæo-eskimoisk tilstedeværelse på Hvalros Ø. Også her er fundene fordelt mellem Thule-anlæggene, der helt har 'ødelagt' tidligere boliger. Men i lokalitetens perifere områder kan givet vis findes mere intakte anlæg, f.eks. midtergangsstrukturer, fra Independence og Dorset-kulturerne.

Hvalros Ø indeholder – foruden efterladenskaber fra 'fangstmænds-perioden' - også et depot efterladt af Nathorst i 1899.

Ved Germania Havn og på Hvalros Ø er der rig mulighed for at sammenkoble kystmorfologiske og klimatiske studier (i form af undersøgelser af borekerner i små søer og kystnære sediment) med de arkæologiske iagttagelser.

Der er derfor al mulig grund til, med GeoArk-projektets tværvideenskabelige indfaldsvinkel, at vende tilbage til disse yderkyst-lokaliteter, med henblik på mere detaljerede undersøgelser.

Lister:

Bilag 1: Anlægsbeskrivelser og –positioner

Bilag 2: Sammendrag af anlægslister

Bilag 3: Fotoliste med 'kontaktkopier' af de digitale optagelser.

Bilag 4: Fundliste

3.0 GeoArk, Kyst, Menneske og Miljø i Nordøstgrønland 2007

3.1 Indledning

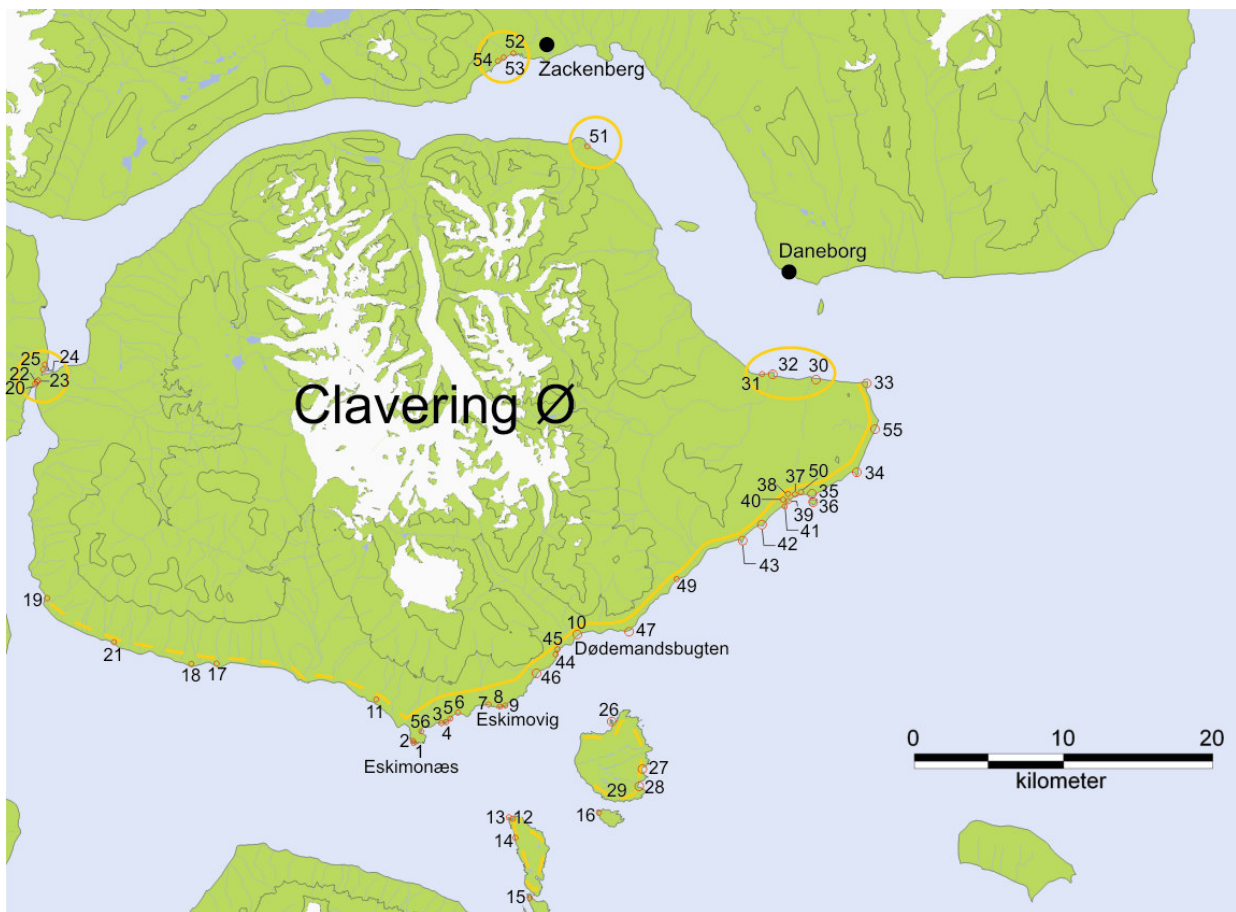
GeoArk projektet blev i 2007 IPY endosseret og feltarbejdet i 2007 blev blandt andet på den baggrund muliggjort med en bevilling på 606.332 kr fra Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland, ligesom projektets fortsættelse i 2008 er garanteret med af en ny bevilling fra Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland på 3 mio. kr. I 2007 var sydkysten af Clavering Ø udvalgt som det primære arbejdsområde, hvorfor et depot allerede var udlagt ved Eskimonæs, der var udvalgt som første basislejr.

3.2 Logistik

Udlæggelse af basislejr 1 blev med hjælp fra Zackenberg Ecological Research Operation's BioBasis program og fartøjet Aage V. Jensen foretaget fra Daneborg til Eskimonæs, hvor et helikopter landsat depot allerede ventede. Den xx flyttede ekspeditionsdeltagerne basislejr til Dahls Skær, hvorfra ekspeditionen den xx blev evakueret med venlig logistisk assistance fra Sirius, der afhentede en hel del gods med M/S Martha. Et depot der blandt andet bestod af tomme olietromler blev efterladt, men blev den xx afhentet af logistik medarbejdere fra Zackenberg i en RIB. Under hele forløbet såvel som ved etablering og evakuering af basislejre rådede ekspeditionen over to stk. Zodiac med 35hk motorer, hvortil der var blevet slænget 600 l benzin til eskimonæs. Arbejdet blev udført i perioden fra xx til xx og projektets deltagere var: Bjarne Holm Jakobsen, Aart Koon fra Geografisk Institut, Københavns Universitet.

3.3 Rekognosceringens omfang og metodik

Sydskysten af Clavering Ø, fra Revet i vest til Kap Breusing i nordøst, Finsch Øer og Kalven, var det primære arbejdsområde for GeoArk 2007. Kyststrækningerne blev dog ikke rekognosceret lige intensivt idet nogle områder blev gennemvandret særdeles grundigt af samtlige ekspeditionsdeltagere, medens andre strækninger, der ud fra en umiddelbar topografisk vurdering blev skønnet 'mindre interessante' blev besøgt mere sporadisk ved landgang på de ud fra en topografisk vurdering mest lovende steder. Endelig forhindrede tæt pakis en grundig gennemgang af østkysten på Finsch. Fra Eskimonæs til Kap Arnakke blev det meste af kysten rekognosceret til fods, hvorfor denne strækning må siges at være særdeles grundigt undersøgt. Undtaget er stort set kun enkelte elv deltaer og områder med stejlkyst. Øst for Eskimonæs på Finsch Øer og Kalven sejlede vi tæt under land og gik i land på de lokaliteter, der fra søsiden så lovende ud. Som oftest udførtes rekognosceringerne af tværfaglige teams bestående af en eller flere arkæologer samt en eller flere geografer og eller zoologer hvorved de forskellige områders potentiale kunne vurderes og drøftes på stedet.

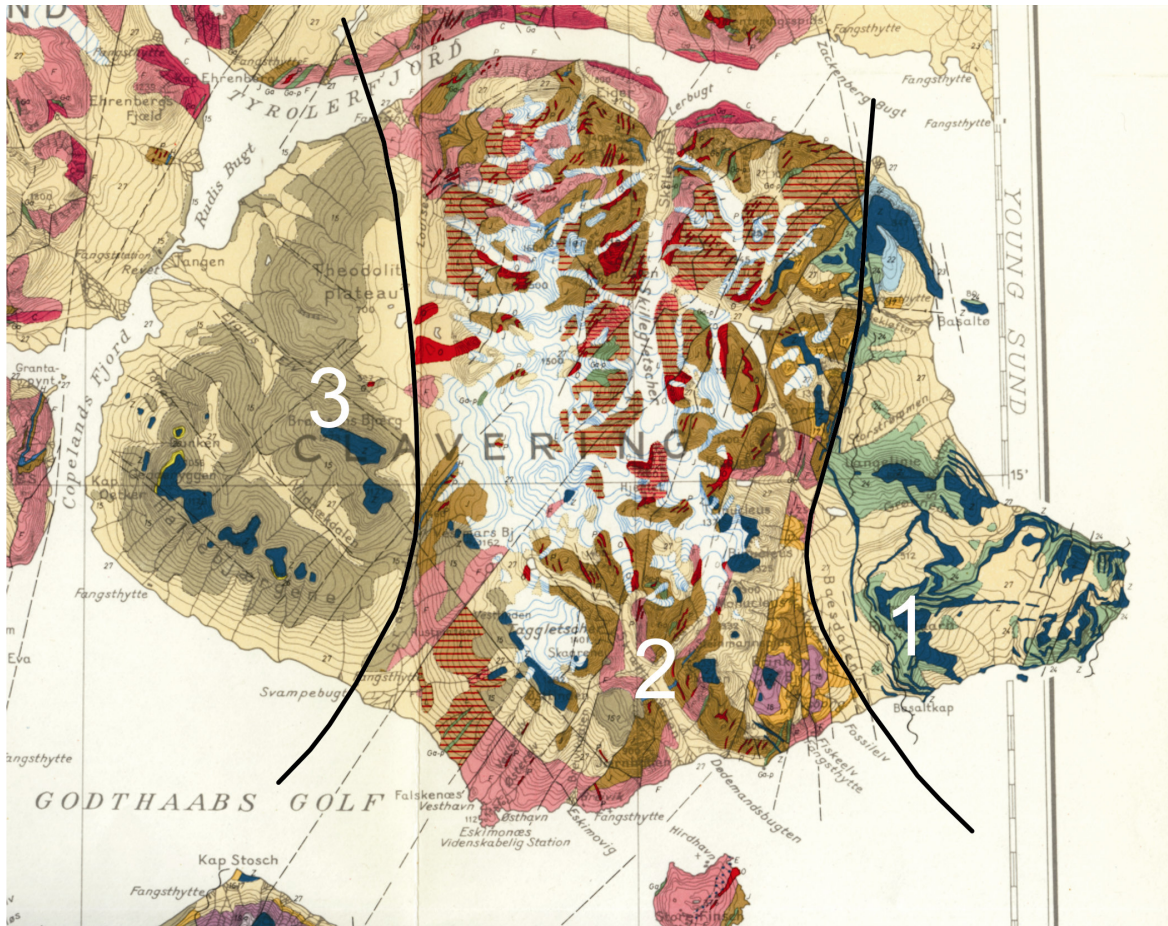

Clavering Ø med markering af lokaliteter, hvorpå der i 2007 blev gjort registreringer. Intensivt rekognosceret kyst er markeret med fuldt optrukken linie. Ekstensivt rekognosceret kyst er markeret med stiplede linie og 'punktvis' rekognosceringer er markeret med cirkel eller oval.

3.4 Geologi, topografi og kystform

Clavering Ø kan i geologisk henseende inddeles i tre zoner: En østlig, en central og en vestlig, hvor den østligste strækker sig fra Kap Arnakke til en linie gående omtrent fra Baesdalen i syd til deltaet foran Dolomitdals udmundning i Young Sund. Den centrale del omfatter hele øens delvist isdækkede højland og den begynder ved den ovenfor nævnte linie og afgrænses i vest af en linie fra Granatdalen i syd til Louises elv i Nord. Den sidste og vestligste geologiske provins på Clavering Ø indbefatter områderne vest for denne linie. Den østlige geologiske provins domineres af sedimentbjergarter fra kridttiden med massive intrusioner af basalt. De 'bløde' sedimentbjergarter er ofte dækket af løsjordaflejringer, hvorfor basaltklipperne i dette område fremstår som et mere dominerende landskabselement. Dette gælder i særdeleshed med hensyn til kystens topografi, idet havets erosion af sedimentbjergarterne resulterer i lange undertiden stenede strande, hvorimod de mere modstandsdygtige dykes og sills af basalt danner en serie markante næs og halvøer. Den forhistoriske bosættelse er som det også kendes fra andre grønlandske provinser med denne geologiske kombination af sedimentbjergarter og basalt overvejende knyttet til basalt halvøerne, der dels giver beskyttede landingsforhold og læ for teltboliger, og som også ser ud til at have været velegnede udsigtspunkter. I den midterste del af Clavering Ø, domineres grundfjeldet af gneiss og granit, der ved kontakt med havet danner en mere bugtet kyst med talrige små næs og vige. Denne landform er mest prominent i området fra Dødemandsbugten til Eskimonæs. Øens vestligste tredjedel udgøres af

sedimentbjergarter fra Carbon, hvor kun de højeste fjelde på toppen har et indslag af basalt. I dette område er der ingen hårde bjergarter til at modstå havets erosion, og atter ses lange sten og sandstrande neden for fjeldenes tallus aflejringer. Talrige elv og smeltevandsløb har dog dannet alluvialkegler, der fremstår som små næs, og mellem disse er der ofte residualer fra ældre alluvialkegler, der i dag fremstår som lidt højere terrasser. På sådanne ældre sten og grusterrasser er der i flere tilfælde registreret bosættelsesspor.

Geologiske provinser på Clavering Ø. 1) Kridt tids sedimentbjergarter med intrusioner af basalt, 2) gnejs og granitter, 3) kul tids sedimenter med basalte på fjeldtoppe. Geologien har stor indflydelse på kystformen. Geologisk kort: Koch, L. and Haller, L. 1971: Geological Map of East Greenland 72°-76° N. Lat. (1:250.000), Meddelelser om Grønland Bd. 183.

3.5 Registrerede bopladser i overblik

Cla. 1

74Ø2-0II-10

På plan græsbevokset flade mellem klipperne på den yderste pynt af Eskimonæs findes to vinterhuse samt et par teltringe med en del knogler beliggende på overfladen.

Fund: To tænder, den ene et perleforarbejde, den anden et forarbejde til en hundeskagleholder, samt 14 stk. afslag og forarbejder af sten.

GPS: N 74° 05,384' W 021° 17,857'.

Cla. 2

74Ø2-0II-10

Vinterhuse

Vest for Cla.1 findes to vinterhuse, der er under kraftig erosion af havet. Umiddelbart øst for vinterhusene findes et område med teltringe.

Fund: 1 harpunspids af skifer, et stykke forarbejdet træ, et håndtag? og en snekniv af hvalknogle.

GPS: N 74° 05,439' W 021° 17,884'.

Fauna: Ved og i vinterhusene fandtes knogler fra følgende arter: polarræv, rensdyr, sæl, hvalros, narhval og storhval.

Cla. 3

74Ø2-0II-031

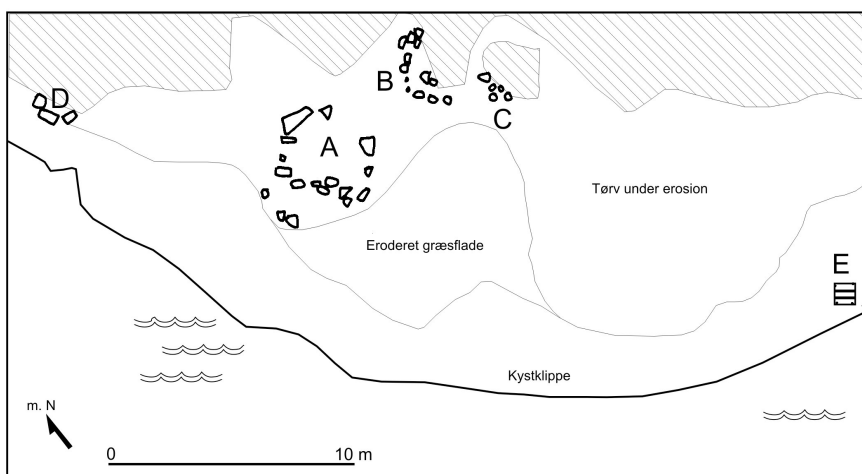
Pladsen ligger i en højde af blot 0 - 0,5 m. o. h. på en lav hylde dækket med et tyndt lag af tørv, silt og sand, der er under kraftig erosion. Ved denne erosion blottes en hel del stensager af Palæo-eskimoisk såvel som af Thule oprindelse. Knogler ses også, og der er udtaget trækul fra stensat ildsted (anlæg D).

Fund: 1 tildannet knoglefragment, 1 harpunspids, 1 hængesmykke?, 57 afslag af skifer, mcq og basalt. Samt en pose med trækulsprøver.

GPS: N 74° 05,745' W 021° 13,872'.

Fotos: BG 39-43

Oversigt over Cla. 3, med anlæggene A – E.
A: Teltring, B: Depot eller jagtseng, C: Depot, D Ildsted op ad klipper, E: Fangstmands-rævefælde.

Cla. 4

74Ø2-0II-032

En teltring, et legehus el. depot samt en rævefælde, findes på starbevokset grusflade ved den vestvendte del af roden af et lille næs. I erosionskanten er der opsamlet Thule stensager.

Fund: 2 harpunspidser og et bor og 3 fragmenter alle af skifer.
GPS: N 74° 05,743' W 021° 13,230'.

Cla. 5

74Ø2-0II-033

Mindst tre teltringe, et legehuse og depoter er beliggende på sydsydøst vendte hylder med udsigt over vig. Også spor af fangstmandsvirksomhed i form af en rektangulær teltring 50 m vest for pladsen.

Fauna: To rensdyrknogler til datering er opsamlet fra erosionskant af teltring og hjembragt.

Fund: Nær erosionskant mod øst fandtes et stort Independence I knivblad af chokoladebrun mcq. Bladet lå mellem ral og sten på en noget ujævn afblæst stenet flade. I umiddelbar nærhed af fundstedet fandtes et simpelt ildsted opført op ad en lidt større jordfast sten. Der blev udtaget jordprøve med trækul til en mulig C14 datering af anlægget.

Lidt længere ind mod vigen ses yderligere tre store Thule teltringe, den ene ligger i erosionskanten på eroderet flade omkring 2-3 m.o.h.

GPS: N 74° 05,779' W 021° 12,549'.

*Kniv eller lanseblad af rødbrun mcq.
Fundet på Cla. 5.*

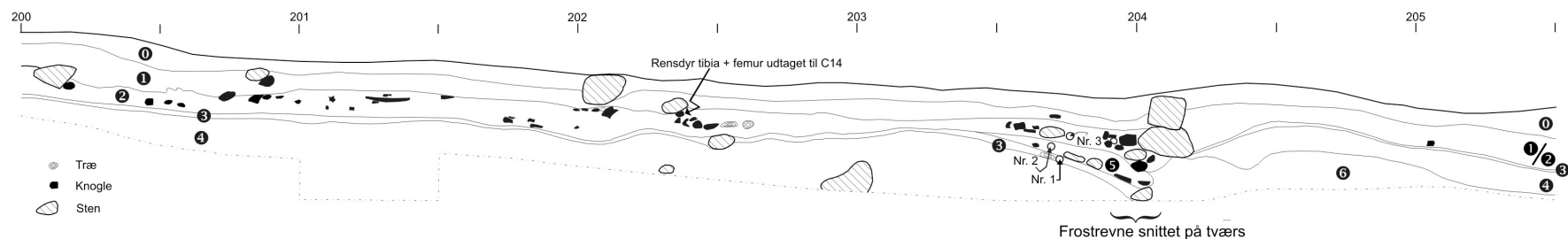
Cla. 6

Fladstrand.

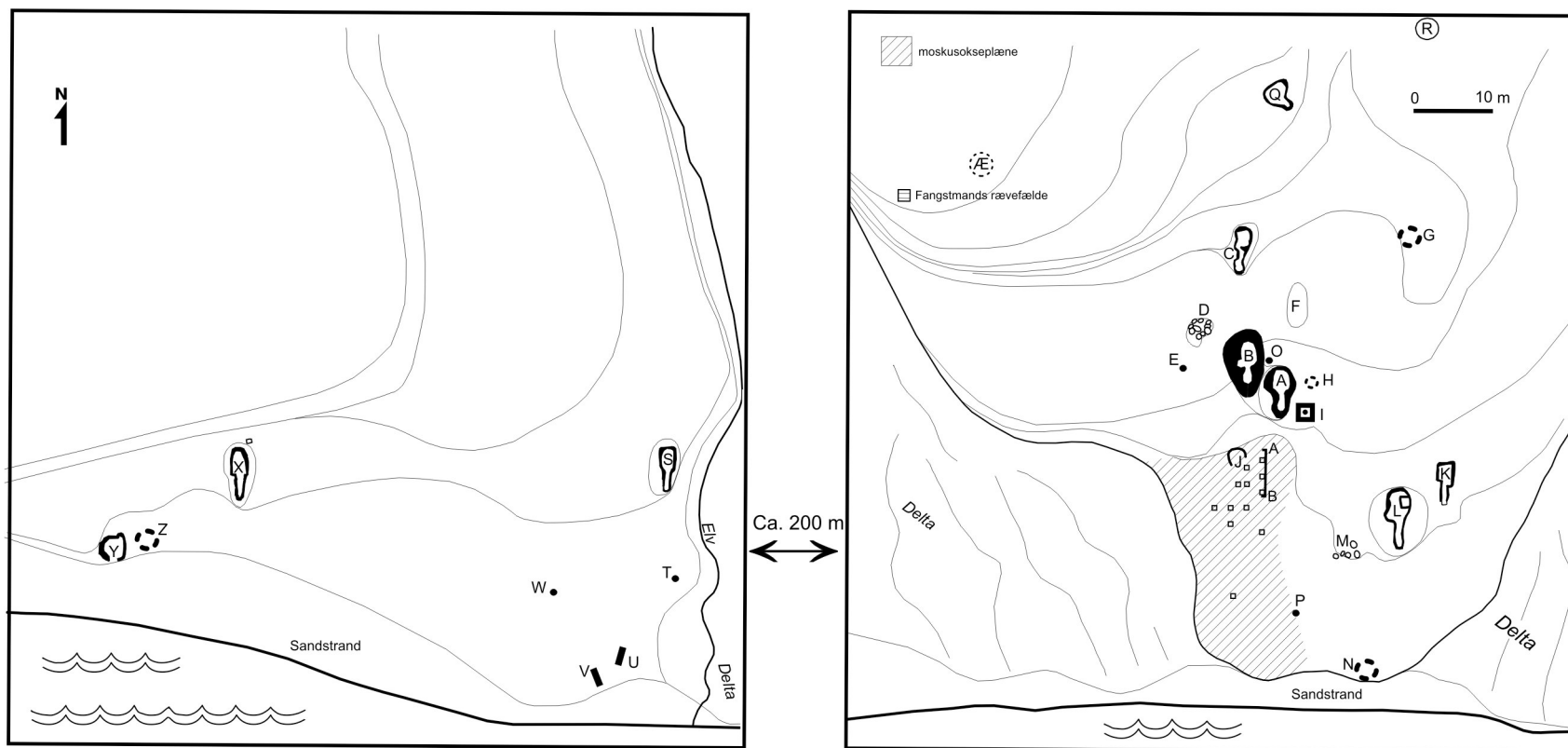
74Ø2-0II-009

Bopladsen Fladstrand er beliggende i en indbydende bugt med sandstrand. Fra stranden rejser terrænet sig jævnt i en serie terrasser og grusede bakkedrag mod indlandets fjelde. Bugtens centrale del er udfyldt af et elv delta, og der er registreret bopladser med vinterhuse og teltringe på begge sider af det centrale delta.

På østsiden af deltaet findes anlæggene A-R, der omfatter 8 vinterhuse, hvoraf et par stykker er stærkt sammensunkne, overgroede og usikre i tolkningen, 2 teltringe samt dertil en række depoter og mulige grave, der i nogle tilfælde (D) er anlagt i et ældre vinterhus. Et område med afslag fra produktionen af stenredskaber (Æ) og en europæisk rævefælde. Et græsbevokset fugtigt terræn foran vinterhusene, gav indtryk af at være en mødding, der kunne rumme velbevarede knogler. I dette område blev der udført en serie systematisk udlagte prøvehuller, siden udvidet til en egentlig

Profilsnit På Fladstrand (Cla. 6). Sten , træ og knogle er markeret med individuelle signaturer. Prøver udtaget til DNA analyse er markeret med nr. 1, nr. 2 og nr 3. Lagbeskrivelse: ① Recent mostørv. ② Svagt stribet brun tørv med silt og sand. ③ 'kulturlag', knogle og stenførende lag. Lamelleret sorte / brune humøse striber, vekslende med rene sandlinser. ④ Sort humøs stribe med sand. ⑤ Serie af silt / sand lameller med vekslende indhold af humus. ⑥ Linse af gråbrunt siltblandet sand ⑥ Undergrund, gulbrunt / beige, grovt sand / grus m. sten af vekslende størrelse.

Cla 6 (Fladstrand) Lokalteten består af to anlægskoncentrationer, der ligger henholdsvis øst og vest for et elvdelta. GeoArks undersøgelse i koncentreret om den østlige lokalitet, hvor prøvehuller og senere en sammenhængende profilgrøft i et fugtigt område med tørv afslørede gode bevaringsbetingelser for knogler.

profilgrøft. Ud over velbevarede knogler blev der i dette område også fundet en hel del forarbejdet træ og knogle.

Fund: 13 stykker træ, 2 fragmenter af slebne genstande af skifer. 6 afslag af mcq, skifer og basalt. 1 perle af tand, slædemede og snekniv af hvalknogle, harpunspidsfragmenter og bearbejdede knoglefragmenter.

Fauna: Godt. 1500 knoglefragmenter hjembragt. Resultater i database på Zoologisk Museum.

På vestsiden af deltaet findes anlæggene S til Z, bestående af 3 vinterhuse, 2 teltringe og 2 depoter.

GPS: N 74° 05,919' W 021° 11,235'.

Foto:

Cla. 7

Eskimovig

74Ø2-0II-008

Helge Larsen (1934: 7) registrerede 25 vinterhuse på Eskimovig, hvoraf 13 dog allerede var udgravet, da han besøgte stedet. Bevaringsforholdene på Eskimovig viste sig at være temmelig dårlige, hvorfor der ikke blev udført yderligere undersøgelser på stedet.

Fund: 3 harpunspids af skifer, 1 hundeskagleholder af tand, 3 afslag af skifer, mcq og basalt.

GPS: N 74° 05,911' W 021° 07,025'.

Foto: BG: 77

Cla. 8

74Ø2-0II-007

Fire vinterhuse, teltring m.v. fra fangstmandsperioden. Den vestlige tomt virker intakt, dog med 'prøvehul' midt på briksekanten. To mindre tomter i vigens vestlige del fremstår derimod forstyrrede. Sammen med de to vestlige tomter ligger en delvist overgroet 'sten oval'.

Fund af (palæoeskimoiske?) afslag i erosionskanten på vestlige side af lille næs, der afgrænser bopladsen mod øst. Et prøvestik i møddingen viste at der på stedet er dårlige bevaringsbetingelser for knogler.

Fund: Et forarbejde til harpunspids af skifer og 2 afslag (af mcq og basalt).

Fauna: Spadestik udenfor vinterhuse viser tynde kulturlag med få knogler i tørvelaget.

Bvaringsgrad 7. Enkelte knogler på overfladen. Knogler tilstede fra følgende arter: hvalros, sæl og narhval.

GPS: N 74° 05,767' W 021° 04,472'

Foto: BG: 94-100

.

Cla. 9

74Ø2-0II-034

Boplads med 5 vinterhuse, 5-6 teltringe og 6 grave. Vinterhusene virker uforstyrrede, en teltring ligger lige foran vinterhusene ned mod vandet. 2 – 3 teltringe ligger på lille plateau i 5-6 m's højde bag vinterhusene. Tre plyndrede menneskegrave ligger på gammel rullestensstrandvold øverst på lokaliteten i 10 – 15 m's højde, og 2 teltringe og to åbnede grave ligger på pladsens østlige del.

Fund: 3 stk. slebne skifer fragmenter, 1 afslag af mcq.

Fauna: Spadestik udenfor vinterhuse viser tynde kulturlag med opløste knoglespor. Bevaringsgrad 5. Narhvalcalvarium med to rudimentære tænder. Desuden teltring med moskusknogler og en moskuskæbe fra en kalv med M1 i frembrud. Disse er formodentligt recente. Et stykke af pandeben med tak fra rensdyr opsamlet og hjembragt. Fotos: BG: 102-107

GPS: N 74° 05,924' W 021° 02,257'.

Cla. 10

Dødemandsbugten

74Ø2-0II-005

Den klassiske boplads i Dødemandsbugten blev besøgt med henblik på at få belyst faunaens bevaringstilstand i møddingsområderne omkring de mange huse. Spadestik i de mest oplagte og frodigt bevoksede møddinger afslørede imidlertid at faunaen var meget dårligt bevaret.

Fund: 3 harpunspidser, 1 uloblad og 1 fragment af en kniv og et bor og en perle alle af skifer, 8 afslag af skifer og mcq.

Fauna: Gruppe I iflg. Helge Larsen: Hus 1 & 2 Flere prøvestik med ret opløste knoglespor ned til 20-30 cm. Møddingen er eroderet af havet. Hus 5 & 6 Mødding er under begyndende erosion af havet. En del knogler på overfladen.

Hus 3 & 4 Prøvestik med et tyndt kulturlag dog uden knogler.

Gruppe II iflg. Helge Larsen: Hus 2 prøvestik med fed jord med enkelte knoglespor. I 12-15 cm dybde nås undergrund m grus. Hus 3 Prøvestik der ned i stor dybde har grus blandet med knogler. Dette tolkes som mulig back dirt fra H. Larsens udgravninger af hus 3. Hus 7 Prøvestik med tyndt gruset lag 5-10 cm med opløste knogler

Gruppe III: Her blev der ikke udført prøvestik. Tilsyneladende er alle vinterhuse udgravede.

GPS: N 74° 07,334' W 020° 52,779'.

Fotos: BG: 108-130.

*På Helge Larsens
oversigtsplaner (Larsen
1934:) kan man se, at
Ruingruppe I i 1932 befandt
sig mindst 10 m fra
erosionskanten. Ved besøget
i 2007 var husgangen på de
samme ruiner ved at skride i
havet, og det kan deraf
sluttes, at omkring 10 m kyst
er borteroderet på de
mellemliggende 75 år.
Stående i vandkant 10 m fra
erosionskant: Bjarne
Grønnow, stående ved
erosionskant: Anne Birgitte
Gotfredsen.*

Cla. 11

74Ø2-0II-035

Fire små vinterhuse er gravet ind i den vestlige kant af et elv delta. Prøvestik med feltspaderne viser at tomterne må være skyllet over med sediment fra elvlejet. Det er vanskeligt at afgøre om husene er udgravet, væggene står klart og stejlt, mens husgangene alle er fyldt med sediment og sten. Den øverst og enligt liggende tomt kan være udgravet. Tomterne ligger ca. 100 m fra standen i 3 - 4 m's højde.

Fauna: Flere spadestik uden for husene gav i ét tilfælde velbevaret knogle af sæl. Bevaringsgrad 8-9. I et af de midterste huse fandtes en moskusstejle.

GPS: N 74° 07,176' W 021° 21,188'.

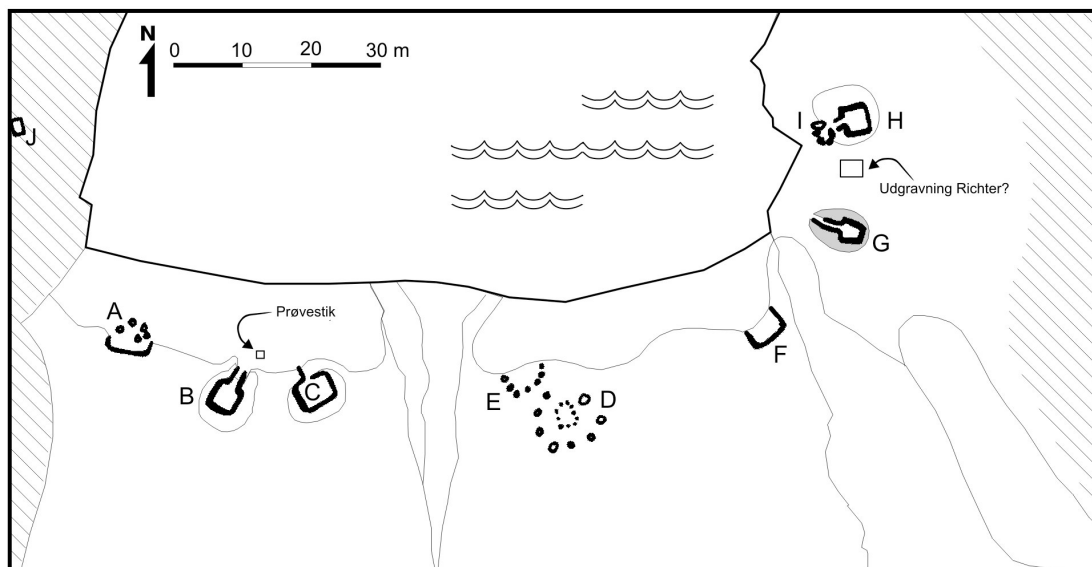
Fotos: BG 146, 147

Cla. 12

Lille Finsch Glob 108

74Ø2-0II-002 Vinterhuse, teltringe

På nordsiden af Lille Finsch ligger en indbydende bugt med sandstrand. Centralt i bugten findes et klippeskær, og en lille bæk strømmer fra den bagved liggende dal til sandstranden. I bugten ligger 4-6 vinterhuse, to teltringe (recente) og 2 grave. Tomterne A, B, C, E og F ligger alle ud til sandstranden, hvor erosionen har dannet en ca. 1 m høj klint, og alle disse anlæg er under erosion.

Cla 12. Ruiner i bugt på nordkyst af Lille Finsch

De to østlige vinter huse G og H ligger på et lidt højere terræn i ca. 5 m's højde, der mod havet afsluttes i lodrette klipper. Prøvestik viste kun knoglebevaring foran anlæg B.

Fund: 3 slebne fragmenter af skifer og 1 afslag af mcq.

Fauna: Vinterhus A til C: prøvestik foran hus B viste under sandlaget et få cm tykt kulturlag med velbevarede sælknogler bevaringsgrad 9-10. Vinterhus G: tre prøvestik gav ingen knogler.

Vinterhus H: tre prøvestik gav ingen knogler, men enkelte knogler observeredes på overfladen af de fjerneste dele af møddingen foran Hus H nær erosionskant. Knogler tilstede fra følgende arter: rensdyr, hvalros, sæl, storhval.

GPS: N 74° 01,660' W 021° 08,641'.

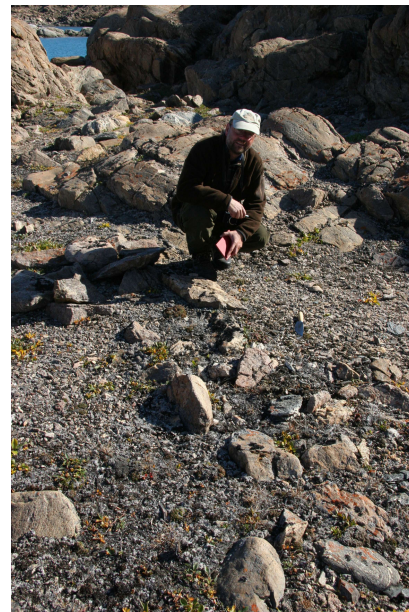
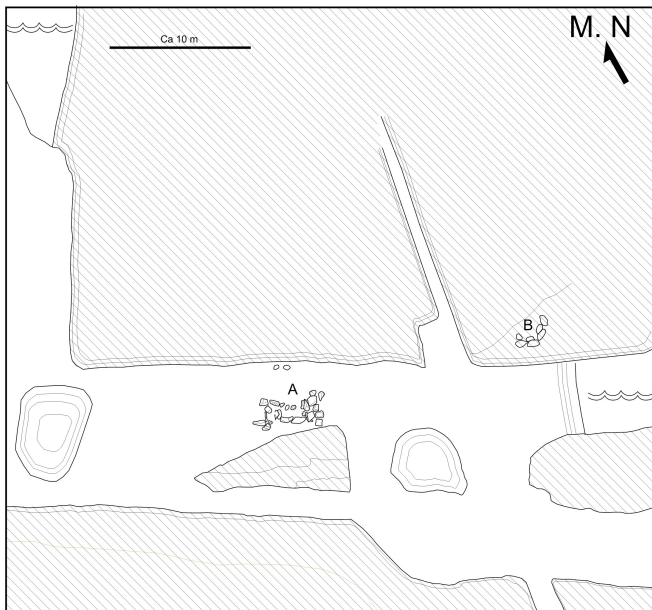
Foto: BG: 151-155

Cla 13

74Ø2-0II-055

På toppen af den lille pynt, der afgrænser bugten med Thule husene mod vest, er der et kuperet terræn med afrundede klippekuder adskilt af spalter og revner. Der er få egnede lejrpladser, men i en stor og bred spalte nær pyntens spids findes en plan løsjordsaflejring stor nok til teltslagning. Her findes et diffust midtergangsildsted (Anlæg A), hvor der ved den sydlige side blev fundet en stikkel af Independence I type. Omkring Ildstedet lå også enkelte afslag, og på klipperne mod øst

findes en lille halvkreds af sten (Anlæg B), der kan være et lille depot. En jordprøve blev udtaget fra midtergangsildstedet med henblik slæmning og tilvejebringelse af trækul til kulstof 14 datering. Der kunne ikke iagttages en periferi omkring midtergangs anlæggt.

Tv: Oversigt over terrænet hvor Cla. 13 er placeret. Th: Bjarne Grønnow siddende ved anlæg A, ildsted med associerede Independence I oldsager.

Cla. 14

73Ø1-001-012

Nordvestkyst af Lille Finsch (=Glob 1944 nr.109).

Besøgt af MM. 2 ovale shelters af store sten.

Fauna: Rudimentær tand fra narhval opsamlet og hjembragt.

Cla. 15

73Ø1-001-013

Ø syd for Lille Finsch

Palæoeskimoisk 'huggeplads' beliggende øverst i smal sadel i omkring. 6 m's højde over højvandsmærket. Området med afslag er omkring 5 x 5 m stort. Fra overfladen er et udvalg af råmaterialer opsamlet. Formodentlig er der tale om Independence I.

Fund: 14 afslag af mcq.

GPS: N 73° 58,811' W 021° 09,419'.

Foto: BG: 157, 158

Cla. 16

Kalven

74Ø2-0II-036

Kalvens nordvestlige hjørne karakteriseres af en række små klippenæs der adskilles fra hovedøen af storstenede strandvoldsdannelser. På en sådan vestvendt stenet strandvoldsterrasse oven for en lille vestvendt vig på Kalvens nordvestlige pynt ligger en velbevaret teltring med midtergangsstruktur og kogesten. Mellem de knyttnæve store sten, der udgør det naturlige underlag fandtes enkelte afslag og en enkelt stor flot rygflække.

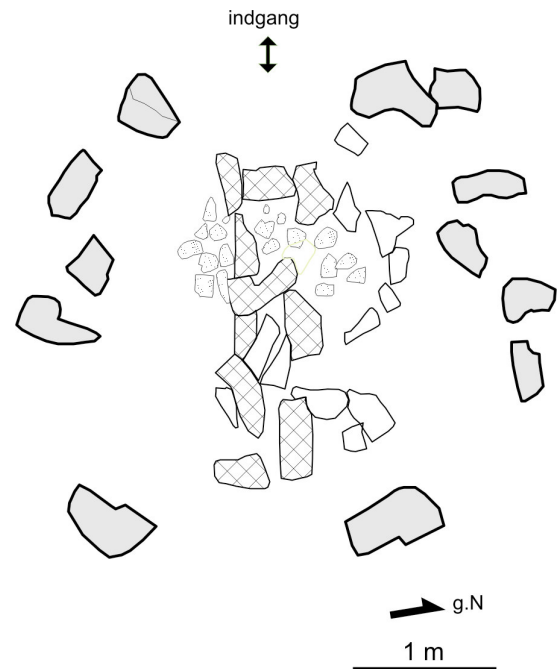
Den 3 x 3 m store, nærmest cirkulære teltring er beliggende få meter øst for en stejl erosionsskrænt mod havet. Yderligere anlæg blev ikke fundet skønt området blev underkastet nøje granskning. Og det lykkedes heller ikke at finde den i fortidsminderigistret registrerede boplads 74Ø2-II-3.

Fund: 1 stor rygflække og 2 afslag af mcq.

Fauna: 10-15 m N for anlægget opsamledes en sælkogle tilgroet med sort lav til hjembringelse. Kan være af palæoeskimoisk oprindelse.

GPS: N 74° 01,012' W 020° 57,535'.

Foto: BG:

Cla. 17

74Ø2-0II-012

Cla. 17 er en 'sommer' plads med i alt 16 anlæg (7 teltringe, 5 depoter, 1 legehuse, 1 teltring el. depot, 1 fangstmandsrævefælde og 1 udefineret stensat anlæg). Pladsen er beliggende på en stenfyldt gruset dilluvialkegle, der afgrænses af stejle erosionsskråninger mod kysten såvel som mod aktive alluvialkegler i vest og øst.

Cla. 17. Oversigt over anlæggene A til P på stenet grusterrasse, der fremstår som en eroderet rest af en ældre dilluvialkegle. Sandsynligvis er her tale om bopladsen registreret som 74Ø2-II-12.

Fauna: Enkelte spredte knogler findes især på erosionsskråningerne der afgrænser pladsen.

Knogler tilstede fra følgende arter: ringsæl, sæl, remmesæl, hvalros, narhval, storhval.

GPS: N 74° 10,046' W 021° 39,897'

Foto: BG: 9-11.

Cla. 18

Teltring fra ekspeditions el. fangstmandstid. Rester af to flasker findes umiddelbart ved anlægget.

Fauna: Albueben fra gås fundet, dog ikke i relation til struktur.

GPS: N 74° 10,320' W 021° 42,709'.

Cla. 19

74Ø2-0II-050

Shelter og køddepoter

Et 1 x 0,8 m stort hesteskoformet shelter af store sten samt to store køddepoter, der ligger med ca. 50 meters mellemrum.

Fauna: Knogler tilstede fra følgende arter: ringsæl, storhval & gås (albueben).

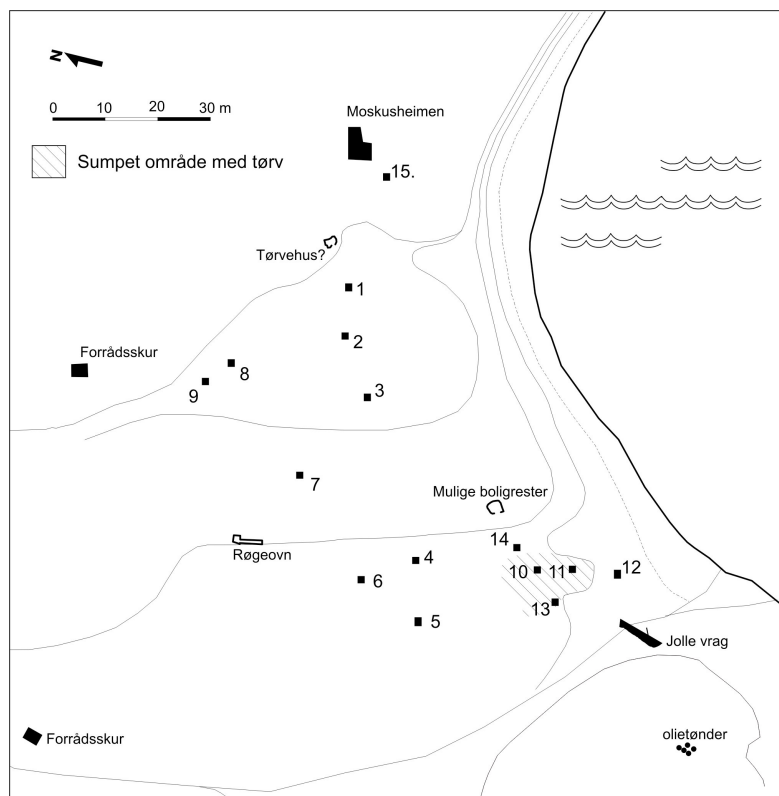
GPS: N 74° 11,742' W 021° 51,620'. Usikker GPS position idet udmåling på landkort placerer bopladsen mellem Cla. 21 og Cla. 19, dvs. flere kilometer længere mod vest.

Cla. 20

Moskusheimen

74Ø2-0II-029

*Oversigt over Moskusheimen,
med prøvehuller 1-15
markeret.*

Dalstrøgene og fjeldsiderne omkring Moskusheimen, ved Revet der adskiller Rudi Bugt fra Copeland Fjord, danner en storslået og indbydende scene hvor vidtstrakte sletter kranses af stejle fjelde i okker-røde, gullige og grå toner. Omkring fangsthytten Moskusheimen og i særdeleshed skråningerne umiddelbart syd for fangsthytten danner en usædvanligt frodig græs- og mosbevokset 'plæne' der mod syd afgrænses af en lille elv. 'Plænen' bærer tydeligt præg af at være stærkt gødet af moskusokser, der græsser på stedet samt af virksomheden omkring fangsthytten og muligvis også som følge af tidligere tiders Thule-bosættelse på stedet? For at afklare spørgsmålet om Thule kulturens bosættelse på stedet blev det besluttet at grave prøvehuller, for herved dels at kunne afsløre tilstedeværelsen af eventuelle kulturlag og dels for at se om der skulle være bevaret fauna.

Fund: del af lampe genanvendt som, snesonde af knogle, 1 økse af skifer, 1 fragment med gennemboring, 1 søm af jern, 2 stykker træ, afslag af mcq samt 4 jordprøver, heraf 1 med lemmingelorte optaget fra stor dybde.

Fauna:

Prøvestik 1: nærmest tørvevold. Fund: knogler, flint, søm

Prøvestik 2: udvides til dobbelt størrelse. Fund: knogler

Prøvestik 3: tør frostsprækkepræget jord. Øverst i underkanten af recent tørv: dårligt bevaret rensdyrknogle. Herunder en højre hundekæbe og under denne en venstre hundekæbe. I nordvendt profil stikker en knogle ud nær en frostsprække.

Prøvestik 4: ingen fund

Prøvestik 5: ingen fund

Prøvestik 6: ingen fund. Tyndt tørvelag og derpå ler/silt og grus

Prøvestik 7: Fund: knogler nær frostsprække. Evt. to horisonter

Prøvestik 8: Fund: knogler i tørven

Prøvestik 9: ingen knogler

Prøvestik 10: alternerende lag af fra oven tørv – silt – tørv – silt – tørv.

Fund: knogler i silt og det "friske" tørvelag. Permafrost i ca. 40-45 cm dybde m drivtømmer/bearb. træ. Udvides senere mod Ø. Kviste og ekskrementer fra lemming udtages fra dybtliggende lag.

Prøvestik 11: Permafrost ligger i 60-70 cm's dybde og lige herover ligger bearbejdet træ og dårlig bevaret tak? Prøveudtagelse til DNA ved MM.

Prøvestik 12: ingen fund

Prøvestik 13: ingen fund. Samme sekvens af lag som i prøvestik10 dog med tyndere lag.

Prøvestik 14: ingen fund

Prøvestik 15: ingen fund

Samtlige knoglefund er hjembragt til bestemmelse og findes i data-base på zoologisk museum.

GPS: N 74° 21,763' W 021° 51,723'.

Cla. 21

En teltring, et shelter, og to store depoter af store sten, beliggende umiddelbart over erosionsskrænten på svagt fremspringende men dog markant næs. Besøgt d. 11 august.

Fauna: Knogler tilstede fra følgende arter: narhval (calvarium), gås (overarm).

Cla. 22

74Ø2-0II-29

Fangstmands teltring beliggende ca. 150 m nord for 'Moskusheimen'. 4 X 3 m under udskridning.

GPS: N 74° 21,797' W 021° 51,527'.

Cla. 23

74Ø2-0II-051

To Thule teltringe under udskridning. Ca. 250 m nord for hytten. Periferierne er deforme men ca. 3 m i diameter, beliggende på et gruset og stenet område lige ud til erosionskanten.

Rensdyrknogler ses på overfladen og et større afslag blev opsamlet fra den sydligst beliggende teltring.

Fund: 1 stort afslag af mcq.

Fauna: rensdyr.

GPS: N 74° 21,826' W 021° 51,376'.

Cla. 24

74Ø2-0II-37

En mindre elv udmunder umiddelbart syd for den vest-øst vendte landtange, der i bunden af Rudi Bugt skyder sig ud fra fastlandet mod Clavering Ø. Denne elv adskiller området med Independence I nord for elven fra området med Dorset fund syd for elven. Fundområdet strækker sig over en ca. 150 m lang strækning på sydsiden af en lille bakke. Hele fladen er under erosion og den lerede undergrund lader til også være noget præget af jordflydning, der gennem århundrederne kan have flyttet en hel del om på genstandene og anlæg, eller tildækket disse.

Området fremstår som en mod syd og øst let skrånende vegetationsløs leret flade. På den øverste og nordvestligste og mest plane del af fladen er erosionen svag og de fleste objekter lader til at ligge nogenlunde stabilt, hvorimod den østlige del af fladen hælder noget stærkere mod havet ligesom den gennemskæres af en smeltevands-rende, der dels skærer sig ned i undergrunden, og som dels udvasker og skyller genstandene mod havet. I denne østligste zone besluttedes det derfor at opsamle alle oldsager og en hel del dyrekogler. I en lille sadel på Nordvestsiden af den lille bakketop ligger to depoter, der ikke umiddelbart er synlige fra det lavere terræn.

Fund: 2 endblade (1 af mcq og 1 af basalt), 2 endeskrabere (mcq), 1 flækkeblok af mcq, 1 BLT. 21 afslag (heraf enkelte mulige forarbejder).

Fauna: Der blev i alt opsamlet og hjembragt godt 50 knoglefragmenter hovedsageligt omfattende knogle og tak af rensdyr, flere af takstykkerne med tydelige stikkelspor.

Resultaterne foreligger i database på Zoologisk Museum.

GPS: N 74° 22,088' W 021° 50,427'.

Cla. 25

74Ø2-0II-038

Independence I plads nord for Moskusheimen.

Det storstenede terræn, umiddelbart vest for den lille landtange, der skyder sig ud fra fastlandet og over mod Clavering Ø, og som markerer bunden af Rudi Bugt og Revets begyndelse, er domineret af flydejord. Her findes en del flade områder, der kunne være boliger. Enkelte steder er der flade sten, og afslag i fladen. Men entydige anlæg blev ikke påvist. En Independence I stikkel er opsamlet fra overfladen men egentlige anlæg blev ikke konstateret.

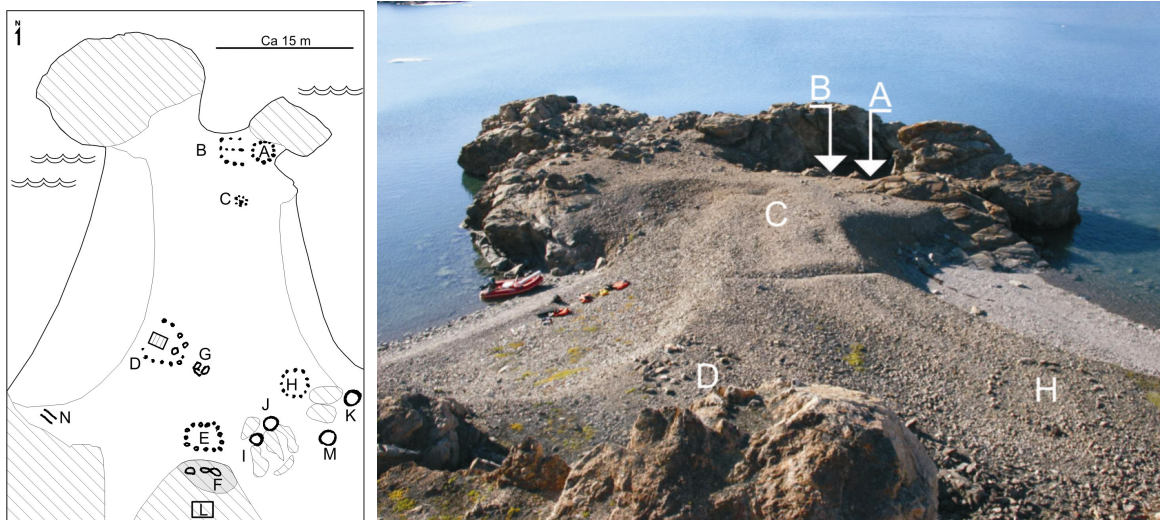
Fund: 2 stk. store præformer og 1 stikkel (alle af mcq).

GPS: N 74° 22,195' W 021° 50,133'.

Cla. 26

Store Finsch, nordkyst

74Ø2-0II-052

Cla. 26 klassisk tombolo med Thule sommerboplads på nordkysten af Store Finsch.

Den nordvendte kyst på Store Finsch danner en stor bugt med storstenet flydejord, hvor der kun er få egnede lejrpladser. I bugtens østlige del findes en lille klippepynt der er forbundet til Finsch med en tombolo af store sten. På tomboloens top findes 5 teltringe, 5 depoter et ildsted og en legeteltring. Anlæg F er et depot anlagt i en lille hule eller abri umiddelbart syd for teltringen E. I dette depot findes en hel del delvist bearbejdet træ.

GPS: (UTM) X 0504368 Y 8219547

Cla. 27

74Ø2-0II-054

Østkysten på Store Finsch består af granit næs adskilt af små bugte. Granitfladerne er renskurede til en betydelig højde og kysten giver umiddelbart indtryk af at være et rå og noget udsat sted. Mellem granit klipperne findes dog små beskyttede grusflader og 'dalstrøg' hvor teltslagning er mulig, og teltringen på Cla. 27 er netop placeret på en sådan grusflade trukket lidt tilbage fra kysten. I en lille bugt med en storstenet strand findes to rævefælder og to depoter. Teltringen ligger på en grusflade mellem skurede granitklipper umiddelbart syd for bugten. GPS (UTM): X 0505456, Y 8216391

Cla. 28

74Ø2-0II-20

Tre teltringe

Den sydøstligste pynt på Store Finsch er et stort klippenæs med markante fossile strandterrasser, samt en ikke mindre markant recent strandvold af sten, der 'ruller' ind over de fossile strandterrasser. Strandvoldene danner et øst-sydøst – vest-nordvest orienteret strandvoldssystem mellem fremskudte klippepartier. To teltringe ligger på strandterrasser og en enkelt ligger i ly bag klipper nær halvøens spids. Flere anlæg kan dog nemt gemme sig i vidtstrakte stenfyldte flader der strækker sig mellem strandvoldsdannelser og på fremspringene granitklipper. Stedet har dog tilsyneladende aldrig været massivt beboet.

GPS (UTM): X 0504316, Y 8214644

Cla. 29

74Ø2-0II-004

Cla 29 er en mindre lokalitet beliggende på indbydende stenede strandvolde på Sydvestsiden af Store Finsch. På stedet er der registreret en ræve fælde samt teltringe, men pladsen blev kun summarisk besøgt.

GPS (UTM): X 0501824, Y 8214990

Cla. 30

Henning Elv

74Ø1-III-021

‘Henning Elv’ blev besøgt med henblik på en afklaring af om der i de tykke tørveaflejringer især omkring den bageste husrække skulle være bevaret fauna. Flere prøvehuller viste imidlertid at området tilsyneladende har meget dårlige betingelser for bevaring af fauna.

Fund: 1 økse (basalt), 1 forarbejde til flækkeblok (mcq) og afslag.

Fauna: Fire vinterhuse Gruppe A22 iflg. Sørensen & Andreasen 2004

Fra øst vinterhus 1: to prøvestik begge uden knogle.

Vinterhus 2: tre prøvestik uden knogle og ét med opløste spor af knogle desuden ét prøvestik i selve hustomten med huggespåner af træ og dårlig bevaret knogle.

Vinterhus 3: ét prøvestik uden knogle og ét med spor af opløst knogle.

Vinterhus 4: et prøvestik med spor af opløst knogle og et stykke mcq.

Huse nær erosionskant Gruppe A 20 iflg. Sørensen & Andreasen 2004

Tre prøvestik uden for husgang uden knogler. I et af hullerne et velbevaret fedtstensskår i underkanten af tørven. På fladen øst for ruinerne fandtes velbevarede knogler i 5-6 cm dybde i bunden af tørven.

Ned ad erosionsskrænten fandtes velbevarede knogler heraf indsamles en sample på 30 knogler til hjembringelse

Resultater findes i data-base på Zoologisk Museum.

Plads på vestsiden af elvløbet (Sørensen & Andreasen 2004:41-42)

Fauna: Knogler tilstede fra følgende arter: ringsæl, sæl (keratin fra sælklør), hvalros (baghovedet).

GPS: N 74° 21,826’ W 021° 51,376’.

Cla. 31

Grønnedal

74Ø1-III-005

Anlæg og fund fra Cla. 31 og 32 blev opdaget under en besigtigelse af palæoeskimoiske og neoeskimoiske teltringe på hævede terrasser vest for elvudmunding i Grønnedal samt af Thule vinterhus(e) yderligere vest for en lang sekvens af hævede strandterrasser.

Fauna: Ved Thule bebyggelsen ligger dele af en grønlandshval samt sælknogler i vægtørven.

GPS: N 74° 14,247’ W 20° 20,170’

Cla. 32

Grønnedal

74Ø1-III-005

Et nyt ikke tidligere registreret cirkulært stensat palæoeskimoisk ildsted med kogesten blev opdaget på 2. strandterrasse over den recente strandvold på det vidtstrakte strandvoldssystem, der ligger vest for elvens udmunding i Grønnedal. Fra teltringene, der i 2003 blev registreret umiddelbart vest for elvmundingen er der endvidere registreret og opsamlet enkelte knogler.

Fund: 1 pilespids (mcq) blev fundet nær de i 2003 registrerede anlæg.

Fauna: Nær formodet Thuleteltring m briksekant. Knogler tilstede fra følgende arter: sæl, måge (humerus, coracoid, ulna) sidstnævnte formodentligt recent. Moskusoksehvirel muligvis recent og moskusoksebaghoved bevokset med orange lav.

Fra tørven i erosionskanten er opsamlet og hjembragt en stor hvirel af torsk.

GPS: N 74° 14,120' W 20° 18,422'

Cla. 33

Kap Breusing

74Ø1-III-012

Oversigt over Kap Breusing set fra syd, de tre områder med flest bebyggelsesspor er markeret som henholdsvis område A, B og C.

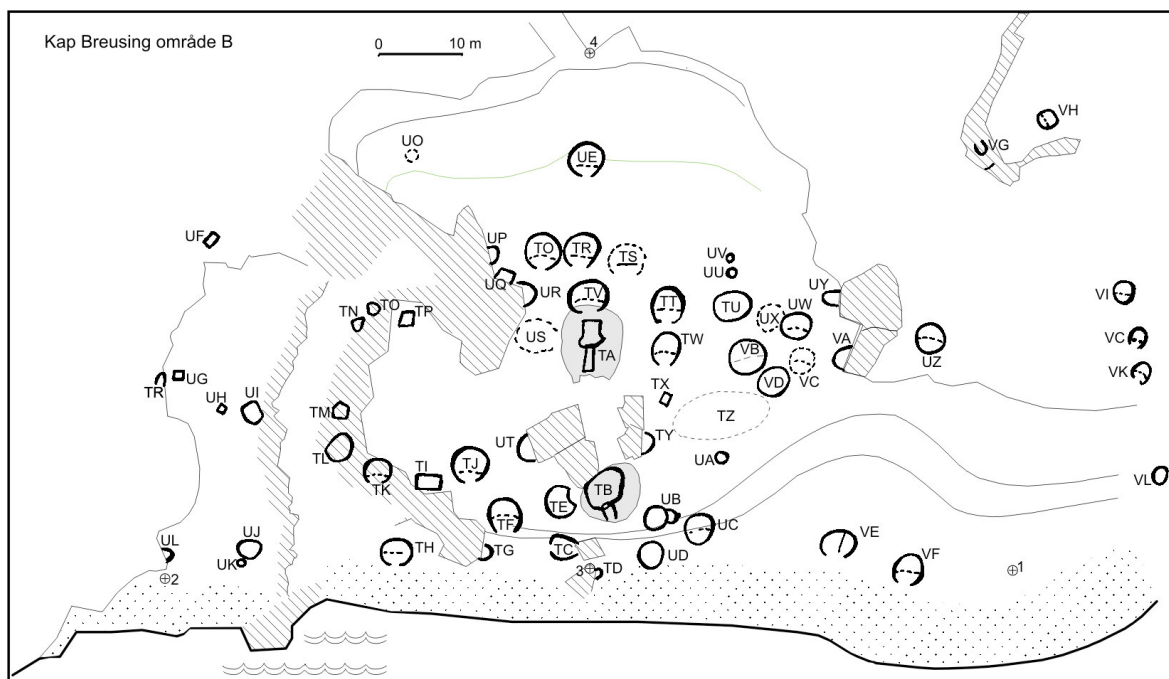
Kap Breusing er et bredt nordøstvendt næs, hvis mørke basalt ikke umiddelbart lader til at gemme på levn efter forhistorisk bebyggelse. På østsiden af pynten dannes dog en lille vig, hvor der er gode landingsforhold ved en strand med sort sand. I strandens nordlige ende ligger en forsømt hytte hævet på en lille terrasse. Bag hytten stiger terrænet i nogle grus og stenvolde, der i en højde af omkring 15 m.o.h. danner en markant terrasse. På og i denne terrasses nærhed findes 20 teltringe, 15 depoter, 5 shelters, 2 grave, 11 legehuse, 1 fangstmandsrævefælde og 1 varde, 2 udendørs ildsteder, en fangsthytte og et fundsted. Disse anlæg er registreret på oversigtsskitzen benævnt 'Område A'. Nordnordøst for hytten udgøres halvøen af et kuperet og klippefyldt terræn, men nær spidsen findes en stor 'gryde' hvor der til afveksling for den bare klippe og sand, der ellers dominerer stedet, gror en smule græs. I denne gryde findes to velbyggede og tilsyneladende uforstyrrede vinterhuse, 25 teltringe, 18 depoter, 9 shelters, 3 ildsteder, 2 grave, og 2 udefinerbare shelters eller depoter, 1 udefinerbar teltring el. shelter og 1 udefinerbar grav el. depot. Denne koncentration af boliger er indtegnet på selvstændig oversigtsskitse over 'Område B'.

Umiddelbart nord for område B, nær den yderste pynt af Kap Breusing findes teltringe mellem basaltklipper, og her er der fra et mindre område benævnt område C systematisk indsamlet knogler fra overfladen. Tre teltringe og et udendørs ildsted (benævnt anlæg XA, XB, XC og XD)

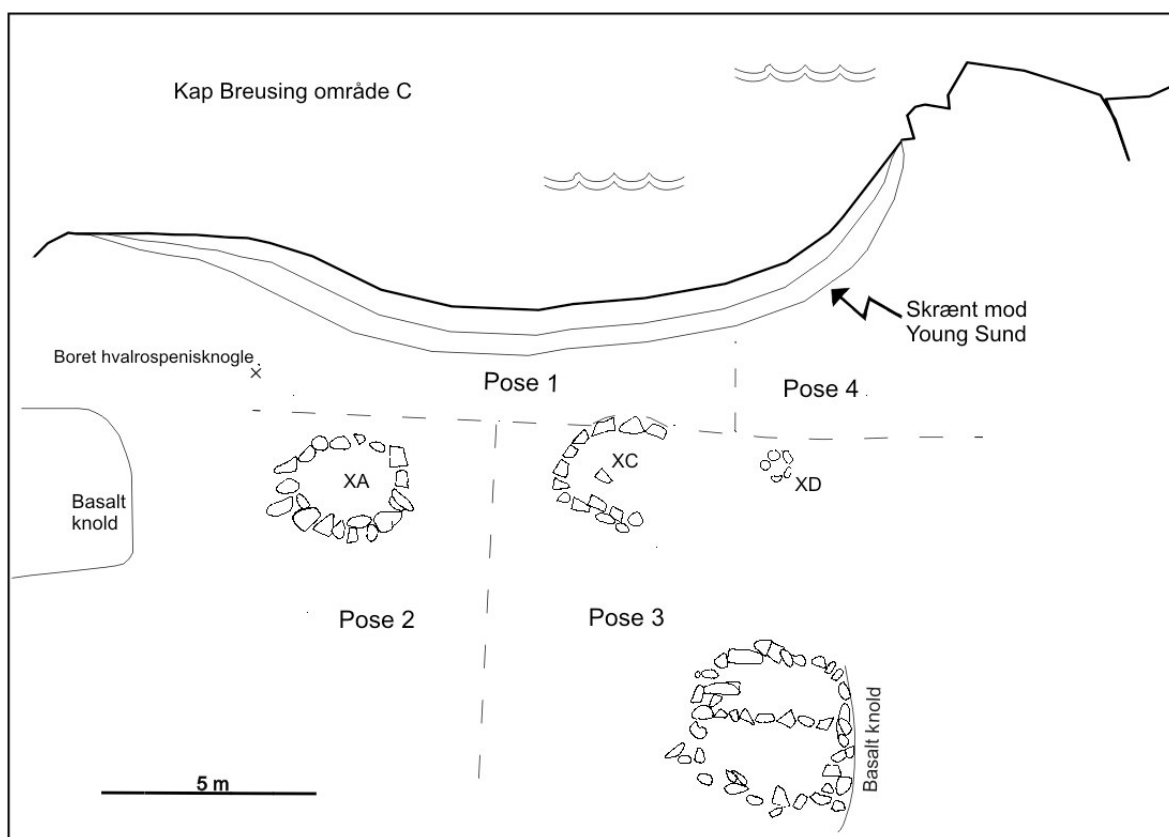
I løsjorden ved indgangen til hytten (Anlæg O) samt i terrænet nær den aktive erosionskant umiddelbart neden for hyttens nordlige side fandtes en del mikroflækker og afslag. De palæoeskimoiske fund viser således at stedet også har været besøgt af stenalderfolk. Palæoeskimoiske fund såvel som huggepladser med affald af den karakteristiske sorte glasagtige basalt, der fortrinsvis antages at tilhøre Thule kulturen findes i øvrigt spredt ud over hele kappet, ligesom der i den store Thule bebyggelse på kap Breusings nordøstlige del blev fundet et depot med talrige sorte basalt blokke, der formentlig er bragt til stedet fra Basalt Ø. I et ujævnt klippe og stenfyldt terræn yderst på pynten findes en mindre klynge af teltringe og udendørs ildsteder, med en del knogler liggende på overfladen. I dette område blev der foretaget en indsamling af knogler fra anlæggene XA, XB, XC, og XD og anlæggene blev skitseret.

Fauna: Der er i videst muligt omfang registreret knogler på overfladen samt deres tilknytning til de enkelte anlæg. Data findes i data-base På Zoologisk Museum.

33

Skitse over Kap Breusing område B. Boligerne er koncentreret i en lavning med græsbevoksning, hvor to vinterhuse indtager en central placering.

Skitse over anlæg XA, XB, XC og XD på Kap Breusing område C. Knogler indsamlet fra forskellige områder mellem og i anlæggene er blev holdt adskilt i poser nummereret 1 til 4.

Cla. 34

Kap Mary

74Ø1-III-007

Kap Mary er et markant sydvendt basalt-næs, der krummer en anelse mod vest og som sådan danner en beskyttet vig. Mod vigen ligger en markant storstenet strandvold, hvorimod østsiden af Kap Mary overvejende udgøres af basaltklipper der rejser sig stejlt fra havet. Omtrent midt på halvøen ligger ruinerne fra en norsk og en dansk fangststation kaldet henholdsvis Kap Mary og Christianshavn (Mikkelsen 2001:92). En ryddet sti kantet af store sten fører fra fangststationen ned mod kysten og på nordsiden af denne ligger omtrent halvvejs ruinerne af et hedengangent lokum. Syd for fangststationen udgøres kappet af et storstenet terræn der umiddelbart ikke virker indbydende, men når man vandrer mod pynten åbenbares alligevel et stort antal depoter mellem de mange sten, og i området nær spidsen findes ruinerne efter to stenbyggede og udgravede vinterhuse. Foran vinterhusene er der en lidt mere jævn flade med 25 teltringe, 13 shelters, 15 depoter, 1 grav, 4 usikre shelters eller depoter, 7 udendørs ildsteder, 5 usikre anlæg og i dette område findes også afslagskoncentrationer og palæoeskimoiske oldsager fra Dorset kultur.

*Thule bebyggelse
på Kap Mary (Cla,
34). Spor efter
palæoeskimoisk
aktivitet er påvist i
pladsens sydlige
del i området syd
for de to vinterhuse
benævnt B og D.*

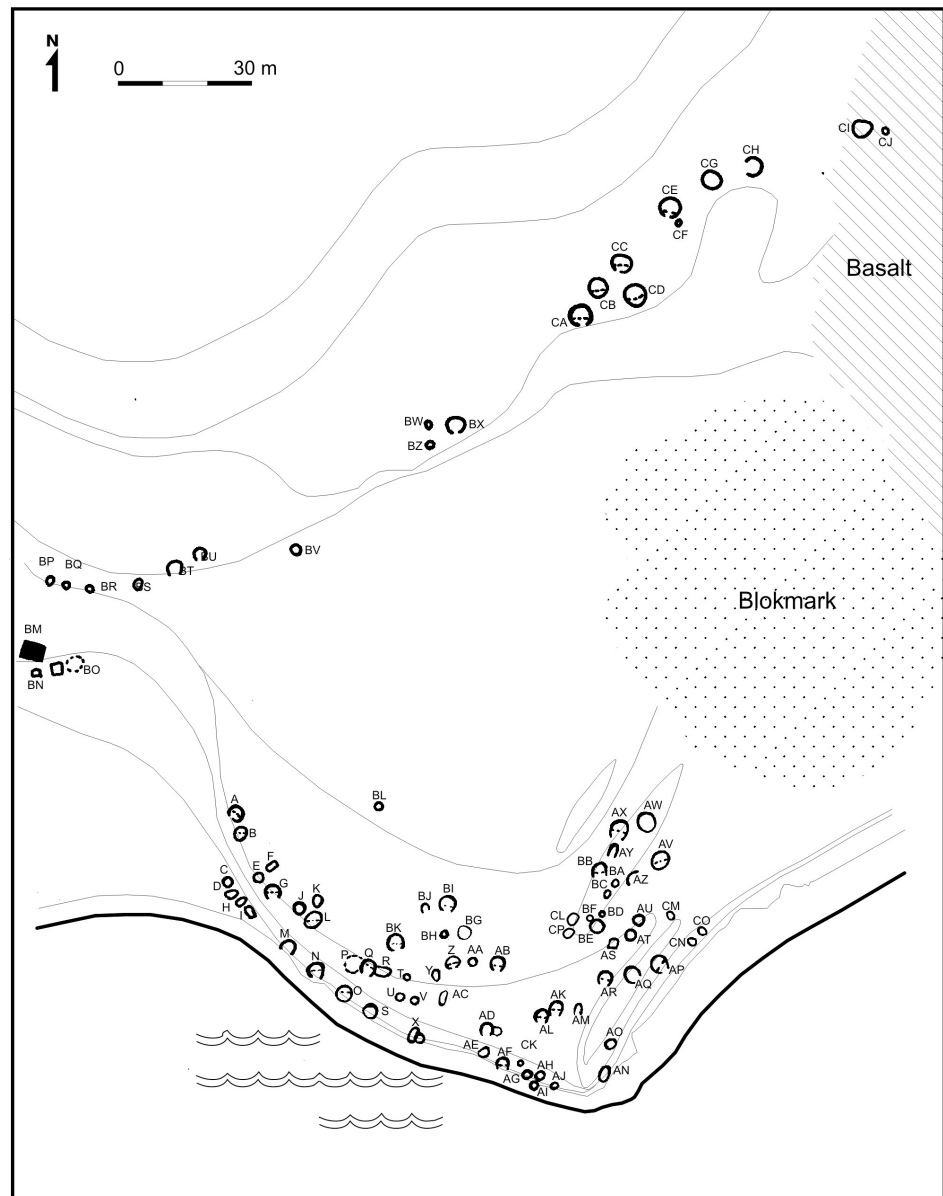
Fund: 1 harpunblad (mcq), 1 forarbejde (mcq), 1 blok (basalt), 1 endeskraber (mcq), 1 legetøjskniv (skifer), 10 afslag (mcq og basalt), 1 blok fra vingeharpun? (formentlig hvalknogle).

Fauna: Utallige knogler på overfladen – disse er dog ikke registreret.

GPS: Varde 1: N 74° 09,717' W 020° 11,741'
 Varde 2: N 74° 09,739' W 020° 11,804'
 Varde 3: N 74° 09,766' W 020° 11,7550'
 Varde 4 (rævefælde) N 74° 09,739' W 020° 11,685'

Cla. 35
'Dahls Skær fangsthytte'
 74Ø1-III-013

*Dahls Skær
 'fangsthytte'
 (Cla. 35).
 Bebyggelsen er
 koncentreret på
 den lille pynt,
 der peger ud
 mod Dahls Skær
 i sydlig retning,
 men der er også
 en serie af
 højtliggende
 teltringe på en
 terrassedannelse
 et stykke fra
 kysten.*

På vestsiden af den lille basalt-pynt, der fra Clavering Ø skyder sig ud mod Dahls Skær, ligger en forsømt hytte. I det stenfyldte men jævne terræn fra hytten og ud mod pyntens spids findes 38 teltringe, 9 shelters, 30 depoter, 8 depoter eller grave, 1 sikker grav, 1 varde og 1 muligt vinterhus. Sidstnævnte er anlæg BO, der ligger umiddelbart ved siden af fangsthytten. De fleste af anlæggene er bevokset med græs og knogler ses nogle anlæg. Tætheden og det totale antal anlæg viser imidlertid tydeligt, at Dahls Skær som bopladstype skal henregnes til samme kategori som de beslægtede teltrings kolonier på 'Blåkløkkenæs' Kap Mary, og Kap Breusing.

Fund: BLT (af basalt, atypisk).

Fauna: Der er i videst muligt omfang registreret knogler på overfladen samt deres tilknytning til de enkelte anlæg. Data findes i database på Zoologisk Museum.

GPS: N 74° 09,519' W 020° 18,418'

Cla. 36

Dahls Skær

74Ø1-III-023

Dahls Skær er en lille basalt ø, der adskilles fra Clavering Ø af et smalt sund. På øen findes 2 teltringe, 2 shelters, 10 depoter, hvoraf flere muligvis er grave, 1 grav (med skeletrester), 3 rævefælder, 1 legehuse og 1 varde. Mellem anlæggene findes også spor efter tilhugning af den karakteristiske sorte basalt, ligesom der på en lidt større sandet flade ind mod fastlandet blev fundet et forskaft af tand med en karakteristisk aflang gennemskæring til fastgørelse af line. Stilistisk kan forskaftet dateres til Dorset.

Fund: Forskaft af tand, 1 fragment af tand og 4 afslag af skifer og mcq.

Fauna: Knogler fra følgende arter tilstede i tilknytning til anlæg: Grav K: højre og venstre lårben og højre og venstre skinneben af menneske. Shelter/depot G: sæl, hvalros, småhval. Nær anlæg H: hvalros postcaninus opsamlet og hjembragt.

Generelt ser moskusknoglerne mere recente ud end rendyrknoglerne. Ligeledes er en tarsometatarsus af gås og kranium og pelvis af hare sandsynligvis recente. Fra rendyr er der observeret både marvslåede knogler og knogler der tilsyneladende stammer fra dyr der er naturligt døde.

Følgende arter til stede på hele Dahls Skær: gås, hare, ræv, ringsæl, sæl, hvalros, rendyr, moskusokse, narhval & storhval.

GPS: Anlæg G: N 74° 09,278' W 020° 18,746'

Anlæg K: N 74° 09,286' W 020° 18,744'

Anlæg M: N 74° 09,337' W 020° 18,758'

Anlæg Q: N 74° 09,370' W 020° 18,582'

Anlæg S: N 74° 09,347' W 020° 18,378'

Dahls Skær og de mange ruiner er endvidere opmålt med TopCon og data findes på Geografisk Institut, Københavns Universitet.

Cla. 37

74Ø2-0II-039

Tre teltringe beliggende på 1. strandterrasse bag den recente strandvold, ca. 30 m ø. for et mindre elvløb i det sumpede deltaligende terræn. Derudover en teltring muligvis fra fangstmandstiden, samt en usædvanlig formodet Thule teltring med briksekant af lodret stillede fliser. Se: Cla. 50 for kortskitse over anlæggenes beliggenhed i lokalområdet.

GPS: N 74° 09,654' W 20° 21,032'

Cla. 38

74Ø2-0II-040

Cla. 38 ligger på 4. – 6. strandterrasse nordvest for Cla. 37. Anlæggene består af 4 til 6 runde til ovale sten-ringe, ca. 2 m i diam. samt ildsteder af 4 større sten sat sammen. Der observeredes ødelagte fliselægninger og flere kan indeholde eroderede 'midtergange'. Se: Cla. 50 for kortskitse over bopladsens beliggenhed i lokalområdet.

Fauna: Teltring/shelter med rensdyrskinneneben

GPS: N 74° 09,660' W 20° 21,534'

Foto: BG: 102

Cla. 39

74Ø1-III-025

På den forreste fossile strandterrasse (hvilket når man kommer fra havet er den første markante strandvold, der rejser sig umiddelbart bag den recente strand) i den vestligste del af bugten vest for Dahls Skær findes en boplads med 6 teltringe, 1 depot, 1 udendørs ildsted, og 1 legehuse. Længst mod øst ligger to store teltringe (anlæg A og B) noget for sig selv med en indbyrdes afstand på mere end 50 m og 25 m fra de øvrige anlæg, der danner en klynge mod vest. På det plane terræn umiddelbart under den markante strandvold registreredes senere flere teltringe og ildsteder, der ikke blev detaljeret beskrevet. Se: Cla. 50 for kortskitse over bopladsens beliggenhed i lokalområdet.

Fund: 1 afslag af mcq.

Fauna: Gruppe på forreste fossile strandterrasse. Knogler tilstede fra følgende arter: Anlæg A: ringsæl, hvalros. Anlæg B: ringsæl, isbjørn (*fibula*) & isbjørn (*radius*). Anlæg C: ringsæl, narhval (ribben) og narhval (fingerled). Anlæg F: ringsæl, hval/hvalros.

GPS: N 74° 09,563' W 20° 21,662'

Cla. 40

74Ø2-0II-053

To hesteskoformede Thule teltringe eller shelters af store sten og begge med markant briksekant af flade sten. Beliggende med omtrent 15 meters indbyrdes afstand på 2. strandterrasse neden for snefane. Den vestligste måler ca. 2,5 x 2 m, den østligste 2 x 2 m. Se: Cla. 50 for kortskitse over bopladsens beliggenhed i lokalområdet.

GPS: N 74° 09,550' W 20° 22,058'

Cla. 41**'Blåklokkenæs'**

74Ø2-0II-041

'Blåklokkenæs' er det første markante basalt næs vest for Dahls Skær. Næsset skyder sig som en lav tunge ud i Gaeel Hamke Bugt. På næsset er der talrige bebyggelsesspor, og som en overraskelse blev der på næssets vestvendte kyst registreret to meget velbevarede og uudgravede vinterhuse (Anlæg V og W). Derudover er der registreret 18 depoter, 9 shelters, 9 teltringe, 3 grave og tre usikre grave el. depoter. Anlæggene er koncentreret langs kysten, medens næssets centrale flade men meget stenfyldte terræn mest ser ud til at have været brugt til depoter.

Fund: 1 flækkekniv (mcq), 1 forarbejde (mcq), 1 harpunspids (skifer), 1 stikkel (mcq), 2 endeblade (mcq), 1 lampefragment af sandsten, 4 flækker (mcq), 1 bor af skifer og 3 afslag (mcq).

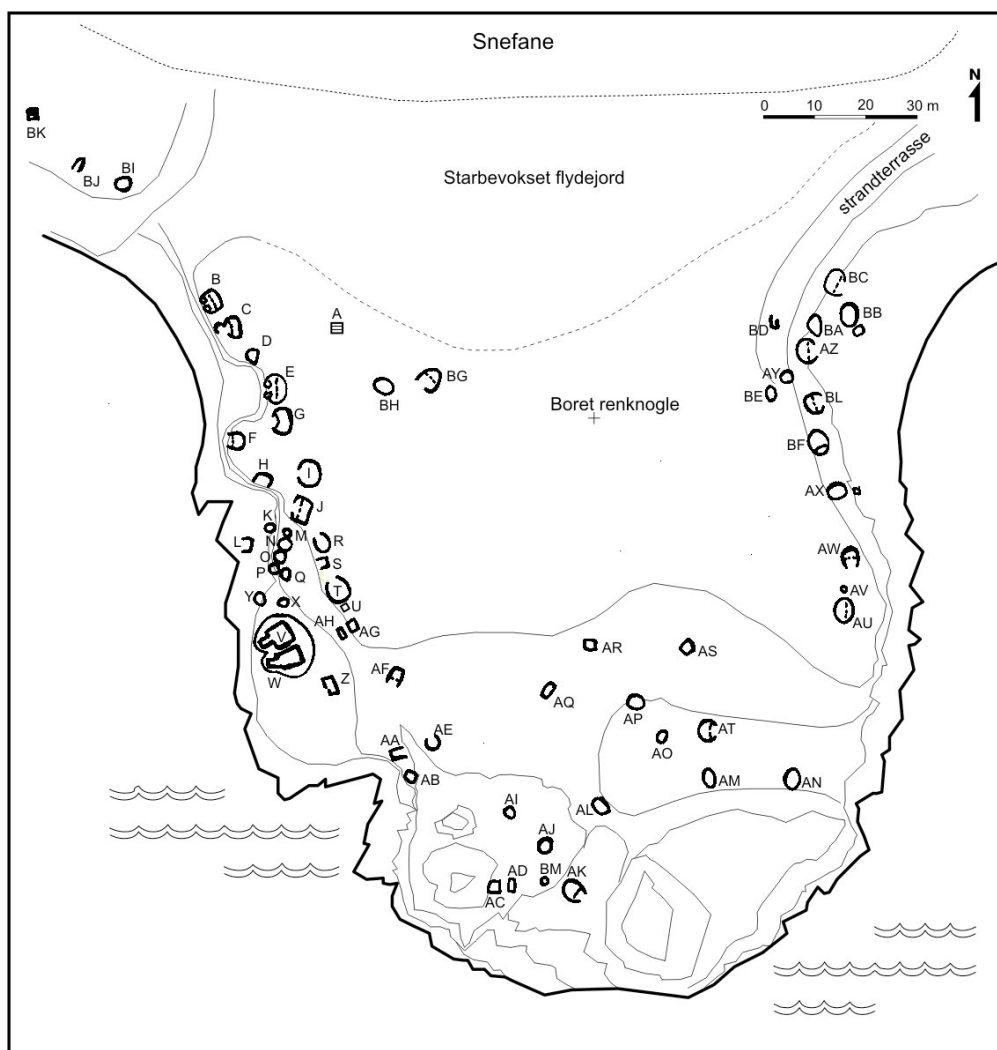
Fauna: Der er i videst muligt omfang registreret knogler på overfladen samt deres tilknytning til de enkelte anlæg. Data findes i data-base på Zoologisk Museum. Ruinerne på Blåklokkenæs er indmålt med TopCon og data findes på Geografisk Institut, Københavns Universitet.

GPS: N 74° 09,425' W 20° 22,288'

*Velbevarede ruiner
af Thule vinterhuse
(Anlæg V og W) på
'Blåklokkenæs'
Cla. 41. Set fra
nordøst.*

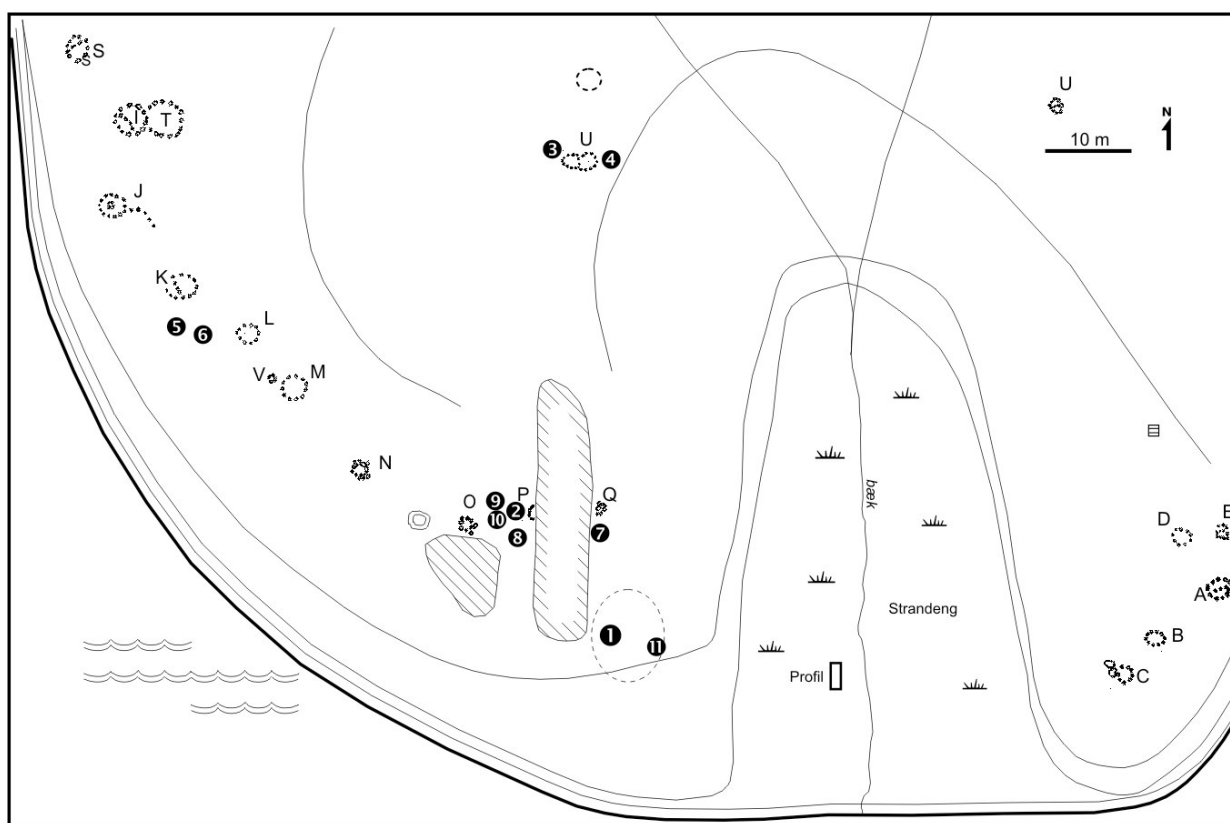
*'Blåklokkenæs'
set fra syd.
Mod vest og
syd falder
basalklipperne
i 3 til 5 m høje
næsten lodrette
klipper i havet.
På vestsiden er
der en lille vig
eller et skår,
med gode
adgangsforhol-
d til
vinterhusene
nordøst for
vigen.*

Cla. 42

Thule 'sommer', Saqqaq, Independence I, Grønlandsk Dorset

Vest for Cla. 41 findes endnu et basalt-næs med en del anlæg fra Thule kultur. Dog er der langt færre tomter end på de næs der ligger længere mod øst, og der er ingen vinterhuse. I alt er der registreret 9 teltringe, 4 shelters og 4 depoter. Som en overraskelse er den til gengæld rig på palæoeskimoiske fund, og der er i det opsamlede materiale registreret fund der typologisk kan henføres til såvel Saqqaq, Independence I og Dorset. Næsset består af to basalthalvøer adskilt af en ca. 50 m bred sandstrand, der udgør en fin landingsplads. På det vestligste af de to næs registreredes blot en enkelt teltring samt et depot, hvorimod der på næsset mod vest findes en del anlæg, der er registreret på oversigtstegning og beskrevet i anlægsliste. Den vestlige del af halvøen deles af et lavtliggende sumpet område med marskgæs. De fleste anlæg såvel som palæoeskimoiske fund er gjort vest for dette område. I den sumpede strandeng blev der lavet en geologisk profilbeskrivelse (markeret med 'Profil' på skitsetegning).

Cla. 42. Vestlige del af pynt med Palæoeskimoiske og neoeskimoiske bebyggelsesspor. Geologisk profil er registreret i strandengsområdet i den østlige side af det skitserede område.

De palæoeskimoiske fund er spredt over et stort område og en grundig eftersøgning vil utvivlsomt afsløre yderligere koncentrationer. I flere tilfælde synes Thule teltringene, shelters og depoter placeret oven i ældre palæoeskimoiske oldsagskoncentrationer. Teltringen U, der er placeret for sig selv på en stor indbydende grusflade i næssets centrale del kan dog være en regulær palæoeskimoisk ruin. Alle stenene sidder dybt i gruset, og ruinen virker 'gammel'. Omkring 10 m nord for U findes endnu en ansamling dybtliggende sten, der kan markere endnu en tomt.

Tre Saqqaq stikler af sort basalt og en Independence I stikkel af hvid mcq. Aller fra Cla. 42.

Fund: 2 endeblade (mcq), 2 BLT (basalt), 1 flække (mcq), 2 sideskrabere, 6 stikler, 2 sideblade, 2 bifaciale blade (mcq), 2 forarbejder til harpunspidser (mcq), 2 forarbejder (mcq).
GPS: N 74° 09,066' W 020° 25,514'

Cla. 43

Basaltkap

74Ø2-0II-042

Basaltkap er en markant basaltpynt vest for Cla. 42.

Pynten består af en basaltklippe, der er forbundet til Clavering Ø af en storstenet tombololignende landtange.

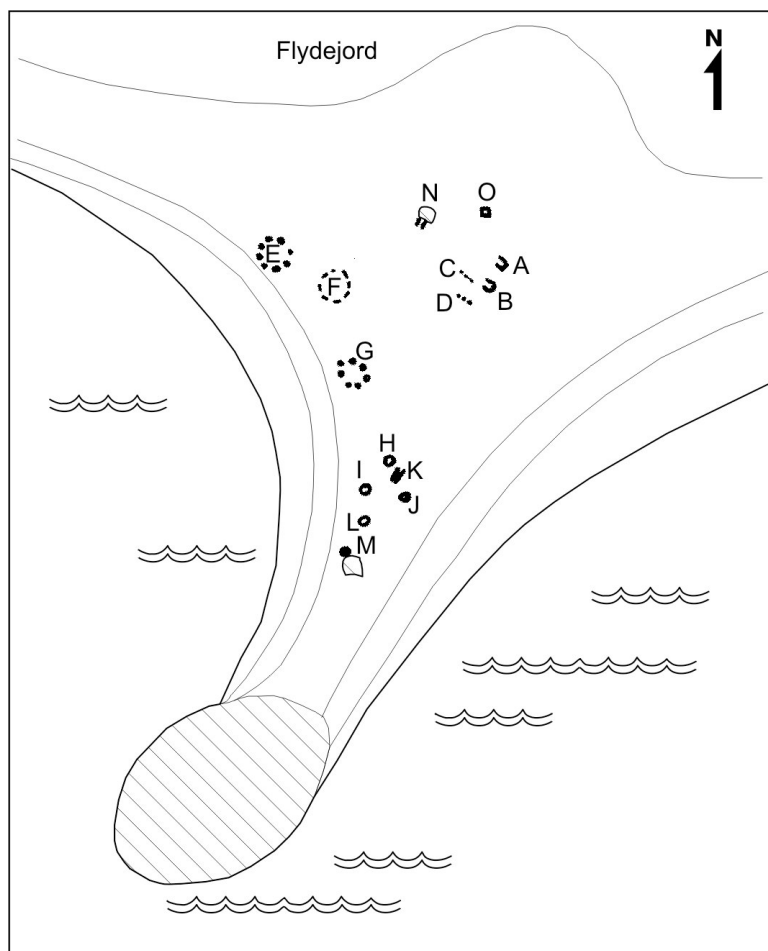
Mod øst består stranden af en markant stormstrand af granit og gnejs sten der står i skarp kontrast til pyntens mørke rustbrune basaltsten. Mod vest eroderes landtangen idet der over en læng strækning her findes en ca. 1,5 m høj klint ned mod vandkanten. Et bifacialt blad med surringshak (Dorset) blev registreret i området ved anlæg I, L og M. GPS position af fundsted: N 74° 08,749' W 20° 28,910'

Fauna: hval, hvalros og ringsæl samt enkelte knogler fra hund og ren. Hvalros findes især i området mellem depoterne, medens de øvrige knogler mere ligger mellem teltringene.

GPS ved anlæg C-D:

N 74° 08,780'

W 20° 28,874'.

Cla. 43, Basaltkap. A-D er legehuse, O og N udendørs ildsteder, E-M er teltringe og depoter langs pyntens vestkyst. K er dog en rævefælde.

Cla. 44

74Ø2-0II-045

Thule sommerboplads med 4 teltringe og et depot beliggende på første og anden terrasse regnet fra stranden.

Fauna: Anlæg C: opløst knogle af sæl og ved depot nær strand stort stykke af hval?

GPS: N 74° 06,865' W 20° 56,551'

Cla. 45

74Ø2-0II-043

Et legehus, en legeteltring og to depoter beliggende højt på stenet flade på top af storstenet hævet strandvold umiddelbart vest for delta.

GPS: N 74° 07,023' W 020° 56,337'.

Cla. 46

74Ø2-0II-044

Vest for de markante strandvoldsdannelser i vestsiden af Dødemandsbugten, ligger først en mindre strækning med klippekyst og dernæst en mindre bugt med fine hævede strandterrasser, der fortrinsvis er af store sten, men som på de lavere niveauer også er opbygget af sand og grus. I denne bugt ligger en velbevaret boplads med to stærkt sammensunkne tørvehuse (anlæg I o J), 10 teltringe, 9 depoter, 1 shelter, 3 udendørs ildsteder, 1 rævefælde, 1 legehus og 1 legeumiaq.

Fauna: Erosionsskrænt med en kastet rensdyrtak, desuden hvirvler og dele af skulderblade fra grønlandshval, samt knogler af rensdyr og hvalros. Rensdyrtakken, samt en vandrullet del af rensdyroverarm og en hvalroskæbedel er opsamlet og hjembragt.

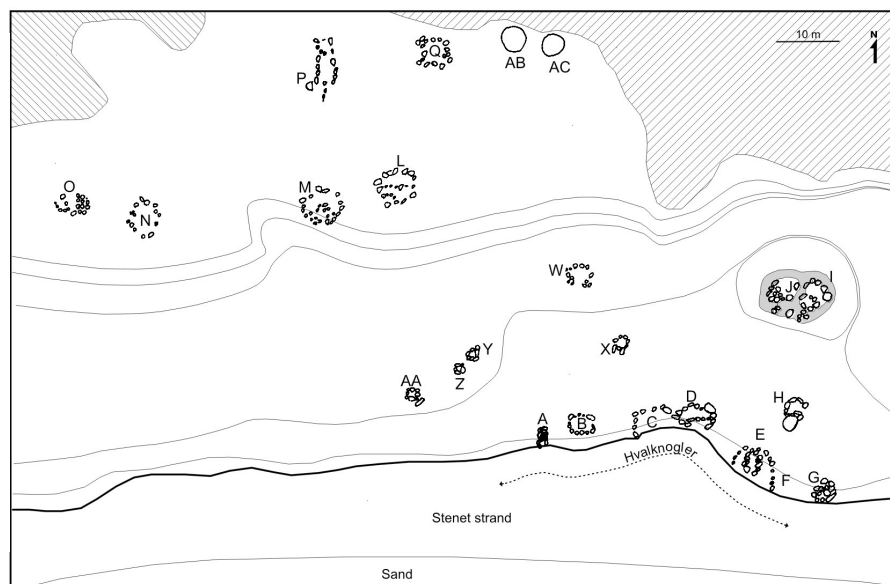
Grønlandshvalknoglerne er fordelt over en ca. 20 m lang strækning af rullestensstranden og omfatter knogler fra mindst et individ.

Anlæg G: helt moskusoksekranium. Evt. af mere recent oprindelse. Vinterhuse I & J: prøvestik udenfor husene giver dårligt bevaret knogle. Bevaringsgrad 5.

Knogler fra følgende arter tilstede: kjøve (skulderblad, ravnenæbsben) ringsæl, sæl, hvalros, rensdyr, moskusokse, grønlandshval. Kjøven er recent.

GPS: (Anlæg H) N 74° 06,280' W 021° 00,674'.

Cla. 46 domineres af teltringe, depoter og stensatte ildsteder, men der er også to stærkt sammensunkne vinterhuse.

Cla. 47

74Ø2-0II-046

Pynt øst for Dødemandsbugten.

Dødemandsbugten afgrænses mod øst af en markant pynt, der yderst består af en stejl klippe og som er forbundet til fastlandet med stenede afblæste terrassedannelser. Klipperne på spidsen af pynten består af flere mindre 'knolde'. I en snævrere i de vestligste klipper ovenfor sandstranden ligger *Cla. 46 domineres af teltringe, depoter og stensatte ildsteder, men der er også to stærkt sammensunkne vinterhuse.*

il

og op ad pyntens lodrette stejlvæg findes to shelters og 6 store depoter.

Fauna: Flere hundrede m vest for pynten med de store depoter fandtes en klippeknold hvor knogler fra følgende arter var tilstede: sæl, rendyr, småhval, storhval.

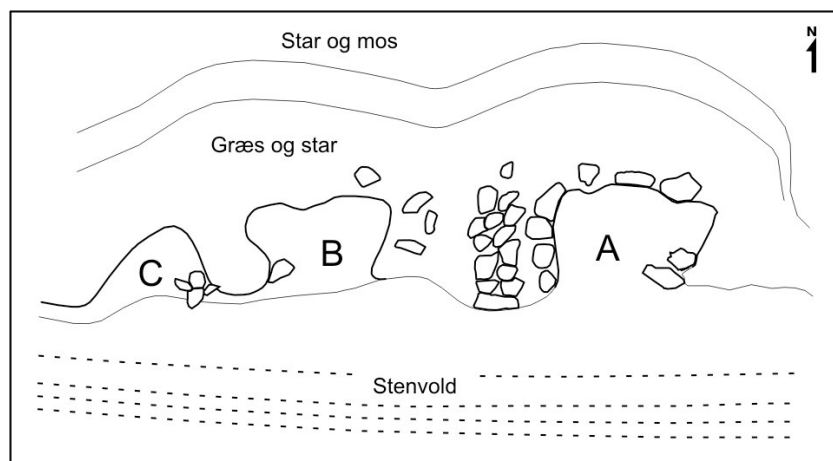
GPS: N 74° 06,986' W 20° 47,304'

Foto: BG: 120 – 124.

Cla. 48

74Ø2-0II-47

*Thulehusene el.
Thulehuset med de
tilhørende udhuse og
hundehuse er gravet ind
i en lav græsbevokset
vold af løsjord. Foran
anlæggene, dvs. mod syd
blokeres udsigten over
havet af en stor storm
eller ispresst vold af
kampesten*

Vinterboplads med rester af 2-3 tørvehuse, liggende ca 200 m vest for basaltklipper mod havet. Pladsen ligger lige op til storstenet recent strandvold, der - stenenes størrelse taget i betragtning - må være presset op af havisen. Husene er gravet ind i en mindre græsbevokset flydejordsskrænt og bagvæggene er 0,5 m høje.

Fund: 1 bor af skifer.

Fauna: Fund af knogler dels i husvæggen på anlæg A, og dels i eroderende møddingsområde 5-8 m øst for A. Dette område tilhører muligvis en anden nu borte-roderet bosættelse. Knogler af følgende arter til stede: hvalros, isbjørn, stor-sæl, ringsæl, rensdyr, hare (juvenil), hval (storhval).

GPS: N 74° 08,800' W 20° 32,675'

Foto: BG 130-134

Cla. 49

74Ø2-0II-48

Hvide klipper 300 m øst for Elvsborg. Umiddelbart vest for nogle hvide klipper, der omkring 300 m øst for hytten elvsborg skyder sig helt ud til stranden findes et lille plant område, med et cirkulært stensat ildsted, et depot? samt et uidentificeret fangstmandsanlæg, bestående af en kvadratisk ramme af brædder betrukket med hønsenet. Formentlig er der tale om en del af en fælde til at fange levende ræve i. I fladen omkring det stensatte ildsted var der endvidere kulturspor i form af fragmenter af sodsværtede flade sandsten.

Fauna: Moskusokseskulderblad og -overarmsknogle sat i bagkanten af det uidentificerede fangstmandsanlæg. I en nærliggende lille vig mellem de hvide klipper blev der i tørven endvidere observeret hunde (lårben), ringsæl (kæbe, albueben), sæl (pelvis) og rensdyr (kæbe), men ud over disse knogler ellers ingen anlægsspor.

GPS: N 74° 08,044' W 020° 39,284'

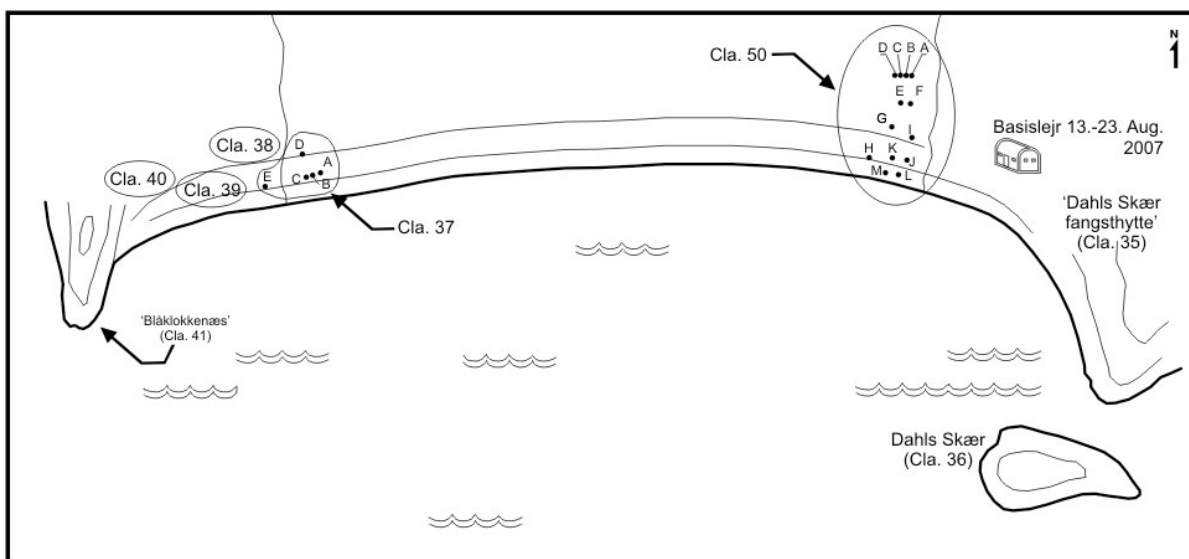
Foto: JFJ: 411 - 414

Cla. 50

74Ø1-III-024

Cla 50 er ikke en enkelt boplads, men flere koncentrationer af teltringe beliggende på strandterrasser i den store bugt umiddelbart vest for Dahls Skær. I bugtens vestligste del, op mod 'Blåkløkkenæs' findes også andre teltringsboplads, men disse er registreret selvstændigt som henholdsvis Cla. 37, Cla 38, og Cla. 39 og Cla. 40.

Fund: 1 flækkeblok af mcq.

Cla. 50 består af enkeltliggende såvel som mindre klynger af teltringe og fliselægninger beliggende i østsiden af bugten mellem Dahls Skær og 'Blåkløkkenæs'. På strandterrasserne i bugtens vestlige side ligger bopladserne Cla. 37, 38, 39 og 40.

Anlæggene A til G og I, J og K er alle beliggende på hævede strandterrasser nord for den aktive strandvold, og disse boligtomter er alle karakteriseret ved at være svært erkendelige og dårligt bevarede teltringe med fliselægninger. I en enkelt (Anlæg D) blev der fundet en mikroflækkeblok, hvorfor disse anlæg muligvis alle kan karakteriseres som værende af palæoeskimoisk oprindelse. De Lavest liggende teltringe M og L ligger umiddelbart bag den aktive strandvold, og disse tomter havde tydelig periferi af afrundede sten. Teltringenes karakter samt placeringen ved den recente strandvold taler for, at M og L kan betragtes som Thule teltringe.

Cla 51

Dolomittedal delta

74Ø2-0II-049

På den østlige side af deltaet findes bebyggelsesspor på terrasserne umiddelbart bag (dvs. syd) for den recente strandvold. Længst mod vest ligger en halvt borteoderet teltring på en lav terrasse nær det aktive delta og ud til den recente strandvold.

Længere mod øst? findes en mulig gammel teltring, et depot samt en rævefælde på strandterrassen umiddelbart ud mod den recente strandvold, og længst mod øst findes et shelter og et depot på en plan gruset flade ud til erosionsskrænten samt endnu et shelter og tre depoter i en mindre smeltevands- og nedbørs-rende få meter længere mod øst.

GPS: N 74° 23,864' W 20° 32,028'

Cla. 52

74Ø2-0II-015

Vinterhus ved Zackenberg Delta

Omkring 150 m NNV for 'Simpson hytten' findes resterne af et Thule vinterhus i erosionsskrænten ud til den stenede strand. Husgang og frontvæg er borteoderet. Boligrummets vægge står i ca. 0,5 m's højde, og huset er formentlig udgravet af tidligere ekspeditioner eller fangstmænd. Boligrummet er ca. 2 m bredt og fra bagvæg til erosionskant er der ca. 3 m.

Fauna: Enkelte knogler ligger i vægtørven. Knogler tilstede fra følgende arter: gås, ringsæl, rensdyr og narhval (boret stykke narhvalstand).

GPS: N 74° 27,903' W 020° 38,713'

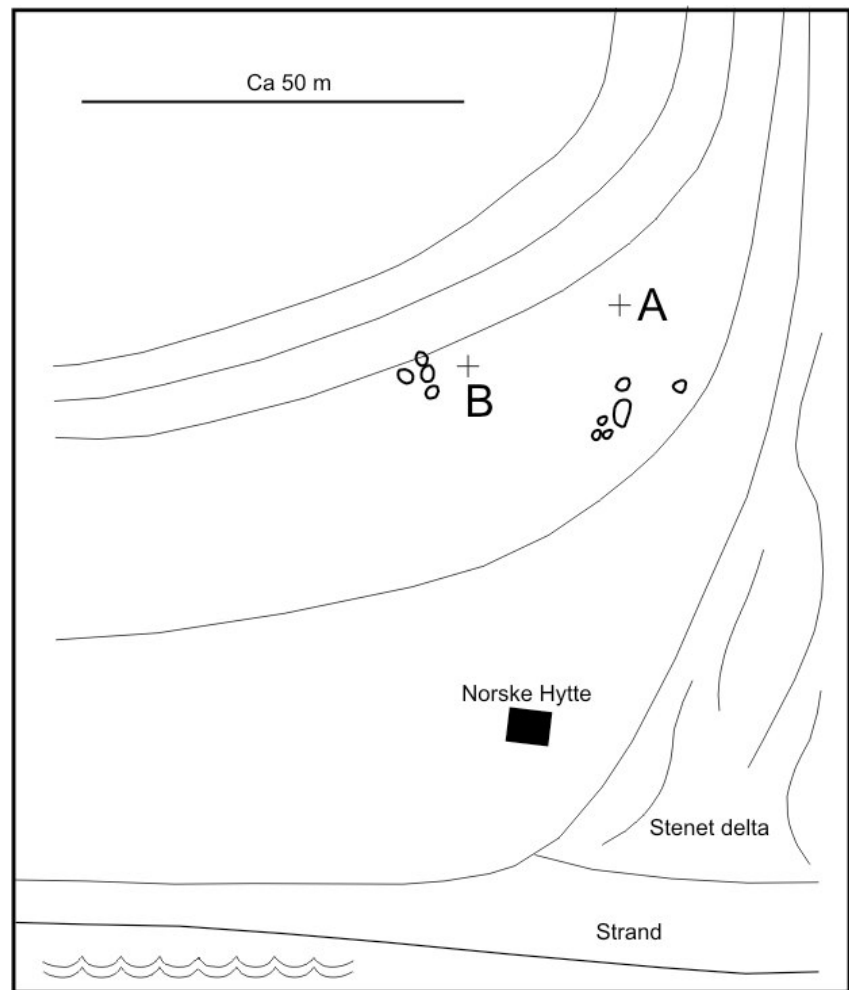
Foto: BG 169-172

Cla. 53

74Ø2-0II-024

Palæoeskimoisk boplads, beliggende på fossil strandterrasse ca. 50 m NNV for 'Norske Hytte. Pladsen blev oprindelig lokaliseret af Knuth, der også har opsamlet en del palæoeskimoiske genstande fra stedet. Mikkel Sørensen har ved en gennemgang af dette materiale konstateret, at lokaliteten har været beboet i både Independence I og Grønlandsk Dorset (Sørensen og Andreassen 2004)

Umiddelbart bag (eller vest) for Norske Hytte syd for Zachenberg-Elvens udløb findes en strandvoldsdannelse med Independence I fund. Afslag er også fundet på de lidt lavere liggende strandvolde, der strækker sig fra Norske Hytte og sydover.

Ved besigtigelsen af stedet kunne det konstateres, at de palæoeskimoiske oldsager danner to koncentrationer, der hver især blev indmålt med GPS.

Fund: Koncentration A: 1 pilespids af mcq (Independence I), 7 afslag og forarbejder af mcq.

GPS: 53, A: GPS: N 74° 27,904' W 020° 39,235'

GPS: 53, B: GPS: N 74° 27,904' W 020° 39,211'

Cla. 54

74Ø2-0II-024

På ca. 2 m lavere terrasse end Cla. 53, og ca. 150 m V for 'Norske Hytten' ligger et par meget rudimentære Thule teltringe lige ud til en skrånende flade ned mod stranden. Yderligere omkring 30 m længere mod vest danner terrassefladen en lille 'pynt' med store sten for enden. Her er der fundet nogle få røde / ravfarvede mcq afslag.

Fund: 2 afslag af mcq

GPS: N 74° 27,857' W 020° 39,384'

Cla. 55**Kap Arnakke**

74Ø1-III-006

Syd for Kap Breusing ligger Kap Arnakke som et markant klippefremspring med sorte basalt-søjler, der rejser sig lodret fra havoverfladen. Umiddelbart syd for Kap Arnakke udmunder en elv og på den nordlige side af elvens stejle alluvialkegle er der et indbydende græsbevokset område med 1 næsten helt vinterhus, der ligger helt ud til den aktive ca. 1,5 m høje kystklint. Nogle meter længere mod syd findes muligvis bagvæggen af endnu et vinterhus, hvor husrummet dog fremstod helt udfyldt af rullesten.

Cla. 56**Eskimonæs**

74Ø2-0II-010

Ud over den eksisterende hytte, en tidligere fangsthytte, der nu bruges af Slædepatruljen Sirius, findes ruiner eller rester af yderligere 11 anlæg, der alle antages at stamme fra Stationens anlæggelse under Treårsekspeditionen. De fleste af tomterne udviser tydelige spor efter brand, og bygningernes ødelæggelse kan knyttes direkte til de dramatiske begivenheder under Anden Verdens Krig, hvor Eskimonæs både var udsat for angreb og ødelæggelse af tyske tropper, og for alierede bombeangreb fra Island. På trods af flere historiske efterretninger (Balchen, Corey, La Farge 1947, xx, xx, xx) er det ikke desto mindre stadig uklart, hvordan Eskimonæs blev destrueret, idet nogle kilder (xxxx, xxxxx) hævder at det var tyskerne, medens andre (xxxxx, xxx) hævder, at det var de amerikanske flys bombardement, der endeligt destruerede stationen. En del af disse spørgsmål lader sig imidlertid teste arkæologisk, idet karakteren af ødelæggelserne. Tomterne efter de nedbrændte tomter er opmålt med TopCon. Data findes på Geografisk Institut, Københavns Universitet.

4.0 Sammenfatning

4.1.1

Palæoeskimoisk bebyggelse:

Palæoeskimoisk eller mulig palæoeskimoisk bebyggelse er registreret på 25 pladser, hvoraf 10 på baggrund af stenredskaberne kan dateres til Independence I (Cla. 13, Cla. 16, Cla. 24, Cla. 25, Cla. 32, Cla. 34, Cla. 41, Cla. 42, Cla. 53 og Cla. 54). En plads har spor efter Saqqaq bebyggelse (Cla. 42.), 7 er dateret til Grønlandsk Dorset (Cla. 24, Cla. 30, Cla. 33, Cla. 35, Cla. 36, Cla. 41 og Cla. 42). Fire bopladser (Cla. 6, Cla. 15, Cla. 39 og Cla. 50) er palæoeskimoiske, men kan ikke knyttes til en specifik periode og 7 (Cla. 1, Cla. 3, Cla. 7, Cla. 8, Cla. 9, Cla. 10, Cla. 12) er klassificeret som udefinerbare palæoeskimoiske eller Thule, dvs. usikre palæoeskimoiske pladser. Selvom der er variation i det palæoeskimoiske og neoeskimoiske råmaterialevalg, så er råmaterialekompositionen i mindre afslagskoncentrationer uanvendelig til datering, idet Thulefolket har bearbejdet de samme råmaterialer, som findes på de langt ældre palæoeskimoiske bopladser. På mange Thule-bopladser findes således en hel del mcq afslag, der er afspaltet ved direkte teknik. De mere glaslignende råmaterialer finder ellers størst anvendelse i den palæoeskimoiske redskabsproduktion, men de har altså også været udnyttet af Thule folk. Thulefolkets produktion af mcq-afslag har formentlig været tilegnet de 'simple knive', der består af et håndtag med et lateralt indsat afslag som æg (Larsen 1934:118(fig. 29) samt Plate 5:6). Larsen betegner disse knive som bardeknive idet han eksperimentelt fandt dem velegnede til netop at splitte barder.

De fleste af de større Thule bopladser ser ud til også at have været anvendt i palæoeskimoisk tid, men da den yngre bebyggelse i sådanne tilfælde har forstyrret de ældre bebyggelsesspor, er det næsten umuligt at vurdere i hvilken grad der kan være forskelle i intensiteten eller for eksempel sæsonen for de forskellige perioders brug af en given boplads. De mest bemærkelsesværdige palæoeskimoiske fund stammer fra bopladserne Cla. 16, 24, 42.

Cla. 16 er en overordentlig velbevaret midtergangsteltring beliggende på en afblæst rullestensstrandvold af knytnævestore sten. Tilsyneladende er der ingen der i de seneste 4000 år har fundet stedet indbydende til bosættelse, og den palæoeskimoiske boligtomt har derfor henligget helt uforstyrret indtil den i 2007 blev rekognosceret af GeoArk. Tomten har en velbevaret periferi og en velbevaret midtergangsstruktur, og som noget unikt er der på en yderste del af midtergangens højre side (når man står 'inde' i teltet og kigger ud) tilføjet en lille boks, hvori der er deponeret kogestenen. Underlaget betyder desværre, at alle mindre stenredskaber rasler ned mellem rullestenene, hvorfor det kun lykkedes at finde et par afslag og en stor flot rygflække, der som noget specielt har kraftig skuring på rygømmen.

Cla. 24 ved Revet er på grund af tilstedeværelsen af velbevaret knoglemateriale en anden bemærkelsesværdig stenalderboplads. Inden for et begrænset område blev der opsamlet talrige rensdyrknogler og stykker af tak, hvoraf flere havde stikkelfurer. Materialet var tydeligvis omlejret som følge af jordflydning og det er derfor også vanskeligt at karakterisere bopladsen. Vi havde kun få timer til at gennemgå det store område, og det er derfor muligt at der vil kunne afsløres boligrester i tilgrænsende områder med lidt mere stabile jordbundsforhold. I en mere generel henseende er pladsen dog væsentlig, idet den tydeligt viser, at det i området er muligt at finde palæoeskimoiske bopladser med bevaret fauna, samt at inderfjordene og indlandet også kan rumme velbevarede bebyggelsesspor fra stenalderen.

Cla. 42 er en mellemstor Thule sommerboplads med talrige palæoeskimoiske oldsager og med et par palæoeskimoiske boligtomter. Der er fundet palæoeskimoiske redskaber over det meste af den østlige pynt, men de synes at være mest koncentreret mod spidsen. Blandt de indsamlede redskaber er stikler af Independence I, Saqqaq og Dorset type. Stedet må derfor have været besøgt af samtlige kulturer, der kendes fra Nordøstgrønland. Tilstedeværelsen af stikler af både Independence I og Saqqaq type rejser endvidere spørgsmålet om, hvorvidt disse to grupper mødte hinanden i netop denne del af Grønland, eller om Saqqaq efter en tur syd om Grønland først kom til området århundreder efter at Independence I var forsvundet? Dette spændende spørgsmål savner afklaring gennem undersøgelse og datering af veldefinerede og 'kulturelt rene' Independence I og Saqqaq bopladser i netop dette område.

4.1.2

Thule

Thule bosættelsen langs sydkysten af Clavering kan inddeles i tre geografiske varianter, inderfjords bopladser (sommer), mellemfjords bopladser (vinter og sommer) og yderfjords bopladser (forår, sommer og vinter). Bortset fra vinterhusene, der er koncentreret i 'mellemfjords området' og mod yderkysten så rummer bopladserne i de forskellige områder de samme anlægstyper i form af teltringe, depoter og shelters, men karakteren af bopladserne er meget forskellig. Antagelig er forskellene på bopladserne et resultat af isforholdene således, at isens tidlige smeltning i inde, og yder fjorde har tiltrukket bosættelse, hvorfra man kunne udnytte fangstmulighederne langs den vigende iskant. Samtidig byder kysttopografien på vidt forskellige muligheder for gode bopladslokaliseringer idet geologien og kystmorfologien også varierer stærkt i de tre områder.

Inderfjorden er karakteriseret af bopladser med teltringe, få shelters og enkelte undertiden temmelig store depoter. Fraværet af fast fjeld langs kysten giver få beskyttede farvande, og bopladserne ligger typisk på stenede grusterrasser ved elvenes alluvialkegler. Bopladserne rummer sjældent mere end et dusin anlæg, men der er også pladser med blot en enkelt eller to teltringe.

I 'mellemfjorden' dvs. den centrale del af Clavering Ø's sydkyst skifter kystmorfologien til at bestå af granit-næs og halvøer med mange små bugte og vige, hvoraf flere har sandstrand. I dette område ligger vinterhusene tæt, typisk er de placeret i små grupper på to tre huse i en lige bugt, og på de nærliggende klippepynte findes teltringe. I de små bugter er der ofte en relativt frodig vegetation og vinterhusene er på alle bopladserne bygget af en kombination af sten og tørv. Denne karakteristik gælder fra Eskimonæs til Dødemandsbugten. Selve Dødemandsbugten er dog unik idet den med sit enorme antal af 43 vinterhuse har flere vinterboliger end samtlige af områdets øvrige vinterbopladser tilsammen. I statistisk henseende er Dødemandsbugtens mange vinterhuse altså totalt afgørende for vinterhusenes fordeling i landskabet.

Yderkysten karakteriseres af let nedbrydelige sedimentbjergarter, og her er lange monotone strande med bagvedliggende løsjordsaflejringer, der i store områder domineres af flydejord. Med jævne mellemrum ligger dog markante basalt-næs og det er netop her bebyggelsen hober sig op i form af en serie karakteristiske bopladser, der har dusinvis af teltringe, shelters og depoter, og som i flere tilfælde også har to sammenbyggede vinterhuse. I modsætning til vinterhusene langs den centrale del af Claverings sydkyst og i Dødemandsbugten så er vinterhusene på disse pladser dog alle bygget af karakteristiske rektangulære og kantede basalt sten med minimal brug af tørv. Bopladser af denne type med to sammenbyggede vinterhuse omgivet af en 'teltrings og shelter koloni' er 'Blåkløkkenæs' (Cla. 41), Kap Mary (Cla. 34) og Kap Breusing (Cla. 33), samt muligvis også Cla 46 vest for Dødemandsbugten. Indimellem ligger Dahls Skær (Cla. 36) som en enlig 'teltrings- og shelter- koloni' uden vinterhuse, og der er også to mindre pladser med vinterhuse uden store mængder teltringe og shelters i det omgivende terræn (Cla. 48) og Kap Arnakke (Cla. 55). Men på begge disse pladser er der, ligesom på de store bopladser på de omkringliggende, næs kun to vinterhuse.

Undersøgelserne af knoglematerialets bevaringstilstand viser at den diskontinuerlige permafrost, og måske deraf følgende temmelig gode bevaringsbetingelser, Helge Larsen oplevede i 1930'erne er mindre udbredt i dag. Generelt er betingelserne for bevaring af organisk materiale dårlige på de undersøgte bopladser, men *in situ* registrering af knogler på nogle af de meget store bopladser, der ofte var rige på overfladefund viste, at det er muligt at få bestemt samples fra de forskellige lokaliteter. Naturligvis er der dateringsmæssige problemer med sådanne samples fra store og komplekse bopladser, der kan have været i anvendelse gennem århundreder, men faunaen kan alligevel give et godt generelt indtryk af årscyklus og fangst i de forskellige områder. Rensdyrknogler er almindeligt forekommende på mange bopladser, hvilket som noget positivt åbner gode muligheder for tilvejebringelsen af pålidelige naturvidenskabelige dateringer. Ligeledes må Fladstrand (Cla. 6) fremhæves som undtagelsen, der bekræfter reglen, idet prøvegravningen afslørede talrige velbevarede knogler i det sumpede terræn.

Cla. nr.	Eventuelt stednavn	Antal vinterhuse	Reference
1	Eskimonæs	2	
6	Fladstrand	11	
7	Eskimovig	25	Larsen 1934
8		4	
9		5	
10	Dødemandsbugten	43	Larsen 1934
11		4	
12		4-6	
20	Moskusheimen	?	
30	Henning Elv	7	Sørensen & Andreasen 2004
32	Grønnedal	2	Sørensen & Andreasen 2004
33	Kap Breusing	2	
34	Kap Mary	2	
41	'Blåkløkkenæs'	2	
46		2	
48		1-3	
52		1	
55	Kap Arnakke	1-2	

Bopladser med Thule vinterhuse, hvorpå der i 2007 blev foretaget registreringer.

I topografisk henseende er Thulebebyggelsens geografiske fordeling slående, idet de karakteristiske pladser med blot to sammenbyggede vinterhuse tydeligvis ligger spredt på de store teltrings- og shelter-bopladser mod yderkysten. Repræsenterer disse vinterhuse en veldefineret tidlig eller meget sen fase i Thule bebyggelsen? Eller der tale om vinterhuse der har været i brug samtidig med den store bosættelse i Dødemandsbugten og som derfor må ses som udtryk for funktionelt eller socialt betingede forhold? Forhåbentlig vil fremtidens undersøgelser kaste lys over nogle af disse spørgsmål.

4.2 Indsamling og in situ registrering af dyreknoget i feltsæson 2007.

4.2.1 Metodik

Strategien for de kvartærzoologiske undersøgelser gik ud på at udpege anlæg med gode bevaringsforhold for organisk materiale så vidt muligt repræsenterende de tre økozoner: yderkysten, midtfjorden/sundet og inderfjorden eller 'indlandet' i den mere beskyttede region inderst i sundet. I den forbindelse blev der foretaget prøvestik i de formodede møddingsområder uden for Thule vinterhusenes huse. Knogeternes bevaringsgrad blev ved de enkelte prøvestik givet point efter 13-skalaen med henblik på at vurdere bevaringspotentialen i de forskellige sediment- og aflejringstyper. Da langt hovedparten af de registrerede Thule vinterhuse viste sig allerede at være udgravede og bevaringsforholdene for organisk materiale ikke svarede til det, der er rapporteret fra første del af 1900-tallet (f.eks. Larsen 1934), måtte indsamlingsstrategien derfor justeres og udvides i løbet af rekognosceringerne.

Vegetationen i området er generelt sparsom og knogterne er dermed ofte synlige på overfladen. Derfor blev der foretaget overflageregistreringer af dyreknogeterne på de besøgte lokaliteter. På hovedparten af pladserne blev det blot noteret fra hvilke arter der fandtes knogter, mens der på tre store pladser Cla-33 Kap Breusing, Cla-35 'Dahls Skær fangsthytte' og Cla-41 'Blåkløkkenæs' blev foretaget en mere systematisk in situ registrering af dyreknogeterne, deres antal og relation til de arkæologiske anlæg. Knogeternes overfladekarakteristika blev noteret f.eks. om de så recente ud med rester af ligamenter eller var forvitrede og begroede med lav. I enkelte tilfælde blev knogter, som ikke umiddelbart var identificerbare eller var forarbejdede, dog opsamlet til hjembringelse. På Cla-33 blev der desuden foretaget en systematisk opsamling af dyreknogeter fra et afgrænset område med fire anlæg. Knogetematerialet fra prøvestik og prøvegravninger med velbevarede knogter blev hjembragt til bestemmelse og analyse.

4.2.2. Dyreknogeterne – de foreløbige konklusioner

Under feltsæsonen 2007 er der registreret eller hjembragt knogter fra mindst 16 dyrearter desuden knogter fra menneske. Der er fundet knogter af fisk (torsk), fugle (gås, edderfugl samt uspecifiseret måge og kjo) samt en række terrestriske og marine pattedyrarter. Disse omfatter arktisk snehare, polarræv, tamhund, isbjørn, de store landpattedyr rensdyr og moskusokse, sælerne ringsæl, grønlandssæl og remmesæl, hvalros, narhval og dele af storhval, der i enkelte tilfælde kunne identificeres til grønlandshval. Skema 2 sammenfatter samtlige observationer af dyreknogeter på de i alt 32 lokaliteter, hvorpå knogtemateriale er registreret, og viser dermed tilstedeværelse af de enkelte arter men ikke den relative hyppighed arterne imellem. Rent metodisk ligger der en stor udfordring i at overfladeregistrere fund, da knogterne kan være ophobet over formodentligt lange tidsperioder. Knogter der er af recent oprindelse vil blive ekskluderet fra de kommende analyser, hvilket især vil reducere antallet af observerede fugle- hare- og moskusokseknogeter. Følgende foreløbige konklusioner er foretaget på baggrund af samtlige registrerede knogter.

Sælknogler er de hyppigst forekommende knogler af fangstdyr, både når det drejer sig om antal pladser med knogle af sæl og det registrerede samlede antal knogler. Der er fundet sæl på 24 lokaliteter (ringsæl og uspecificeret sæl) som fordeler sig på både yderkystens, mellemfjordens og inderfjordens pladser. Det er samstemmende ringsæl der, naturligt nok, er den dominerende sælart og herefter i hyppighed den stationære remmesæl og trækkende grønlandssæl. Grønlandssæl er kun dokumenteret på to pladser nemlig Fladstrand (Cla-06) og Kap Breusing (Cla-33), men forekommer tillige fra Dødemandsbugten (Cla-10) i samlinger fra 1930'ne (Degerbøl 1934).

De større marine havpattedyr hvalros og narhval forekommer på henholdsvis 14 og 13 lokaliteter, der fortrinsvis er lokaliseret i mellemfjorden og ved yderkysterne. Fravær af disse arter i inderfjorden kan være reel men dog også skyldes at prøvetagningsstørrelsen her er forholdsvis lille. Hvalros er på både Cla-33 og Cla-41 den næsthypigste art efter ringsæl mens narhval på Cla-06 er den tredjehypigste art. Der er ingen tvivl om at hvalrosfangsten har været vigtig for Thulebefolkningen i området. Netop munden af Young Sound ved Kap Berghaus, Kap Herschell og Kap Borlase Warren er historisk kendte hvalrossamlingssteder (Born et al. 1997). I dag er Sandøen ud for Kap Berghaus det ene af to tilbageblevne landgangssteder i hele Nordøstgrønland. Hvalrosfangst kunne foregå både på landgangsstederne eller fra iskanten og i det åbne vand. Både historisk fra starten af 1900-tallet og i dag er der observationer af hvalros i Gael Hamke Bugt helt ind til omkring Eskimonæs i sommermånederne (Born et al. 1997). GeoArk-2007 ekspeditionen observerede 2. august ved Eskimonæs og d. 5. august på strækningen mellem Eskimonæs og Dødemandsbugten enkelte hvalrosser (muligvis samme individ).

Storhval der i hovedparten af tilfældene regnes for at være grønlandshval forekommer på i alt 15 lokaliteter. Hovedparten af fragmenterne af storhval er tilvirkede stykker og forekommer derfor på yderkystens såvel som mellem- og inderfjordens pladser. Det er dog kun på pladserne Cla-32, Cla-41 og Cla-46 ved yderkyst og mellemfjord at der forekommer større identificerbare knogler af grønlandshval. På Cla-46 forekommer grønlandshvalknogler i større antal og det antages at denne plads er et egentligt fangst/opskræmningsssted.

Storhval der i hovedparten af tilfældene regnes for at være grønlandshval forekommer på i alt 15 lokaliteter. Hovedparten af fragmenterne af storhval er tilvirkede stykker og forekommer derfor på yderkystens såvel som mellem- og inderfjordens pladser. Det er dog kun på pladserne Cla-32, Cla-41 og Cla-46 ved yderkyst og mellemfjord at der forekommer større identificerbare knogler af grønlandshval. På Cla-46 forekommer grønlandshvalknogler i større antal og det antages at denne plads er et egentligt fangst/opskræmningsssted.

Rester af rensdyr, som uddøde omkring 1900, er massivt tilstede i landskabet ved både kastede takker og knogler fra kadavere, i enkelte tilfælde med skeletdelene liggende i anatomisk korrekt orden, f.eks. på både Dahls Skær (Cla-36) og "Blålokkenæs" (Cla-41). Rensdyrknogler, ofte marvspaltede og evt. forarbejdede, forekommer i forbindelse med anlæg på 22 lokaliteter og er dermed næsthypigst forekommende efter ringsæl. Rensdyr forefindes på yderkystens, mellemfjordens og indlandets pladser dog ikke på strækningen fra Eskimonæs ind mod Revet, hvilket kan skyldes at de registrerede pladser især ligger på store dilluvialkegler mellem deltaer og ikke i godt rensdyrteræn. Der kan dog også på disse pladser være en bevaringsmæssig bias imod rensdyrknoglerne. Antalsmæssigt er rensdyrknogler dog ikke nær så hyppigt forekommende som sælknogler, kun i møddingslagene på Cla-06 er rensdyret næsthypigst efter sæl. Moskusoksen, der i dag er meget dominerende i landskabet, forekommer på 11 lokaliteter og har en lignende fordeling på lokaliteter som rensdyret med forekomst på yderkysten, mellemfjorden indtil Eskimonæs samt i indlandet ved Moskusheimen.

Boplads	Cla-02	Cla-05	Cla-06	Cla-08	Cla-09	Cla-10	Cla-12	Cla-14	Cla-16	Cla-17	Cla-18	Cla-19	Cla-20	Cla-21	Cla-23	Cla-24
Taxon																
Fisk (Pisces)																
Torsk (<i>Gadus morhua</i>)																
Fugle (Aves)																
Gås (<i>Anser/Branta</i> sp.)											X	X		X		
Ederfugl (<i>Somateria mollissima</i>)																
Kjove (<i>Stercorarius</i> sp.)																
Måge (<i>Larus</i> sp.)			X													
Fugl usp. (Aves sp.)			X													
Pattedyr (Mammalia)																
Arktisk snehare (<i>Lepus arcticus</i>)			X										X			X
Hund (<i>Canis familiaris</i>)			X										X			
Polarræv (<i>Alopex lagopus</i>)	X		X													
Isbjørn (<i>Ursus maritimus</i>)			X													
Hvalros (<i>Odobenus rosmarus</i>)	X		X	X			X			X						
Ringsæl (<i>Phoca hispida</i>)			X			X	X			X		X	X			
Grønlandssæl (<i>Phoca groenlandica</i>)			X													
Remmesæl (<i>Erignathus barbatus</i>)			X							X			X			
Sæl (<i>Phoca</i> sp.)	X		X	X			X		X	X			X			X
Rensdyr (<i>Rangifer tarandus</i>)	X	X	X		X	X	X						X		X	X
Moskusokse (<i>Ovibos moschatus</i>)			X		X								X			X
Narhval (<i>Monodon monoceros</i>)	X		X	X				X		X				X		
Grønlandshval (<i>Balaena mysticetus</i>)																
Hval (Cetacea)	X		X				X			X		X				X

Skema over de registrerede dyrekogler fra GeoArk-2007 ekspeditionen fordelt på taxon og boplads. Overfladeregistrerede såvel som opsamlede eller udgravede og hjembragte kogler er vist i skemaet. Under beskrivelsen af den enkelte boplads er registrerings- og indsamlingsmetoden omtalt.

Boplads	Cla-30	Cla-31	Cla-32	Cla-33	Cla-35	Cla-36	Cla-38	Cla-39	Cla-41	Cla-43	Cla-44	Cla-46	Cla-47	Cla-48	Cla-49	Cla-52
Taxon																
Fisk (Pisces)																
Torsk (<i>Gadus morhua</i>)			X		X											
Fugle (Aves)																
Gås (<i>Anser/Branta</i> sp.)						X			X							X
Ederfugl (<i>Somateria mollissima</i>)				X					X							
Kjove (<i>Stercorarius</i> sp.)												X				
Måge (<i>Larus</i> sp.)			X	X												
Fugl usp. (Aves sp.)				X	X				X							
Pattedyr (Mammalia)																
Arktisk snehare (<i>Lepus arcticus</i>)					X	X								X		
Hund (<i>Canis familiaris</i>)	X			X	X				X	X					X	
Polarræv (<i>Alopex lagopus</i>)					X	X										
Isbjørn (<i>Ursus maritimus</i>)				X	X			X	X					X		
Hvalros (<i>Odobenus rosmarus</i>)	X			X	X	X		X	X	X		X		X		
Ringsæl (<i>Phoca hispida</i>)	X			X	X	X		X	X	X		X		X	X	X
Grønlandssæl (<i>Phoca groenlandica</i>)				X												
Remmesæl (<i>Erignathus barbatus</i>)	X			X	X				X					X		
Sæl (<i>Phoca</i> sp.)	X	X	X	X	X	X			X		X	X	X		X	
Rensdyr (<i>Rangifer tarandus</i>)	X			X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X
Moskusokse (<i>Ovibos moschatus</i>)			X	X	X	X			X			X			X	
Narhval (<i>Monodon monoceros</i>)	X			X	X	X			X				X			X
Grønlandshval (<i>Balaena mysticetus</i>)		X							X			X				
Hval (Cetacea)					X	X			X	X	X		X	X		

Skema (fortsat) over de registrerede dyreknogler fra GeoArk-2007 ekspeditionen fordelt på taxon og boplads. Overfladeregistrerede såvel som opsamlede eller udgravede og hjembragte knogler er vist i skemaet. Under beskrivelsen af den enkelte boplads er registrerings- og indsamlingsmetoden omtalt.

Hvilken rolle ræve- og harejagt samt fuglefangst og fiskeri har spillet er ud fra det givne kildemateriale svært at konkludere noget om. Thule rævefælder er dog hyppigt tilstede i landskabet. Mindre fuglefjelde med måger sås jævnligt og edderfugle og gæs, både kortnæbbet gås og bramgås, observeredes næsten dagligt under feltarbejdet i 2007. Enkelte fugleknogler (gås, edderfugl og måge) er dog fundet i arkæologisk kontekst, og der er da heller ingen tvivl om at fuglefangst i sommerhalvåret må have spillet en vis rolle. De eneste fiskeknogler, der er dokumenteret, er fra store torsk og antages at være medbragt proviant fra fangstmandstiden.

4.2.3 Perspektivering

De marine pattedyr med sæl, især ringsæl, hvalros og narhval samt storhval (dvs. grønlandshval) har været af størst betydning for Thulebefolkningen i området. Alene bopladsernes placering tæt på polynier eller strømsteder indikerer dette (se også Sørensen & Andreasen 2004). Det er dog vigtigt at understrege at de terrestriske dyr også har spillet en vigtig rolle, navnlig rensdyret der med sine opsatser har leveret et højt skattet råemne til redskabsproduktion.

De videre analyser, som tager højde for bebyggelsesintensitet, bopladstype og -placering vil nuancere billedet af årstidsvariationen indenfor fangstgrundlaget. Rekognosceringer i både 2003 (Sørensen & Andreasen) og 2007 viser dog, at der på mange af lokaliteterne findes både sæson- og vinterboliger og at en stærk opdeling mellem rene sommer og rene vinterpladser ikke er hyppigt forekommende. Det er de samme "hot spots" i landskabet der er brugt til de forskellige årstider. Fordelingen af rensdyr- og moskusknogler viser også at store landpattedyr ikke kun er jaget i inderfjordene/indlandet. Med en øget indsigt i kronologien, bl.a. med en række dateringer på rensdyr- og moskusknogler, vil vores billede af hvilke arter der i de forskellige perioder har været hovedhjørnestenen i fangstgrundlaget yderligere kunne nuanceres.

I GeoArks undersøgelsesområde forekommer rensdyr og moskusokse i kontekster, der er arkæologisk dateret til perioden beg. af 1500-tallet til 1800-tallet (Degerbøl 1934). Med en AMS-datering på 1425-1453 AD (KIA-22761) af rensdyrknogle fra en Thuleteltring, Schumacher Ø (Sørensen & Andreasen 2004) er rensdyret dokumenteret i undersøgelsesområdet fra midten af 1400-tallet. Moskusokse er ved enkelte løsfund og fund fra arkæologisk kontekst dokumenteret i området syd for GeoArks undersøgelsesområde (Jameson Land) (Bennike & Andreasen 2005). Derimod foreligger dateringer af moskusokser fra ældre kulturperioder Independence I og II kun fra Germania Land og nordover (Bennike & Andreasen 2005). Begge arter findes formodentligt i Wollaston Forland og Clavering Ø området i den periode Thulebefolkningen opholder sig i regionen og muligvis før.

De foreløbige undersøgelser af knogler af terrestrisk vildt i sikker Thulekontekst tyder dog på at rensdyr generelt forekommer hyppigere end moskusokse. Det er tilfældet i prøvegravningerne på Fladstrand (Cla-06) og også i Degerbøls (1934) analyser fra Dødemandsbugten. Desuden findes der rensdyr men ikke moskusokse i knoglesamlinger fra Kong Oskar Fjord fra Thule vinterhusenes affaldslag (Degerbøl 1935). Det kan være indikation på at rensdyr til tider har været hyppigere end moskusokserne og/eller at rensdyr var et højere skattet vildt for Thulefolket.

De planlagte dateringer af rensdyr- og moskusokseknogler fra Geoark 2007-sæsonen og 1930'erne udgravninger fra Dødemandsbugten vil sandsynligvis kaste yderligere lys over de to arters tilstedeværelse og dermed betydning for Thulebefolkningen i Clavering Ø og Wollaston Forland regionen. Med rensdyr- og moskusknogler fra Cla-24, en palæoeskimoisk Dorset-boplads, vil der være mulighed for at dokumentere de to arters tilstedeværelse i den centrale del af Nordøstgrønland endnu længere tilbage i tid end hidtil.

Litteraturliste

Bandi, H. G. og Meldgaard, J. 1952: Archaeological Investigations on Clavering Ø, Northeast Greenland. Meddelelser om Grønland 126 (4).

Bennike, O. & Andreasen, C. 2005. New dates of Musk-ox (*Ovibos moschatus*) remains from northeast Greenland. Polar Record 41: 305-310.

Born, E.W., Dietz, R., Heide-Jørgensen, M.P. og Knutsen Ø.1997. Historical and present distribution, abundance and exploitation of Atlantic walruses (*Odobenus rosmarus rosmarus* L.) in eastern Greenland. Meddelelser om Grønland. Bioscience 46: 73 pp.

Degerbøl, M. 1934. Zoological Appendix. Animal bones from the Eskimo Settlement in Dødemandsbugten. Clavering Island. A Contribution to the Immigration History of the Musk Ox and Reindeer in East Greenland. Meddelelser om Grønland 102 (1): 173-180.

Degerbøl, M. 1935. Animal Bones from King Oskar Fjord Region in East Greenland. Meddelelser om Grønland 102 (2): 93-97.

Glob, P. V. 1946: Eskimo Settlements in Northeast Greenland. Meddelelser om Grønland 144 (6)
Larsen, H. 1934: "Dødemandsbugten". Meddelelser om Grønland 102 (1).

Mikkelsen, Peter Schmidt 2001: Nordøstgrønland 1908-60, Fangstmandsperioden. Aschechough.

Sørensen, M. og Andreasen, C. 2004. "Geo-Ark 2003" Arkæologisk Berejsning af: Wollaston Forland, Nordlige Clavering Ø, Sydspidsen af Kuhn Ø. Sila, Nationalmuseets center for Grønlandsforskning Grønlands nationalmuseum og Arkiv, Feltrapport nr. 23

Thorson, G. 1937: Med Trearssekspektionn til Christian X's Land, Gyldendal

GeoArk2005: Anlægsbeskrivelser (Positioner i WGS 84: grader. minutter med tre decimaler)

Lb.1:Vardenæs (VaLb1)

Nr.	Pos. (N/W)	Beskrivelse	Fund	Foto
A 1	74.32,147 18.48,732	Teltring m. centralt ildsted (?). Pal.esk. 3 x 3 m	X 1 (mikroflk.)	242
B 2	147/682	Stor Kødgrav, indiv. 1 x 0,7m, udv. diam. 4 m. Modificeret i nyere tid		241
C 3		Rævefælde, Thule(?), belig. S for Anl. B		
D 4		Lille varde ?		
E	5149/762	Kødgrav?. Oval 5x3m. Fangstmandstid ?		
F 6	151/779	Boligstruktur ?, Pal.esk. ? 3x3m.		243
G 7	142/794	Teltring, Thule (?), 4x6m		
H		Ubest. Struktur, Ildsted?. 1x1m		
I 8	131/842	Kødgrav 1x1,5m		
J 9	116/822	Teltring m. briksekant (?), Thule. 2,5x3,5m		
K	118/819	Teltring/Legehus (?). 1,2x1,5m	244	
L 10	131/708	Varde, nyere tid. M. tilhuggede sandstensfliser i bund. 2 m i diameter.		250, 251
M 16	131/708	Legehus (?). 1 m i diameter.		
N 18	124/719	Kødgrav (?), Thule (?). 2 m i diameter.		
O 11	109/828	Teltring v. erosionskant. Diffus. 4,5x4,0 m.		
P 17		Ildsted (?). 0,7x0,4m. Beliggende 5 m NV for M		
Q 12	107/817	Teltring m. briks. Thule (?). 4x3m.		245
R 13	105/809	Rævefælde. Fangstmandsperioden.		246
S 14	102/803	Teltring v. erosionskant. Thule(?). 2x2m.		247
T 15	102/795	Teltring i erosionskant. 2,5x2,0m.		248
U	107/747	Stenlægning, små sten. Oval. 1,2x1,0m.		
V 20	108/689	Stenlægning af mindre sten. Rektangulær 2,5x1,5m Thule (?)/ Nyere tid (?).		

W 23	109/677	Stenlægning, oval. Kødgrav?. Thule(?)	
X		Teltring. Diffus. Små sten. 3x3m. Thule(?)	
Y 22		Lille teltring. I erosionskant, halvt nedstyrtet. 2x1,5m. Knogler i tørven.	
Z 21	111/597	Kødgrav af større sten. 2 m i diam. Hvalrosknogler i tørven omkring anlægget.	
AA 24	112/553	Diffus struktur, store sten.	
AB 29		Teltring, nærmest rektangulær. Mindre sten. 3x2,5m.	
AC 28	134/505	Affaldsdepot, nyere tid.	
AD 27	137/449	Husfundament, nyere tid (sydligste fangstmandshus), 6x5 m.	257-259
AE 35	144/530	Legehus. 2x1,5 m.	252
AF 34	140/536	Legehus. 1x1m	
AG 36	133/555	Oval teltring (?). 2x1,7m. Palæoeskimoisk (?)	253
AH		Diffus teltring. 3x3 m.	
AI 31		Depot. Cirkulært, med mindre sten. Diam.:2,5 m.	
AJ 33	128/592	Depot (?). Diam.: 1 m.	
AK 32	121/606	Legehus.	
AL 19	118/791	Diffus teltring(?). 3x3 m.	
AM		Varde. Nyere tid (?).	
AN		Varde(?)	
AO		Diffus teltring/depot(?) i erosionskant. 2m i diam.	
AP		Teltring. Cirkulær, større sten. Diam.: 2m.	
AQ 43	156/541	Legehus m. briks. Fine sidebrikse m. lyse sten. 2x2m.	254,255
AR 38		Lokumsfundament m. nedgravet trætonde! Fangstmandstid.	256
AS 37		Legehus m. lyse sten på sidebrikse. 2x2m.	
AT 39		Hønsegård/gåsegård(?) m. to små huse og hegn omkring. 3,5x2m.	260,261
AU 39		Tomt af fangstmandshus i erosionskant. Forreste del nedstyrtet.	

AV 40		Jernaffalds-grube.	
AW 41		Depot (?), Fangstmandstid.	
AX 42	181/378	Væltet flagstang/antennestang. Fangstmandstid.	262
AY 44 45		Ryddet sti. Fangstmandstid. (fra S og fra N)	265,266
AZ	208/278 267	Nuværende Sirlushytte.	
AAA 25	119/524	Depot. Diffust, mindre sten. 3x2m.	
AAB 26	122/503	Teltring (oval). 3x3 m, noget forstyrret. Briksekant(?). 3x3m	
AAC 46		Nordligst beliggende fangstmandshus-ruin. Under erosion. 5x4 m i indvendige mål.	264
AAD		Teltring (?), diffus. Diam.:3m.	
AAE	264/385	Rævefælde, fangstmandstid.	273
AAF	280/426	Teltring m. store sten. Rektangulær 2,5x3,5 m. Europæisk.	
AAG	309/393	Rævefælde, fangstmandstid.	275
AAH	309/330	Varde. Nyere tid.	276
AAI 30		Teltring, med briks. 2x2 m. Med 'spæksyltet' ildsted.	

Lb.2: Observatory Peninsula (ObLb2)

Nr.	Pos. (N/W)	Beskrivelse	Fund	Foto
A	74.32,135 18.51,531	Midtergangsbolig (Indep. I), 3x2 m Midtergangen Ø-V-orienteret. afslag) Begge fund midt i nordlige halvdel. 3 m.o.h.	X1 (stikkel- 226	225, X2 (afslag)
B	128/527	Oval teltring m. centralt ildsted (?) 3,5 x 2,5 m. 3-4 m.o.h. Palæoeskimoisk (?)		228
C	139/505	Teltring m. briksekant. 4x3 m. Indgang mod VSV.		229?
D	106/533	Teltring m. briks. Indgang mod SV. 2,5x2m.		230
E	105/503	To ly (jagtsenge) af store sten. Det ene med 5,5 m lang læmur, orienteret mod SSØ.		
F	094/182	Depot (?). Store sten. Ydre diam.: 4 m. Kan være ødelagt teltring.		

G	106/100	Thule-vinterhus. Trapezoidt rum, 3x2m m. niche mod Ø. Husgang, 2,5 m lang, mod S. Bevokset mødding foran.	
H	114/003	Thule-vinterhus. Trapezoidt, 3x2m. Husgang med overliggere. Gangen 3,5 m lang mod S. Bevokset mødding foran. Ligger lige op til Anlæg I.	231 233
I		Thule-vinterhus. Meget forstyrret. Trapezoidt, 2x3m. Husgang 3m lang, mod S. Sammenbygget med Anlæg H.	
J	74.32,113 18.50,978	Thule-vinterhus. Trapezoidt. 3x2m. Niche mod Ø. Husgang 4 m lang, mod S. Bevokset mødding.	232
K		Teltring. 4x3m, m. briksekant. Ligger 5 m S for J.	
L		Depoter/teltringe. Diffuse anlæg i område, der er c. 10 m i diam. 15 m SØ for J.	
M		Depot. Diam. 2 m. 40 m SØ for J.	
N		Depot. Diam. 1,5m. 50 m SSØ for J.	
O		Depot. Diam. 2m. 55m SØ for J.	
P	74.32,100 18.51,419	Teltring m. briksekant. 3x3m. Indgang mod SV.	
Q	162/001	Teltring. Oval 3x3,5m. Ej briksekant. Placeret på halvøens højeste punkt (c. 20 moh). C. 12 m SSV for nyere varder.	
R	74.32,158 18.50,869	Teltring. 2,5x3m. Pal. esk.?. Beliggende på plateau ud til vigen.	
S	157/861	Teltring. Med briks? 2,5x2m. Belig. 3 m Ø for Anlæg R.	
T	119/693	Legehus m. briks. 1,2 m i diameter.	234
U		Legehus. Diffust. 1m i diameter. Tæt på erosionskant ind mod vigen. Beliggende 1m V for Anlæg V.	
V	119/674	Legehus m. briks. 1,5 m i diameter. Indgang mod SSV. Markant husgang.	
W	110/690	Legehus m. briks. 1,2 m i diameter. Fint fliselagt. Indgang mod SSV. Hul sten som 'lampe' foran briks.	235
X	108/664	Legehus. Diffust. 1,5 m i diam.	
Y	107/416	Varde. Sammenfalden. På erosionskanten ind mod vigen. Diam. 0,75 m. C. 50 sten. Nyere?	
Z	043/279	Legehus?. Kreds af hovedstore sten. Indgang mod SØ. 1 m i diam.	

AA	066/237	Fundament til nyere bygning eller stort telt. 6,5x8m. Rektangulært. Flaskeskår på overfladen.	
AB	060/138	Cementsokkel (kube/blok), måske til målepunkt. Indridsede årstal: 1941 og 1956 (Gavnæs 1941, Sjørøsløv 1956).	
AC	077/145	Ruin af observatorium. Rektangulær, indvendige mål c. 2,5 x 2,5m. Indgang mod Ø. Muren er i 8-10 skifter sten. I centrum står en firkantet, hvidgrå sandstenssøjle, 56 cm høj, 29x29 cm i fladen.	236, 237
AD	004/513	Depot af meget store sten. Kammeret er 1x1,5m. Udvendig: 2,5 m i diameter. Kammeret indeholder hvalrosknogler.	240
AE		Depot, store sten. Kammer: 1x1m. Udvendig: 2,5 m i diam.. Kammeret indeholder hvalrosknogle. Depotet beliggende på erosionskanten.	239
AF		Depot. 2m i diameter. Beliggende 5 m N for AE. Hvalrosknogle i kammeret.	
AG	74.32,017 18.50,585	Depot med stort rektangulært kammer. 2x0,75m. Store sten. Udvendigt mål: 3x4m.	
AH	043/694	Depot/gemme?. Lille kammer: 0,3x0,7m. Store sten. Hvalrosknogler i kammer.	
AI	058/821	Teltring (oval) m. diffus briksekant. 3x3 m. Indgang mod S. Under erosion.	
AJ	064/856	Teltring. 2,5x2m. Under erosion.	
AK	056/685	Teltring. Oval. 2x2,5m. Briksekant?. Beliggende mellem AI og AJ.	
AL	056/685	Teltring m. briks (?). Store sten. 3x3,5m.	
AM		Teltring m. briks. 3x3m. Indgang mod SSV. Beliggende 2m V for AL.	
AN	071/786	Legehus m. briks. Indgang mod S. 2x1,5m.	
AO		Teltringe, 2-3 diffuse teltringe med briksekanter?. Beliggende 10 m V for AN.	
AP	001/476	Telthus eller depot. Store sten i kreds. Indvendig diam: 2m. Ydre diam.: 3,5 m. Hvalrosknogle i anlægget.	
AQ		Depot. Store sten. Indvendig diam.: 1 m. Udvendig diameter: 2,5 m. Hvalrosknogle i anlægget. Beliggende 5 m ØNØ for AP.	

AR	006/450	Teltring m. briks. 4,5x4m. Indgang mod S.
AS		Depot. Indre rum: 0,7x0,7m. Ydre diam: 2 m. Store sten. Beliggende 2m ØNØ for AR.
AT	74.31,999 18.50,441	Teltring m. briks. 3,5x2,5m. Indgang mod V.
AU	999/424	Teltring m. briks. 4x3m. Indgang mod SV. Diffus.
AV	992/404	Depot. Store sten. Indvendigt rektangulært kammer: 0,7x0,7m. Udvendig diameter: 2,5m
AW	74.31,993 18.50,367	Teltring. 3x3m. Diffus.
AX	993/244	Teltring (?). Oval. 2x2,5m.
AY		Teltring m. briks (?). 2,5x2,5m. Beliggende 4m V for AAA.
AZ	74.32,001 18.50,215	Depot. Diam. 2m. Hvalrosknogle i anlægget.
AAA	004/203	Depot. Diam. 3m. Hvalrosknogle i anlægget.
AAB		Teltring m. midtergang(?). 2,5x2,5m. Beliggende 2m N for AY.
AAC		Teltring. Uden briks. 3x2m. Beliggende 3m N for AAB.
AAD	005/250	Teltring. Diffus. Sandsynligvis med briks. 3,5x3m.
AAE	74.31,992 18.50,273	Depot/ly. Oval af større sten. Indvendig: 1,2x0,7m.
AAF	74.32,007 18.50,469	Depot(?). Kreds af sten, Diam. 1m.
AAG		Depot? Kreds af sten 1,2x1m. Beliggende 2mV for AAF.
AAH	020/441	Depot. Stort, cirkulært. 3m i udvendig diameter.

Lb.3: Hvalros Ø (HvLb3)

Nr. Pos. (N/W)	Beskrivelse	Fund	Foto
A	Depot (stenkreds c. 1,5 m i diam)	X1 v. sydvæg	161
B	(Kødgrav)/Teltring? Cirkulær, 4 m i diam.	X4 SV for anlæg	
C	Rede (naturlig?)	X2 og X3	
D	Kompleks af læmure og depoter		162

	7 m langt. Ø-V-orienteret. 3-4 skifter S-formet.	
E	Depot/rede ?	
F	Læmure	
G	reder/depoter?	
H	teltring/depot? Cirkulær rydning. 2 m i diam.	
I	rede (naturlig ?)	
J	Teltring m. depot 6x4m. Indgang mod V. Depot mod NV. Ingen briksekant.	163
K	Depot Cirkulært. Diameter udvendigt: 2 m. Diam. indvendigt: 1,5 m	
L	Depot Cirkulært. Diam.: 1,5 m.	
M	Teltring m. depot mod NV	
N	Depot/ly m. to reder NØ herfor. Ombygget læmur? 2x1m. Velbygget kammer.	
O	Teltring m. depoter mod NV og V 3x3 m. Uden briks. Indg. mod V.	174
P	Depot/rede Cirkulær. Diam. 1m.	
Q	Depot/rede Diffus. Cirkulær. Diam. 1 m.	
R	Depot Cirkulær. Diam. 1,5 m.	
S	Rede/Depot Cirkulær. Diam. 1 m.	
T	Teltring 3x3 m. Med briks(?)	
U	Depot/gemme Rundt kammer. Velbevaret. Indv. diam.: 1 m.	
V	Rede/depot Cirkulær. 1 m i diam.	

X	Depot Cirkulær. 2 m i diam.	
Y	Teltring Rydning i rullesten. Briksekant. Indgang mod V 2,5 x 2,5 m.	173
Z	Teltring 3x3 m. Uden briksekant. Rydning i rullesten.	
AA	Depot Diffust. 1 m i diam.	
AB	Teltring m. briks. Indg. mod V. 3x3 m.	
AC	Teltring m. depot m. hvalros/hvalknogle. 2x2 m	
AD	Teltring 3x3 m. Uden briks.	
AE	Teltring m. depot Diffus. 3x3 m. Med hvalrosknogle.	
AF	Teltring ombygget til læmur 4x3 m. Med hval- el. hvalrosknogle.	
AG	Depot. Fangstmandstid. Stort depot. Udvendig diam. 5 m. Stammer fra Nathorst's ekspedition, 1899.	
AH	Depot/ly Dyb rydning. 2x1,5 m.	
AI	Teltring med to depoter/reder M. briksekant. Rydning 3x2,5 m.	
AJ	Depot Cirkulært. Diam. 1,5 m.	
AK	Teltring m. depot 2x2 m. Rydning. Ingen briks.	
AL	Teltring Rydning i rullesten. 3x3 m. Indgang mod V Lidt diffus. Ingen briks.	
AM	Teltring m. læmur Rydning m. indgang mod NV. Briks? Hertil depoter/gemmer mod NØ og SV.	255
AN	Teltring m. depot 2,5x2,5 m. Briks?	X5 (ikke i ringen)

AO	Teltring 3x3 m. Plus sidebrikse.		166
AP	Teltring 3,5x3m. Rydning. Ingen briks.		
AQ	Teltring 3x2,5m. Rydning med læmur mod SV. Ingen briks.		
AR	Ring/legehus? 1,5 m. i diam.		
AS	Rede		164 165
AT	Rede Cirkulær. Diam. 0,75 m.		171 172
AU	Teltring		
AV	Teltring m. depoter og rede V og N herfor		
AX	Depot/rede		
AY	Rede		
AZ	Teltring Depoter og læmur N herfor. Rydning. 2,5x2,5 m. Briksekant Indgang mod V. Depot mod N indeholder Hvalrosknogler.	X6 i ringen	169
AAA	Teltring 2,5x2,5 m. Rydning. Ikke briks.		
AAB	Teltring 2,5x3m Rydning. Under erosion.		X7 i ringen
AAC	Rævefælde fra fangstmandstiden		177
AAD	Teltring m. midtergang(?) Ej indmålt. Ligger 17 m V for AAE Svagt markeret, oval rydning. Antagelig med Midtergang. 1,5x2 m.		175
AAE	Teltring m. anneks Noget ombygget? Eller måske sammenbygget ly og depot eller legehus. 3x4 m.		176
AAF	Skydeskjul Orienteret mod (gåse-)fælde/rasteplads c. 20 m derfra ved søbred.		179

AAZ	Teltring? Diameter: 1,5 m. (natur?)	
AAAA	Struktur Lille, diffuse cirkel. Diameter: 1 m.	
AAAB	Teltring	
AAAC	Teltring	
AAAD	Teltring Meget diffus. 3 m i diameter.	
AAAE	Struktur	
AAAF	Struktur?	
AAAG	Struktur	
AAAH	Teltring 3 x 2,5 m. Ikke briks	
AAAI	Rede	182
AAAJ	Legehus?	
AAAK	Reder? (2 stk.)	
AAAL	Depot. Rektangulært	183
AAAM	Depot? Rektangulært kammer. 1 x 0,5 m indvendigt. 2 x 1,5 m udvendigt	184
AAAN	Teltring	
AAAO	Rede	
AAAP	Ly?	
AAAQ	Teltring Delt i to halvdele. Indgang mod V 3,5x3 m.	
AAAR	Teltring/midtergangsstruktur? 3 x 3,5 m. Ej indmålt. Ligger 20 m N for Anlæg A på lille ryg 10 m fra søbred. Kan være palæoeskimoisk.	185 186

Lb.4: Kap Wynn (Wynn A-C)

Nr. Pos. (N/W) Beskrivelse			Fund	Foto
A	74.29,563 18.59,879	Lille ring af sten (2x1 m)		
B	592/993	Lille ildsted. 10 sten i cirkulær sætning. 0,5m i diameter.	X1 Afslag X2 Råmateriale (2 stk)	148 149
C	74.29,594 19.00,009	Teltring (2x2m). Beliggende ca. 8 m NV for B.		

Lb.5: Kap Wynn (Wynn D-E)

Nr.	Pos. (N/W) Fund	Beskrivelse Foto	
D	74.29,752 19.00,716	To teltringe, 2m fra hinanden. Den østligste 2,5x2,5m, hesteskoformet med briksekant. Den vestligste 2x2m med svagt markeret briks.	X1 Thuleharpunblad af skiffer
E		3 teltringe og kødgrav. Én af ringene med markeret briksekant. Alle under nedstyrtning. Lidt knogler på overfladen. Beliggende 15m V for D.	

Lb.6: Kap Wynn (Wynn F)

Nr. Pos. (N/W) Beskrivelse			Fund	Foto
F	74.29,800 19.01,231	Teltring. 2,5x2,5m. Diffus. Beliggende i selve erosionskanten i 8-10 meters højde over stranden.		

BILAG XX
Anlæg på Hvalros Ø, Lake Colony (HvLb3):

Teltringe og shelters (Thule):	Teltringe (Palæoeskimoiske):	Legehuse (Thule):	Depoter:	Edderfuglereder:	Læ-mure:	Skydeskjul:	Rævefælder:	Ubestemte anlæg:
J M O T Y Z AB AC AD AE AF AI AK AL AM AN AO AP AQ AU AV AZ AAA AAB AAD AAE AAH AAI AAJ AAK	AAAR	AR AAAJ	A B D E K L N P Q R U X AA AG(Nathorst) AH AJ AX AAN AAW AAAL AAAM	C G I S V AS AT AY AAO AAP AAAI AAAK AAAO	F	AAF AAG	AAC (fangstmandstid)	AAT AAAA AAAE AAAF AAAG AAAP

AAL								
AAM								
AAQ								
AAR								
AAS								
AAU								
AAV								
AAX								
AAY								
AAZ								
AAAB								
AAAC								
AAAD								
AAAH								
AAAN								
AAAQ								

Anlæg på Vardenæs (VaLb1):

Teltringe og shelters (Thule):	Teltringe (Palæoeskimoiske):	Legehuse (Thule):	Depoter:	Huse (fangstmandstid)	Andre anlæg (fangstmandstid)	Ekspeditionsanlæg	Rævefælder:	Ubestemte anlæg:
7	1	16	8	27	2	10	3	17
9	6	32	18	39	4		13	20
11		34	23	46	5			24
12		35	21		28			
14		37	25		38			
15		43	31		40			
22			33		41			
19					42			
26					44-45			
29								
30								

Anlæg på Observatory Peninsula (ObLb2):

Teltringe og shelters (Thule):	Teltringe (Palæoeskimoiske):	Legehuse (Thule):	Depoter:	Huse (fangstmandstid)	Andre anlæg (fangstmandstid)	Ekspeditionsanlæg	Rævefælder:	Ubestemte anlæg:
C D E K L P Q S AI AJ AK AL AM AO AR AT AU AW AX AY AAC AAD Thule vinterhuse: G, H, I, J	A B R	T U V W X Z AN	F L M N O AD AE AF AG AH AQ AS AV AZ AAA AAE AAF AAG AAH			Y AA AB AC		

Anlægsbeskrivelser GeoArk 2007

Cla 6

Fladstrand

Anlæg A

Vinterhus, udgr. (l. 2,6; br. 2,0; husgang: 2,2 x 0,6m). Dæksten over husgang er *in situ*. Udgravede sten er smidt op på vest-væggen. Knogler i vægtørv.

Anlæg B

Vinterhus, udgr.? Kun få sten synlige. (l. 3,5, br. 2,4, husgang 3 x 1,5m)

Anlæg C

Vinterhus gravet ind i skåning ca. 5 m. o. h. Bagvæg og østlige sidevæg lidt diffus.

Anlæg D

Vinterhus, ødelagt, 2 x 1,5 m, fyldt med store sten og anvendt som grav el. depot

Anlæg E

Depot el. grav med store sten i grube. 1,2 x 1 m.

Anlæg F

Sænkning

Anlæg G

Ødelagt teltring / shelter 2 x 2 m store sten, knogler på overfladen

Anlæg H

Depot? Sænkning, delvist omkranset af store sten, 0,6 x 1 m.

Anlæg I

Depot/grav. Store sten i grube med kammer 0,7 x 1 m.

Anlæg J

Vinterhus? Næsten overgroet med mos og pil, kun v-lige sidevæg og bagvæg ses tydeligt 2x 2 m

Anlæg K

Vinterhus, sammenstyrtet, sandsynligvis udgravet. Depot i NV hjørne, 1,5 x 1,3 m, diffus husgang.

Anlæg L

Vinterhus, gravet ind i lille grusryg ca. 1-2 m.o.h., sandsynligvis udgravet. Depot (1,0 x 1,2 m) indbygget i rummet (3,0 x 2,5 m), husgang 3,4 x 0,8 m

Anlæg M

Halvkreds af store sten.

Anlæg N

Teltring, ødelagt, (2 x 1,5 m)

Anlæg O

Depot?

Anlæg P

Depot, store sten 0,8 x 1,4 m

Anlæg Q

Vinterhus gravet ind i skråning beliggende på lille "hylde" (l.: 2,1, br.: 3,3 m. husgang: 2 m.), rum muligvis delt i to af tørrevæg. Næsten ingen sten synlige, uudgravet.

Anlæg R

Vinterhus?, fremstår som svag græsbevokset sænkning, diam. ca. 2m.

Anlæg S

Vinterhus. Udgravet. (l.: 2,30, br.: 2,20, husgang: 2,7 x 0,55 m) De udgravede sten er smidt op på vestvæg, knogler på overfladen og i udgravet jord, bla. rentak. Foto: JFJ 89

Anlæg T

Depot (1,7 x 0,9 m) af over hoved store sten, noget ødelagt.

Anlæg U

Rævefælde (1,7 x 0,4 m), stenrække mod vest intakt ellers noget ødelagt.

Anlæg V

Depot (1,3 x 0,9 m) af større og mindre sten. Knogle af sæl og landpattedyr ligger i og omkring.

Anlæg W

Depot (2,5 x 2,9 m) af over hoved store sten.

Anlæg X

Vinterhus (l.: 3,0, br.: 1,90 fortil og 1,60 bagtil, husgang 2,7 x 0,6 m). Udgravet, enkelte knogler i vægtør, sten fra udgravningen ligger hele vejen rundt, især langs sider og foran. En del knogler på overfladen, bla. 3 hvalros-kæber. Midt i huset ser det ud til, at der er gravet dybt i gulvet / briksen. Foto: JFJ 90

Anlæg Y

Vinterhus, (l.: 2,7, br.: 2,7 m) noget diffust, vægge af sten og tør, lille niche eller hul efter udgravning? i nordøsthjørne. Enkelte knogler ses i tørven, der eroderes ud mod stranden. Husgang eroderet bort? Udgravet? Foto: JFJ 91

Anlæg Z

Teltring af dybtliggende sten (2,9 x 3 m) centralt ildsted let forskudt mod øst.

Cla 12

Lille Finsch

Anlæg A

Vinterhus. Sidste rest af eroderet vinterhus, kun bagvæggen tilbage, vægsten på stranden. 1,5 m bredt.

Anlæg B

Vinterhus, tydeligt omrids (udgravet?) 3x1,5 m. Med tydelige nicher i front-væg. Intakt overdækning af husgangens øverste del. Husgang 3-4 m, prøvestik viste knogler i mødding.

Anlæg C

Vinterhus, tilsandet og beliggende nær bækløb, 2,5 x 2 m, husgang næsten usynlig.

Anlæg D

Teltring, fangstmandsperiode eller 'ekspedition'. Teltringen har indre ring 2,5 x 2 m og bardunsten.

Anlæg E

Teltring, diffus, beliggende i erosionskant, 4 m i diam.

Anlæg F

Vinterhus ? Eroderet ruin hvoraf kun den bageste del af rum og bagvæg står. Omtrent 2 x 1,5 m.

Anlæg G

Vinterhus. 2 x 2 m. 3-4 m husgang. Møddingen er eroderet. Måske ikke udgravet?.

Anlæg H.

Vinterhus, 2,5 x 2 m, 1,5 m husgang. Udgravet? – måske ikke.

Anlæg I

Grav 1,5 x 1 m, store dæksten, åbnet.

Anlæg J

Grav (kammergrav) på vestlige næs.

Cla 33

Kap Breusing

Område A:

Anlæg A: teltring. Anlæg B: varde. Anlæg C: depot. Anlæg D: fangstmandsrævefælde. Anlæg E: legehus (kun hvide sten er tilbage). Anlæg F: legehus. Anlæg G: legehus. Anlæg H: teltring?. Anlæg I: teltring. Anlæg J: depot. Anlæg K: teltring. Anlæg L: teltring. Anlæg M: teltring (plant område uden periferi). Anlæg N: depot. Anlæg O: fangsthytte. Anlæg P: teltring. Anlæg Q: depot el. cirkulært ildsted. Anlæg R: Grav. Anlæg S: depot. Anlæg T: teltring. Anlæg U: teltring (dobbelt). Anlæg V: shelter el. teltring. Anlæg X: stor teltring. Anlæg Y: fundsted 1. Anlæg Z: depot el. stensat ildsted. Anlæg AA: depot. Anlæg AB: depot. Anlæg AC: depot. Anlæg AD: grav, åben. Anlæg AE: teltring. Anlæg AF: teltring. Anlæg AG: shelter. Anlæg AH: shelter. Anlæg AI: shelter. Anlæg AJ: Depot. Anlæg AK: depot. Anlæg AL: teltring. Anlæg AM: teltring. Anlæg AN: teltring med fauna. Anlæg AO: teltring. Anlæg AP: shelter el. teltring (Anlæg AO og AP kan være to shelters). Anlæg AQ: depot. Anlæg AR: legehus. Anlæg AS: legehus. Anlæg AT: legehus. Anlæg AU: teltring. Anlæg AV: ildsted (aflejring af spæksylt). Anlæg AX: teltring. Anlæg AY: udendørs ildsted. Anlæg AZ: depot. Anlæg BA: teltring? (rudimentær). Anlæg BB: legeteltring. Anlæg BC: legehus. Anlæg BD og BE: ansamlinger af hvide sten dvs. 'gamle' legehuse. Anlæg BF: depot. Anlæg BG: depot, anlæg BF og BG er begge rudimentære. Anlæg BH: mini legehus samt mini lege teltring (40 cm). BI: teltring uden periferi men med udendørs ildsted.

Område B:

Anlæg TA: vinterhus. Anlæg TB: vinterhus. Anlæg TC: shelter. Anlæg TD: ildsted. Anlæg TE: teltring. Anlæg TF: teltring. Anlæg TG: Depot. Anlæg TH: teltring m. spæksylt. Anlæg TI: grav. Anlæg TJ: teltring. Anlæg TK: Shelter. Anlæg TL: shelter. Anlæg TM: grav m. barnekranium. Anlæg TM og TN: depoter. Anlæg TP: depot. Anlæg TQ: teltring. Anlæg TR: teltring. Anlæg TS: teltring. Anlæg TT: teltring. Anlæg TU: teltring. Anlæg TV: teltring. Anlæg TW: teltring. Anlæg TX: depot. Anlæg TY: depot. Anlæg TZ: område med teltringe forstyrret af europæisk rævefælde. Anlæg UA: depot. Anlæg UB: shelter. Anlæg UC: teltring. Anlæg UD: shelter. Anlæg UE: teltring. Anlæg UF: grav / depot?. Anlæg UG: depot. Anlæg UH: depot. Anlæg UI: shelter?. Anlæg UJ: shelter. Anlæg UK: depot. Anlæg UL: depot. Anlæg UM: depot. Anlæg UN: shelter. Anlæg UO: depot. Anlæg UP: depot / shelter. Anlæg UQ: depot. Anlæg UR: shelter / depot?. Anlæg US: teltring / shelter. Anlæg UT: depot. Anlæg UU: depot. Anlæg UV: depot. Anlæg UW: teltring. Anlæg UX: teltring?. Anlæg UY: shelter?. Anlæg UZ: teltring med ildsted?. Anlæg VA: depot. Anlæg VB: teltring. Anlæg VC: teltring. Anlæg VD: teltring?. Anlæg VE: teltring. Anlæg VF: teltring. Anlæg VG: shelter. Anlæg VH: shelter. Anlæg VI: teltring. Anlæg VJ: teltring. Anlæg VK: teltring. Anlæg VL: depot. Anlæg VM: 2 ildsteder m. spæk og knogler. XA: teltring. XB: teltring. XC: teltring. XC: udendørs ildsted.

Cla 34

Kap Mary

Anlæg A: Teltring, m. briks, Anlæg B: Vinterhus, C: Depot / udgravning?, Anlæg D: vinterhus, Anlæg E: shelter, Anlæg F: teltring, Anlæg G: teltring?, Anlæg H: Grav, Anlæg I: depot / grav?, Anlæg J: depot, Anlæg K: shelter, Anlæg L: depot, shelter el. grav, Anlæg M: teltring, Anlæg N: depot, grav el. shelter, Anlæg O: depot, grav el. shelter, Anlæg P: depot, Anlæg Q: depot (meget stort), Anlæg R: teltring?, Anlæg S: depot, Anlæg T: depot, Anlæg U: shelter (to rum), Anlæg V: shelter, Anlæg X: depot, Anlæg Y: shelter, Anlæg Z: teltring med briks, Anlæg AA: depot, Anlæg AB: depot, Anlæg AC: depot, Anlæg AD: shelter el. depot, Anlæg AE: shelter eller depot, Anlæg AF: shelter, Anlæg AG: teltring?, Anlæg AH, teltring med briks, Anlæg AI: teltring med briks, Anlæg AJ: teltring med briks, Anlæg AK: depot, Anlæg AL: teltring, Anlæg AM: teltring med briks, Anlæg AN: grav el. depot, Anlæg AO: depot el. shelter, Anlæg AP: shelter, Anlæg AQ: teltring med briks. Anlæg AR: teltring med briks, Anlæg AS: to shelters?, Anlæg AT: teltring med briks, Anlæg AU: teltring, Anlæg AV: shelter, Anlæg AW: teltring med briks, Anlæg AX: shelter el. depot, Anlæg AY: teltring, Anlæg AZ: teltring, Anlæg BA: depot, Anlæg BB: shelter, Anlæg BC: shelter, Anlæg BD: depot, Anlæg BH: shelter og depot, Anlæg BI: gemme, Anlæg BJ: depot, Anlæg BK: teltring?, Anlæg BL: teltring?, Anlæg BM: teltring?, Anlæg BN: shelter, Anlæg BO: ildsteder med spæksylt, Anlæg BP: teltring, Anlæg BQ: teltring?.

Cla 35

Dahls Skær 'fangsthytte'

Anlægsbeskrivelse

Anlæg A

Teltring, cirkulær knap 4 m i diam. Muligvis niche i den vestlige side af den sydvestvendt indgang

Anlæg B

Teltring, Cirkulær, 3,5 m i diam, tydelig briksekant.

Anlæg C

Depot el. grav? Stendynge ca. 3x4 m , åben. Beliggende på skråning mod havet.

Anlæg D

Depot, ovalt, beliggende på skråning, åbnet.

Anlæg E

Depot, lille depot på kant af skråning ned mod havet.

Anlæg F

Shelter, 2,2 x 1,5 m, bestående af to tydeligt adskilte rum, måske et shelter der er ombygget til to små depoter? Foto: JFJ 1 set fra nord.

Anlæg G

Teltring, noget utydelig, ca. 3 m i diam. En del større sten ligger spredt i dens indre.

Anlæg H

Depot, rektangulært kammer 110 x 60 cm, åbnet, beliggende på skråning mod havet.

Anlæg I

Depot el. grav? Velbygget og velbevaret 90x60 cm stort kammer, med sten i fem skifter mod syd. Foto: JFJ 2.

Anlæg J

Shelter el. måske åbnet depot. Halvmåneformet kreds af kantede basalt sten sat på højkant, og med en del større sten liggende på ydersiden vest for halvkredsen, 2,5 x 2 m. Foto: JFJ 3.

Anlæg K

Depot, ovalt, 2,5 x 3 m, åbnet, markant hvid sten mellem de fjernede sten. Foto: JFJ 4.

Anlæg L

Teltring, cirkulær, 3 m i diam. En del sten i teltringens indre kan være del af en briks.

Anlæg M

Teltring, cirkulær, 3 m i diam. Tydelig briksekant, indgang umiddelbart ud til stejl skrænt! Niche eller ildsted 1 m syd for indgang. Foto: JFJ 5.

Anlæg N

Teltring, cirkulær, tydelig, 3 m i diam, bagkant gravet let ind i det svagt stigende terræn, tydelig briksekant og udgang direkte mod skrænt. Muligvis niche el. ildsted i højre side af indgang, dvs. foran briksekantens højre side. Foto: JFJ 6.

Anlæg O

Teltring, cirkulær, 2,5 m i diam, tydelig briksekant, muligvis ildsted el. niche i vestvæg umiddelbart ud mod skrænten. Foto: JFJ 7.

Anlæg P

Teltring, oprindelig cirkulær, 4 m i diam, nu tilsyneladende forstyrret af Q mod sydvest. Muligvis niche el. ildsted i periferien mod nord og vest. Foto: JFJ 8.

Anlæg Q

Shelter, 2x 1,7 m, korte side med udgang mod kysten, briksekant? 1,5 m fra bagvæg.

Anlæg R

Teltring, cirkulær, 3 m i diam. Md tydelig briksekant, forreste del af periferien er skredet ud på grund af det hældende terræn.

Anlæg S

Teltring, cirkulær 4 m i diam. Men vanskelig at erkende, anlægget ligger helt ud til skrænten mod kysten. Foto: JFJ 9.

Anlæg T

Depot, markant 55 x40 cm rektangulært kammer, dæksten spredt omkring.

Anlæg U

Depot, åbent.

Anlæg V

Depot, mindre, 1 m i diam. Cirkulært med en enkelt markant dæksten liggende ved siden af kammeret. Foto: JFJ 10.

Anlæg X

Shelter el depot? Opført af store kantstillede stenumiddelbart over skrænt mod vandet. Foto: JFJ 11.

Anlæg Y

Depot, 55 x 25 cm velbevaret rektangulært kammer. Foto: JFJ 12.

Anlæg Z

Teltring, cirkulær, 2,5 m i diam. Åbning mod vest, delvist stensat briks i bageste halvdel. Foto: JFJ 13.

Anlæg AA

Depot, veldefineret kammer omkranset af store kantstillede sten. 2 m i diam.

Anlæg AB

Teltring, cirkulær, 3 m i diam. Briksekant 2 m fra bagvæg. Foto: JFJ 14.

Anlæg AC

Shelter, forstyrret 2 x 1,4 m

Anlæg AD

Teltring, cirkulær, 3 m i diam. Vanskelig at erkende, briksekant i periferiens centralakse.

Anlæg AE

Depot, åbent, tæt på skrænt mod vandet.

Anlæg AF

Teltring, cirkulær, 3 m i diam. tydelig briksekant, udgang direkte mod skrænt, Foto: JFJ 15.

Anlæg AG

Depot el. grav? Stor stendynge, over 3 m i diam. med tydeligt kammer, åbent. Foto: JFJ 16.

Anlæg AH

Grav el. depot? Stor stendynge med velbygget og velbevaret kammer dækket af 'basalt planker'. Det tomme kammer måler 90 x 40-50 cm. Foto: JFJ 17.

Anlæg AI

Grav el. depot? Stor stendynge mellem og delvist sammenbygget med AG og AH. Stærkt forstyrret af kysterosion.

Anlæg AJ

Depot, cirkulært, stendynge ca. 2 m i diam. tømt og med tydelig hulning midt i.

Anlæg AK

Teltring, 4,2 x 4 m, velbevaret med tydelig briksekant, ligger klods op ad anlæg AL. Foto: JFJ 20.

Anlæg AL

Teltring, 4,5 x 4 m, velbevaret med briksekant som anlæg AK. Foto: JFJ 21.

Anlæg AM

Shelter, 2,5 x 1,5 m på skrånende terræn, sten ligger dybt i vegetationen. Foto: JFJ 22.

Anlæg AN

Depot, ovalt, stort og flot yderst på pynt, åbent med tydeligt kammer midt i, 3 x 2,5 m. Foto: JFJ 23.

Anlæg AO

Depot, åbent med nogenlunde veldefineret.

Anlæg AP

Teltring, 4,5 x 4 m med tydelig briksekant parallelt med kysten og i ovalens længste akse. Foto: JFJ 24.

Anlæg AQ

Teltring, 4,5 x 4 m med en del sten, der kan være rester af en briksekant, liggende i det indre. Foto: JFJ 25 og 26.

Anlæg AR

Teltring, cirkulær, 4 m i diam. Bagvæg gravet let ned i skråningen, ingen tydelig briks. Foto: JFJ 27 og 28.

Anlæg AS

Depot el. grav?

Med flot rektangulært 90 x 45 cm stort åbent kammer. Foto: JFJ 29

Anlæg AT

Depot, åbent.

Anlæg AU

Depot, stort, cirkulært, 3 m i diam. med tydelig oval hulning midt i. Opført af op til meget store sten. Foto: JFJ 30.

Anlæg AV

Teltring, cirkulær 4 m i diam. tydelig briksekant i midteraksen og parallelt med kysten. Foto: JFJ 31.

Anlæg AW

Rævefælde eller depot, totalt 'splittet' bunke sten, dog med 4-7 sten der danner et irregulært kammer.

Anlæg AX

Teltring, 3x3,25 m, orienteret mod vest, med N-S orienteret briksekant og tydelig vest-vendt åbning. Foto: JFJ 32.

Anlæg AY

Shelter, halvmåneformet kreds af sten, hvoraf de tre mod sydøst muligvis er i naturligt leje. Foto: JFJ 33.

Anlæg AZ

Læmur / shelter: 2 m lang halvkredsformet mur af sten i indtil tre skifter. Placeret på kanten af en naturlig ryg således at muren på sin vis forhøjer klippeknolden og der dannes godt læ i den østvendte hulning bag muren. Foto: JFJ 34 og 35.

Anlæg BA

Depot, mindre depot på top af naturlig ryg. 1 m. i diam. Foto: JFJ 36.

Anlæg BB

Teltring, cirkulær, 3,5 m i diam. tydelig briksekant, orienteret mod vest. Foto: JFJ 37.

Anlæg BC

Rævefælde (fangstmandstid) Foto: JFJ 38.

Anlæg BD

Depot, bestående af af en 45 cm dyb grube med form af en ligebenet trekant med 90 cm lange sider. Foto: JFJ 39.

Anlæg BE

Teltring, cirkulær 3 m i diam. med antydning af briksekant midt i, der kan dog være tale om natursten. Foto: JFJ 40.

Anlæg BF

Depot, markant med knogler.

Anlæg BG

Teltring. Cirkulær 2,5 m i diam.. Periferien er vanskelig at erkende da stenene sidder dybt i vegetationen.

Anlæg BH

Depot, mindre sammensunket depot, åbnet. Foto: JFJ 41.

Anlæg BI

Teltring, cirkulær, (stor) 4,5 m i diam., briksekant 2,0 m fra bagvæg. Foto: JFJ 42.

Anlæg BJ

Shelter?

Rudimentær, 2 m x 0,85m.

Anlæg BK

Teltring, (lidt mindre) 3m i diam., bagvæg let nedgravet i terræn, briksekant 2 m fra bagvæg.

Foto: JFJ 45.

Anlæg BL

Depot ? – el. naturlig ansamling af store sten. Foto: JFJ 49.

Anlæg BM

Fangsthytte. Foto: JFJ 50.

Anlæg BN:

Depot, formentlig fangstmandsdepot. 2,5 x 2 m stor stendynge. Foto: JFJ 51.

Anlæg BO

Vinterhus? 4x 3 m stort rektangulær tomt, der mod nord og øst er delvist gravet ind i det skrånende terræn, og som mod vest og syd fremstår som en lav mur eller fundament. Kan måske også være udhus koksdepot eller lignende til hytte? Foto: JFJ 52 og 53.

Anlæg BP

Depot, cirkulært, 60 cm i diam. stort hul nedgravet i stenet vold umiddelbart øst for fangsthytten. Foto: JFJ 54 og 55.

Anlæg BQ

Depot, mindre depot ca. 1 m i diam. tilsyneladende uåbnet. Foto: JFJ 56.

Anlæg BR

Depot, cirkulær stendynge med tydelig hulning midt i. 1,5 m i diam. Foto: JFJ 57.

Anlæg BS

Depot el grav? 2,5 x 2 m stor oval stendynge tilsyneladende uåbnet. Et stykke træ stikker frem i den ene ende. Det er tydeligvis bearbejdet af mennesker i den ene ende, hvor et hul er mejslet. Foto: JFJ 58.

Anlæg BT

Depot? Forsenkning i grusterrasse mellem natursten. Foto: JFJ 59.

Anlæg BU

Teltring, cirkulær, 2 m i diam.. På grus og stenterrasse højt oppe. Foto: JFJ 60.

Anlæg BV

Teltring, atypisk 3 x 4 m stor periferi og brolægning af op til meget store flade sten.

Anlæg BW

Depot, mindre ca. 1 x 1 m stort af kantede sten. Foto: JFJ 61. (målestok 1 m)

Anlæg BX

Teltring, cirkulær, 4 m i diam. Briksekant markeret af enkelte sten. Foto: JFJ 62.

Anlæg BZ

Depot, mindre anlæg opført op ad naturblokke. Foto: JFJ 63.

Anlæg CA

Teltring, cirkulær, 4 m i diam., tydelig briksekant 2 m fra bagvæg. Foto: JFJ 64.

Anlæg CB

Teltring, cirkulær, 4 m i diam., tydelig briksekant 2 m fra bagvæg. Foto: JFJ 65.

Anlæg CC

Teltring, cirkulær, 4 m i diam., tydelig briksekant 2 m fra bagvæg. Lidt sælknogle ses i anlægget. Foto: JFJ 66.

Anlæg CD

Teltring, cirkulær, 4 m i diam, briksekant 2 m fra bagvæg. Foto: JFJ 67.

Anlæg CE

Teltring, 4,5 x 5 m lettere 'frost opkogt', briksekant markeret af enkelte sten. Foto: JFJ 68 (anlæg CF ses bag teltringen).

Anlæg CF

Depot, lille. Foto: JFJ 69.

Anlæg CG

Teltring. Rudimentær, 3,5 m i diam. Foto: JFJ 70.

Anlæg CH

Teltring, cirkulær 3,5 m i diam.. Periferi mangler mod V, hvor der formentlig var indgang. Ingen briks, alle periferisten sidder dybt i den stenede undergrund. Foto: JFJ 71.

Anlæg CI

Teltring, 3- 3,5 m i diam.. Dåse ved sydvæg = fangstmandstid? – nej! Affaldsdept 5 m syd for teltringen tyder på mere recent ekspeditionsvirksomhed. Foto: JFJ 72 og 73. Foto: JFJ 75: affaldsdepot 5 m syd for CI.

Anlæg CJ

Varde. Foto: JFJ 74.

Anlæg CK

Depot. 2 m i diam. uåbnet? Foto: JFJ 84 (Dahls Skær og Anlæg AG ses i baggrunden)

Anlæg CL

Teltring, 3 m i diam., tilvokset med mos og græs, ingen briksekant synlig. Foto: JFJ 85.

Anlæg CM

Depot el. grav? Oval stendynge, åbnet 1,5 x 2 m, veldefineret hulning midt i. Foto: JFJ 86.

Anlæg CN

Grav, åbnet, cirkulær 2 m i diam., menneskeknogle mellem sten. Foto: JFJ 87.

Anlæg CO

Grav el. depot, som CN, men knap så let erkendelig. Foto: JFJ 88.

Cla 36

Dahls Skær

Anlægsbeskrivelse

Anlæg A

Legehus på top af øen 1,5 X 2 m. Foto BG 139.

Anlæg B

Depot, øens vest-side store sten, kammer 1 x 1 m.

Anlæg C

Rævefælde, 8 m vest for B.

Anlæg D

Varde, 10 m nord B. (Foto: BG 140).

Anlæg E

Rævefælde 15 m nord for D.

Anlæg F

Depot beliggende på øens vestside. Rektangulært kammer 0,8 x 0,7 m.

Anlæg G

Shelter el depot? Rektangulær stensætning 1,5 x 1 m. GPS taget

Anlæg H

Depot, kvadratisk kammer 40x40 cm 5m nordvest for G.

Anlæg I

Teltring, 3,5 x 3 m med briks. Foto: BG 141 set fra øst.

Anlæg J

Depot el. grav, rektangulært kammer 10 m nord for H.

Anlæg K

Grav, åbent kammer, lemmeknogler ligger i og uden for graven. Rektangulært kammer 1,5 x 0,7 m GPS taget, knogler fra et individ. Foto: BG 143 set fra øst.

Anlæg L

Depot, kvadratisk kammer 0,4 X 0,4 m 10 m vestnordvest for K.

Anlæg M

Shelter med briks, hesteskoformet 2 x 2,4 m. GPS taget.

Anlæg N

Depot, rektangulært kammer 0,8 x 0,5 m

Anlæg O

Depot el grav? Rektangulært kammer 1 x 0,3 m.

Anlæg P

Rævefælde 5 m over grusstrand.

Anlæg Q

Depot, kammer 0,4 m i diam. GPS taget.

Anlæg R

Depot, kammer ca 0,8 x 0,5 m ca 8 m sydsydvest for anlæg S.

Anlæg S

Depot el grav? Stort 1,5 x 1 m ovalt kammer bygget af store sten. GPS taget. Foto BG 136 og BG 137 set fra sydsydvest.

Anlæg T

Teltring med briks, 3 x 3 m, noget overgroet, ca 8 m nordnordøst for anlæg S.

Cla 37

Anlægsbeskrivelse

Anlæg A

Teltring, 2 x 2 m, med fliseopbygning, eroderet

Anlæg B

Teltring, 2,5 x 2 m, svagt markeret

Anlæg C

Teltring, 3,5 x 2 m, med erodret briksekant?

Anlæg D

Teltring, dårligt bevaret, rester af flisegulv.

Anlæg E

Teltring, 3 x 3 m beliggende 1 m over strandvold. Lodret stillede fliser centralt i anlægget får det til umiskendeligt at ligne en midtergangsruin, men når anlægget betragtes fra en anden vinkel, fremstår de lotretstillede fliser som del af en Thule teltring med briksekant, 'indgangssten' og flisegulv. Dateringen er dog på ingen måde verificeret, hvorfor tomtens datering er uafklaret. (GPS 12).

Cla 39

Anlægsbeskrivelse

Anlæg A

Teltring, af knytnæve- til hoved-store sten 5 x 4 m orienteret på langs af strandvolden, briksekant af flade sten deler periferien på langs. En ansamling af hovedstore sten på kanten af strandvolden umiddelbart foran teltringen kan være et udendørs ildsted. Enkelte knogler ses på overfladen (heriblandt en underkæbe og hofteskål fra sæl) og der er også afslag af sort basalt.

Anlæg B

Teltring meget lig anlæg A men lidt dårligere bevaret idet den skæres af en frostrevne. Beliggende 56 m vest for anlæg A. Enkelte dyrekogler ses på overfladen, heriblandt ringsæl og en radius fra isbjørn. Afslag af basalt og kalcedon. Yderligere 25 m mod vest ligger anlæggene C, D, E, F, G, H og I.

Anlæg C

Teltring som anlæg A og B, dog med centralt ildsted og uden entydig briksekant. En del dyrekogler ligger i og omkring teltringen. Foto 369.

Anlæg D

Udendørs ildsted bestående af fire sten, der danner en niche. Beliggende 3 m sydvest for C. Foto 370 og 371.

Anlæg E

Teltring eller shelter, cirkulær, 2,5 m i diam. beliggende 5 m vest for C.

Anlæg F

Teltring, 3,5 x 3 m stor med længste led på langs af strandvolden. Lillestensat ildsted af fire basaltsten ved sydvæg. Enkelte knogler ses på overfladen.

Anlæg G

Depot 15 m vest for F, 2 m i diam.

Anlæg H

Teltring, 3 x 3,5 m, kort side mod kyst, midt mellem F og G, men 8 m nord for disse. En smeltevandsstrøm løber undertiden gennem teltringen.

Anlæg I

Legehus, velbevaret 2 x 1,5 m briksekant midt i af flade sten, mange fine hvide kvartssten langs bagvæg og ved forreste hjørner af briks. Alle sten er relativt dybt nedsunkne i undergrunden. Anlægget er beliggende 28 m nordvest for H. Foto 372.

Cla. 41

Blåkløkkenæs

Anlæg A

Fangstmandsrævefælde. Foto: BG 9

Anlæg B

Teltring med briks, Bd: 1,7 m. diffus briksekant, læmur? ved indgangen: halvkreds af større sten. Foto: BG 10.

Anlæg C

Teltring med briks (udskredet). Foto: BG 11. halvkreds nord for indgang, måske læskærm. 'Grydeildsted' af 4-5 sten inden for læskærmen.

Anlæg D

Depot. Indeholder hvalros, hvorfor det virker ældre end fangstmandstiden. Indre mål: 1,2 X 0,7 m. Noget sammenraset. Foto: BG 12 og 13.

Anlæg E

Teltring med briks. Bd: 1,75 m let udskredet: Regelmæssig cirkel af basaltblokke. Foto: BG 14

Anlæg F

Shelter med briks? Deform bygget af store basaltblokke.

Anlæg G

Teltring bygget af store basaltblokke, med briks, 2,4 m bred. Foto: BG 16

Anlæg H

Forsænkning (naturlig) afgrænset af række af 6-8 basaltblokke. Udnyttet som shelter?

Anlæg I

Teltring, af basaltblokke, oval uden briksekant. Foto: BG 18

Anlæg J

Teltring med briks. Bd: 1,7-1,8 m, noget diffus briksekant. Foto: BG 19.

Anlæg K

Depot (?) indre mål 50 X 50 cm.

Anlæg L

Depot/Shelter. Halvkreds af store basaltsten i læ af lille klippe. Indre mål: 1,25 x 1,9 m. Foto: BG 20.

Anlæg M

Depot, diffust, sammenraset. Måske 2 men ikke kamre.

Anlæg N

Depot af 30-40 cm store basaltblokke. Ydre mål: 2,5 m i diam. kammer 75 X 50 cm.

Anlæg O

Depot af store blokke, ydre mål 2,3 m, kammer diffust men ca. 0,5 X 0,5 m.

Anlæg P

Grav/depot ? Bygget af store blokke. Ydre diam. ca. 3 m. Kammer med flad blok over sydøstdelen. Kammer ca. 0,8 X 0,6 m. Foto: BG 21.

Anlæg Q

Depot af mindre blokke, bygget op ad lille klippe. Kan ikke være en grav idet kammeret er regelmæssigt 0,7 X 0,5 m. Foto: BG 22.

Anlæg R

Shelter, af store blokke i hestekoform, ingen synlig briksekant. Foto: BG 23.

Anlæg S

Shelter, rektangulært, af store blokke i læ af klippe mod V. 95 X 125 cm. Foto: BG 24.

Anlæg T

Teltring. Ingen synlig briksekant, 4-5 sten i række fra bagvæg på langs af teltringen. Foto: BG 25.

Anlæg U

Depot, lille firkantet kammer, endnu dæksten over kammerets nordvestlige del. Kammer: 0,5 X 0,4 m. Foto: BG 26.

Anlæg V

Vinterhus (nordligste). Bebyggelse med fælles sydvæg med W. Begge huse er bygget ind i skrænt på lille 20 X 15 m rigt bevokset hylde oven for stejlskrænt med basaltklipper. Husene er ikke synlige fra havet og har nok derfor overlevet i intakt stand. De er begge utroligt velbevarede. V fremstår med mure af regelmæssige basaltblokke i op til 5 skifter. Boligrummet er nu bevokset med pil, star, mos og blomster bl.a. tospirende pileurt, potentiel, ranunkel og ensian? Endnu tørv på toppen af murene. En meget stor irregulær blok er styrtet ned centralt i boligrummet sammen med 4-5 andre, der formentlig har udgjort rummets nordøstlige nu noget nedskredne hjørne. Boligrummet indre mål: 2,5 (ø-v), 2,0 m i tværmål v. bagvæg, 2,3 m i tværmål v. forvæg. Tydelig niche mod NV. Partiet ud mod husgangen velbevaret med 4-5 skifter over overliggeren. Der ses knogler i vægtørv. Væghøjde: op til 100 cm. Husgangen: 2,8 m lang (målt fra overliggeren inde i boligrummet). Bredde: 0,8 m. Noget sammenraset. Bevokset med pil og græs. Overliggeren bevaret over inderste halvdel af husgang. Fra husgangens slutning er der ca. 5 m indtil erosionskanten. De yderste dele af området under nedskylning oven fra. Tørven (med få knogler) Vaskes væk

Anlæg W

Det sydligste vinterhus. Deler nærmest nordvæg med anlæg V. Boligrummet er intakt, bortset fra nedstyrtninger i de øverste skifter i østlige del af nordvæggen. Ret store basaltblokke er faldet ind i rummet.

Tydelige nicher i frontsiderne af boligrummet. Briks i bageste del af rum: 1,3 m dyb. Rummets mål: 3 m dybt, 1,3 m i tværmål ved bagvæg og 2,3 m (inklusive nicher) i tværmål ved forvæg. Dybde af rum: 70-90 cm. Muren er bevaret i op til 4 synlige skifter, og er 2 skifter over husgangens overligger. Husgangen er skarpt afgrænset med intakte sidevægge. Længde 2,2 m, br. 0,8 m, og overliggeren er bevaret på over 1 m i den inderste del. Foto: BG 28, 29

Anlæg X

Depot el. grav. Meget overgroet. Udvendige mål. 1.6 x 0,7 m.

Anlæg Y

Depot? Lille oval stenbunke. 1,4 X 1 m.

Anlæg Z

Rektangulær sænkning foran lille klippe omgivet af store blokke. Depot?, prøvegravning til Vinterhus?
Mål: 1 X 2 m

Anlæg AA

Grav. Sprække i klippen dækket af overligger. Front sammenraset. Isbjørneknogle foran grav. Kammeret 0,8 m bredt, 1,1 m langt. Foto: BG 30.

Anlæg AB

Depot. Store blokke neden for klippevæg uregelmæssigt kammer kammer 0,5 X 0,5 m.

Anlæg AC

Depot. Store blokke i ur. kammer 0,8 X 0,6 m.

Anlæg AD

Depot/grav

I udkant af ur. Store blokke, rektangulært kammer 0,8 X 0,5 m.

Anlæg AE

Shelter? Ovalt område mod vest afgrænset af sten, mos øst af lav tørvemur? 1,7 X 1,1 m

Anlæg AF

Shelter med tydelig briks. Ret store blokke i hesteskoform. 1,7 X 1,1 m Foto: BG 31 og 32.

Anlæg AG

Shelter. Hesteskoform af meget store blokke, ej synlig briks. 1,2 X 0,9 m. Foto: BG 53

Anlæg AH

Depot, rektangulært kammer af store blokke, 0,7 X 0,5 m. Foto: BG 34.

Anlæg AI

Depot/grav. Næsten rektangulært kammer af store blokke. Overliggeren kunne være sydvest for kammeret. 0,8 X 0,5 m. Foto: BG 35.

Anlæg AJ

Shelter af meget store blokke, hesteskoformet, 1,2 X 1 m. Foto: BG 36.

Anlæg AK

Shelter, hesteskoformet med briksekant. Ret store blokke. Har været i 3 skifter, nu er stenene styrtet udefter. 1,9 X 1,5 m, brikedybde 1,2 m, briksekant intakt. Foto: BG 37 og 38.

Anlæg AL

Halvkreds af større sten bag lille klippe. 1,3 X 0,9 m. Foto: BG 42.

Anlæg AM

Shelter? Næsten overgroet oval af 20-30 ??? sten. 1,6 X 1,4 m

Anlæg AN

Shelter el. teltring. Kreds af ret store sten, noget overgroede, indgang mod sydøst. Ingen synlig briksekant 2,1 X 2,2 m.

Anlæg AO

Depot el. shelter? Mur af ret store blokke i to skifter. 1,4 X 0,7 m Foto: BG 43.

Anlæg AP

Depot af meget store sten (30-50 cm). Polygont / cirkulært kammer, diam 0,8 m.

Anlæg AQ

Grav el. depot? Af meget store sten bag klippeknold. Kammeret sammenrasat, ca. 0,8 X 0,5 m, og ydere diameter af stenbunke: 2,0 m.

Anlæg AR

Depot af ret store sten (30-40 cm). Rektangulært kammer 0,5 X 0,9 m. Foto: BG 45.

Anlæg AS

Depot. Polygonalt kammer. Meget store sten (40 – 60 cm) 1,0 X 0,7 m. Foto: BG 46 og 47.

Anlæg AT

Teltring, næsten overgroet, indgang mod øst, ingen tydelig briksekant, 3 X 3,2 m.

Anlæg AU

Teltring af ret store sten, med briksekant. Indgang mod østsydøst, 2,6 X 3, 2 m. Briksedybde 1,4 m.

Anlæg BK

Fangstmandsrævefælde. Foto: JFJ 2-173.

Anlæg BJ

Varde. Foto: JFJ 2-174.

Anlæg BI

Eskimoisk rævefælde, Foto: JFJ 2-175.

Anlæg BH

Naturlig sænkning? Foto: JFJ 2-179.

Anlæg BG

Naturlig sænkning? Muligvis med teltring oven i? utydelig, 3,5 m i diam. briksekant? Vender mod nordvest. Foto: JFJ 2-180.

Cla. 42

Strandengsnæs

Anlægsbeskrivelse

Anlæg A

Teltring, oval, 3,5 x 4,5 m med tydelig briksekant i længdeaksen, beliggende yderst på næsset, hvor blokmarken, der dækker næssets inderste del gradvist går over i mere fritliggende basalt flader, der dog veksler med lavninger med vegetation.

Anlæg B

Teltring, cirkulær, uden synlig briks, 4 m i diambeliggende ca. 13 m sydvest for A.

GPS: N 74° 09,066' W 020° 25,514'

Anlæg C

Teltring, cirkulær, 4 m I diam, ingen synlig briks, beliggende 7 m syd for B.

Anlæg D

Teltring, cirkulær, 4 m i diam., ingen tydelig briks, beliggende 6 m nordnordvest for A. Enkelte knogler på overfladen: landpattedyr: fragm. af rørknogle, samt hvirvel og bækken fra sæl.

Anlæg E

Shelter, 2 x 1 m med tydelig briksekant. Beliggende 4 m øst for D.

Anlæg F

Shelter, 2 x 1,5 m, tydelig briksekant, sten dybt nedsunkne i undergrund. 11 og 20 m mod nordøst ligger yderligere henholdsvis en fliselægning og en rudimentær teltring eller shelter?

Anlæg G og H

Shelters, yderligere 32 m mod øst og på samme terrasse ligger to shelters, det ene velbevaret med briksekant, det andet forstyrret.

Anlæg I

Teltring, cirkulær, med tydelig briksekant, 4 m i diameter.

Anlæg J

Teltring, lidt mindre, 3 x 4 m stor rudimentær, muligvis med centralt ildsted. Beliggende 5 m sydvest for I. Mange dyrekogler i dette anlæg.

Anlæg K

Teltring, 3 x 4 m med tydelig briksekant, der deler periferien på den korte led og fremskudt ud mod kysten i boligens forreste del. Beliggende fem m syd for J. Megen fauna. GPS: N 74° 09,076' W 020° 25,905'

Anlæg L

Teltring, cirkulær, 4 m I diam. Beliggende 4 m sydøst for K.

Anlæg M

Teltring, cirkulær, 3,5 m i diam.. Beliggende 5 m sydøst for L.

Anlæg N

Depot, 2 m i diam. opbygget af hovedstore sten og med et 28 x 60 cm stort rektangulært kammer i midten. Beliggende 10 m syd for M.

Anlæg O

Depot beliggende yderligere 16 m øst for N. Midt mellem de to depoter ligger en stor markant vandreblok.

Anlæg P

Shelter, opbygget af meget store kantstillede sten der danner en halvcirkel op mod en lav klippekant.

Anlæg Q

Depot af klassisk cirkulær type beliggende 5 m øst for P umiddelbart på den anden side af klippefremspringet som P er opført op ad.

Anlæg R

Depot, beliggende på det østlige af de to næs, der udgør halvøen.

Cla 43

BasaltKap

Anlægsbeskrivelse

Anlæg A

Legehus, 180 x 110 cm, med tydelig briksekant og nicher. Hvide sten i nicher og langs bagvæg.
Foto JFJ 125.

Anlæg B

Legeteltring med tydelig briksekant, men uden nicher og hvide sten.

Anlæg C

Række af afrundede hvide el. lyse op til knap bowlingkugle store sten. Rækken er 160 cm lang, og den hører utvivlsomt til legehusene.

Anlæg D

Magen til C, men er 240 cm lang, Muligvis er der dog tale om en række på 160 og en anden kortere række på 70 cm, idet stenrækken er afbrudt.

GPS: N 74° 08,780' W 020° 28,874'.

Anlæg E

Teltring, 4x3 m, ingen briksekant, fauna er til stede.

Anlæg F

Shelter, 1,5x1 m oval periferi af sten, mod vest i to skifter.

Anlæg G

Teltring, cirkulær, 4 m i diam, åbning mod vest.

Anlæg H

Depot, stort af basalt sten.

Anlæg I

Depot, Foto JFJ 127, Morten Meldgaard ved fundsted set fra øst.

GPS: N 74° 08,749' W 020° 28,910'

Anlæg J

Depot, Foto: JFJ 128, 129, 130 set fra øst.

Anlæg K

Depot, Rævefælde af meget store sten, Foto: JFJ 126.

Anlæg L

Depot, stort af basalt sten.

Anlæg M

Depot, stort af basalt sten

Anlæg N

Udendørs ildsted bygget op af sten

Anlæg O

Udendørs ildsted.

Cla 44

Anlæg A

Depot, stort 1 x 1 m kammer, 5 m fra strand. Foto BG 119

Anlæg B

Teltring, 2,5 x 3 m med briksekant 5 m fra strand. Foto BG 119

Anlæg C

Teltring, meget stor periferi (5,5 x 4 m) af større sten. Virker ikke som en 'normal' teltring
Beliggende på 2. terrasse i 6 m's højde bag A og B. Foto: BG 118

Anlæg D

Teltring lige V for C på 2. terrasse 2 x 2 m.

Anlæg E

Teltring med briksekant på 1. terrasse ca. 20 m vest for A. 3 x 2,5 m.

Anlæg F

Teltring, 3 m i diam. Beliggende på 2. terrasse ca 100 m vest for C.

Anlæg G

Rævefælde på 4. terrasse nordvest for C.

Cla 46

Anlægsbeskrivelse

Anlæg A

Rævefælde

Anlæg B

Teltring, cirkulær 2,5 m i diam. ingen tydelig briksekant

Anlæg C

Teltring, cirkulær, 5 m i diam., ingen tydelig briksekant

Anlæg D

Teltring, 4 x 3 m oval, med tydelig briksekant i længdeaksen. Foto 399.

Anlæg E

Depot, ca 3 x 2 m stort, åbent, bygget af meget store sten.

Anlæg F

Teltring, noget forstyrret, bygget op ad anlæg E, delvist bevaret briks, ca. 4 m i diam.

Anlæg G

Depot, uåbnet med et moskusoksekranium inden i. Moskusoksekraniet skønnedes ikke at høre til bebyggelsen, men muligvis at være placeret der senere af fangstfolk?

Foto 401 fra stranden sydvest for anlægget, Foto 407 detail af moskusoksekranium inden i depotet.

Anlæg H

Shelter, bygget op ad stor blok, og med lille niche på vestsiden. Anlægget er bygget af meget store sten.
Foto 402 set fra syd

Anlæg I

Vinterhus, ikke udgravet. Husrummet fremstår som værende rektangulært med lige væg fortil og ca. 2 x 2 m stort. I husrummets sydvestlige hjørne er der dog anlagt et depot (anlæg V) og husrummet er i det hele taget udfyldt med en del sten og jord, hvorfor konturerne fremstår noget uklart. Foto 397 og 398 set fra NV.

Anlæg J

Vinterhus, som anlæg I, dog 2,5-3 m bredt i husrummets sydvestlige del. To m lang husgang anes muligvis foran ruinen, og ligesom i anlæg I er der også her senere forstyrrelser i form af et depot i husets sydvestlige hjørne.

Anlæg K

Depot, indrettet i vestlige side af husrum i anlæg J.

Anlæg L

Teltring, cirkulær 3 m i diam. enkelte sten i periferiens indre kan være rester af en briksekant. Foto 404 fra øst.

Anlæg M

Teltring, cirkulær, 5 m i diam. Stor velbevaret med enkelte sten i den centrale del, der kan være rester af et ildsted. Niche i front.

Anlæg N

Teltring, forstyrret, 3,5 m i diam.

Anlæg O

Depot, åbent

Anlæg P

Legeumiaq, 5 x 2 m stor 'skibssætning' af op til hovedstore sten, der sidder dybt i undergrundssandet.

Anlæg Q

Teltring, noget uregelmæssig, cirkulær, 3 m i diam. Med stensat ildsted midt i samt endnu et (udendørs) ildsted op ad klippe umiddelbart ved teltringens nordvæg.

Anlæg R

Teltring, ca 3 m i diam. Kun vestlige del af periferi er tydelig, stærkt tilgroet.

Anlæg S

Depot, op ad klippe, åben.

Anlæg T

Depot el. grav mellem store løsblokke, åbent.

Anlæg U

Depot el. grav op ad klippe, kun få flade sten er tilbage.

Anlæg V

Depot med tydeligt lille kammer, indrettet i vestlige side af anlæg I. Åbnet.

Anlæg W

Teltring, noget forstyrret, 2-3 m i diam.

Anlæg X

Legehus, af knap hoved store sten. 1,25 x 1 m.

Anlæg Y

Udendørs cirkulærtstens ildsted.

Anlæg Z

Som Y, Foto 403 set fra N

Anlæg AA

Cirkulært ildsted el. måske depot? 70-80 cm i daim. Kraftigt tilgroet.

Anlæg AB

Depot? Svag fordybning med store sten liggende langs kanten. Bevokset med blåbær.

Anlæg AC

Depot? Svag fordybning med store sten liggende langs kanten. Bevokset med blåbær.

Cla 48

Anlæg A

Bageste del af boligrum med tydelige tørrevægge og en del store flade sten på bagvæg. 2.5 x 2 m.

Anlæg B

Bagvæg, stærkt sammenskredet, fra vinterhus eller større depot. 0,5 m dyb, 1,5 x 1,5 m.

Anlæg C

Bagvæg af vinterhus? – Kun et lille hjørne af bagvæggen er bevaret af dette anlæg.

Anlæg D

Depot, bygget af store sten, 2 x 0,7 m. Kunne ligne en senere ombygning af hus A.

Cla 50

Anlæg A

Teltring, dårligt bevaret med rester af flisegulv.

Anlæg B

Teltring, 3x3 m, flisebelægning c. 1 x 1 m.

Anlæg C

Teltring, 2,5 m, bred, 2 m dyb, fliselægning c. 1 x 1m.

Anlæg D

Teltring, diam. 3 m flisebelægning ca. 2 x 1,5 m flækkeblok i flisebelægning. (GPS 8).

Anlæg E

Teltring, dårligt bevaret, rester af flisegulv (GPS 9).

Anlæg F

Teltring, dårligt bevaret, rester af flisegulv.

Anlæg G

Teltring, dårligt bevaret, rester af flisegulv.

Anlæg H
Depot og recent rævefælde (fangstmandstid).

Anlæg I
Teltring, dårligt bevaret, rester af flisegulv (GPS 10).

Anlæg J
Teltring, dårligt bevaret, rester af flisegulv (GPS 11).

Anlæg K
Teltring, dårligt bevaret, rester af flisegulv.

Anlæg L
Teltring i niveau med grusvold, 3 m i diam. sandsynligvis Thule.

Anlæg M
Teltring i niveau med grusvold

Cla. 56

Anlæg A
Stationshus. Stor næsten kvadratisk brandtomt med utallige jerngenstande liggende spredt ud over det hele. Køkkenet, radiatorummet, skabet i 'storstuen' og generatorens placering kan umiddelbart identificeres på baggrund af forekomsten af tallerkner, knive, skeer og gryder, rustne radioarmaturer, knust og smeltet porcelæn samt på det støbte fundament til generatoren.

Anlæg B
3 x 3 m stor brandtomt med fundament af sten og tørv. I tomten ligger enkelte dåser og dunke, en lille motor, et sikringsskab, relæ eller lignende. To slibesten med håndsving, og en enkelt digel til smeltning. Resterne af en skorsten, søm og beslag samt to madam blå kaffekander, der antagelig enten er i sekundært leje, eller som har været anvendt til andet end kaffe?
Foto: JFJ 92) oversigt fra v. JFJ 93) slibesten. JFJ 94) digel en detail.

Anlæg C
2,75 x 3,0 x 3,0 m stor brandtomt, med enkelte sten i fundamentet. Muligvis er der tale om atter et hus på 3 x 3 m. Enkelte dåse og enorme mængder stenkul ligger omkring tomten. Syv m syd for tomten står en esse noget umotiveret.
Foto: JFJ 95) oversigt, JFJ 96) esse.

Anlæg D
Brandtomt med lidt mindre 2,5 x 2,5 m stort noget diffust fundament. Godt 50 cm fra fundamentsvolden står findes lodretstående brædestumper med tagpap, hvilket antagelig markerer, at der også her er tale om et skur på oprindelig 3 x 3 m. I tomten ligger mange tøndebånd, stålwire, knuste flasker, en nedstyrtet skorsten samt en dåse fra Jensens Fabrikker.
Foto: JFJ 97) oversigt fra øst, JFJ 98) detail af vægrest i østside dvs. front af huset. JFJ 99) Dåse fra Jensens Fabrikker.

Anlæg E
3 x 3,5 m stort skur eller stativ uden fundament. I anlægget findes mange bevarede brædder, der næsten alle er mærket af ild, 2-3 dåser, en spade og ellers næsten intet. Foran ligger resterne af 2 kajakker. Formentlig er her tale om grønlændernes kajakstativ. Omkring anlæg 5 ligger som det eneste sted en del sælknoger.
Foto: JFJ 100) oversigt, JFJ 101) detail af 'ophængningsstolpe', der er væltet ud fra 'vestvæg'. JFJ 102) kajakstævn 193 cm lang, JFJ 103) lasket rælingsbræt, JFJ 104) stævn 2 løftet, JFJ 105) stævn 2 in situ (181 cm), JFJ 106) sælknogle in situ.

Anlæg F

Anlæg E er en tomt, der ser ud til oprindeligt at have bestået af to måske sammenbyggede skure, hvorfor ruinen i det følgende vil blive beskrevet som E nord og E syd.

F nord: Her er rester af tøndes og flere malerbøtter står med størket tjære og pensler, hvor de blev forladt for mere end 50 år siden. Derudover er der en knust glas ballon med metalkurv, og der ser også ud til at være rester af en skorsten. De få brædder, der er tilbage er tydeligt mærket af ild, hvorfor konstruktionen må være brændt.

Foto: 107), 109 + 110) tjærebøtter med pensler, 111) metalkurv med knust ballon.

E syd: Dette anlæg er ikke brændt, og der ligger mange bevarede brædder, en stak bambus ved vestlige væg, samt enkelte dåser.

Foto: 108) oversigt, 112) bambusstænger in situ.

Anlæg G

Brandtomt på 4,5 x 6,8 m stor bygning, der tydeligvis har været delt i to rum: et sydligt værksted, og et nordligt depot, der i dag er karakteriseret af hundredvis af rustne dåser, hvoraf en del ses at være sprunget i forbindelse med bygningens nedbrænding.

Foto: 113) oversigt fra nord, 114) digler, 115) sprængt dåse, 116) esse, 117) detail af centrale del af hus med skillevej, 118) donkraft.

Anlæg H

Skur eller halvtag med nedgravede kasser langs nordlige gavl. Måske var det i denne hytte at den tyske kommandant Ritter opmagasinerede skind og fane og efterlod sit brev inden han ødelagde stationen. Skuret ligger godt skjult for sig selv lidt ned af en lille skrænt længst mod syd på den store grusede slette.

Anlæg I

Latrin. Bag de lave klipper umiddelbart nord for stationen findes resterne af en latrintønde nedgravet op ad en klippe. Foto: JFJ: 119, 120, 121

Anlæg J

Latrin el depot? Tæt på erosionskanten ud mod havnebugten sidder en metaltønde nedgravet i den sandede undergrund.

Anlæg K

Skibsvrag

Ved stranden umiddelbart nordøst for Anlæg A ligger de delvist sønderskudte rester efter 4 fartøjer.

Bådrestene bærer tydelige spor efter brand og de må følgelig antages at være destrueret af tyske soldater eller af det bombardement amerikanske bombefly gennemførte den 13. maj. Foto: JFJ: 122, 123

GeoArk2005

Bjarne Grønnow, Feltarbejde, sommeren 2005: Sabine Ø, Hvalros Ø m.v..

FOTOLISTE

Billednr.	Dato	Motiv
127	18/8 05	Germania Havn, udsigt over Vardenæs med Hvalros Ø i baggrunden.
128	-	Lille elvløb bag Germania Havn.
129-132	-	Thule-vinterhusene vest for Germania Havn.
133	19/8 05	Sandstensslibesten eller lampe (?) fra Lake Colony (Lb.3), Hvalros Ø. In situ.
134-135	-	Skraber m. udsvungen æg fra tomt på Lb.3, øst for søen.
136	-	udgået
137	-	Thule-harpunblad fra 'South Shore'-bopladsen, Hvalros Ø.
138	-	Fuldsleben borespids af killiaq. 'South Shore'-bopladsen.
139-140	21/8 05	Udsigt mod N fra lille ø I Hansa Bugts munding. I forgrunden en ø med nedlagt fangsthytte, Pendulum Ø til højre i billedet og Shannon i det fjerne.
141	-	Udsigt mod S fra ca. samme punkt som for 139-140.
142	-	Henrik på ø ved Hansa Bugt.
143-147	-	Fra sejlturen fra Hansa Bugt hjem til Germania Havn-hytten.
148-149	-	Ildsted på kap Wynn, Lb.4.
150-152	-	Drivtræ-stamme på stranden på Kap Wynn.
153-154	22/8 05	Udsigt fra Germania Havn-hytten mod SØ til Hvalros Ø.
155	-	Germania Havn-hytten.
156-191	23/8 05	'South Shore'-bopladsen på Hvalros Ø. Diverse anlæg og udsigter, jf. kommentarer på videofilm.
175-176	-	<i>South Shore-bopladsens 'qassi', eller snarere: 'danseplads' set fra Ø.</i>
177	-	<i>- ditto-, set fra V</i>
178	-	<i>Hval- eller hvalroskranie i centrum af 'dansepladsen'.</i>
179	-	<i>'Dansepladsen' set fra ca. V.</i>
180	-	<i>Detail af 'kammer' op ad væggen inde i 'dansepladsen'.</i>
191	-	<i>Resterne af fangsthytten på Hvalros Ø.</i>
192	-	Lake Colony (Lb.3), Anlæg A fra V
193	-	- D - V
194	-	- J - NV
195	-	- AS - V
196	-	- AS - SV
197	-	- AD - VNV
198	-	- AAQ - V
199	-	- AAQ - Ø
200	-	- AZ - N
201	23/8 05	Lake Colony (Lb.3), Anlæg AZ (?)

202	-	-	- AT	fra NV
203	-	-	- AT	- SØ
204	-	-	- Y	- SSV
205	-	-	- O	- V
206	-	-	- AAD	- V
207	-	-	- AAE	- V
208	-	-	- AAC	- V
209	-	-	- AAF	- SV
210	-	-	- AAF og AAG i baggrunden med gåse- fældestedet i forgrunden.	
211	-	-	- AAH	- S
212	-	-	- AAS	- SV
213	-	-	- AAAI	- S
214	-	-	- AAAL	- VSV
215	-	-	- AAAM	- V
216	-	-	- AAAR	- SV
217	-	-	- AAAR	- NØ
218	-	-	Oversigt over Lake Colony (Lb.3) set fra S med 'Nathorst-depotet' (Anlæg AG) i forgrunden t.v. og gruber (kødgrave) i rullestens-uren t.h..	
219 –223	-	-	Panorama over Lake Colony (Lb.3) set fra nordlige retninger.	
224	-	-	BG's grejer i et Thule-ly på på Hvalros Ø. Udsigt mod N over strædet til Vardenæs på Sabine Ø.	
225	24/8 05	Observatory Peninsula (Lb.2)	Anlæg A	fra Ø
226	-	-	Anlæg A, detail af fund (stikkelafslag, m.v.) 'in situ'.	
227	-	-	Udgået	
228	-	-	Anlæg B	fra Ø
229	-	-	- ?	
230	-	-	- D	- SV
231	-	-	- H	- N
232	-	-	- J	- S
233	-	-	Oversigt over vinterhusene fra V, med H i forgrunden.	
234	-	-	Anlæg T	set fra N
235	-	-	- W	- S
236	-	-	- AC	- Ø
237	-	-	- AC	- V
238	-	-	BG's depot med frokost i læ under erosions-skrænten på Observatory Peninsulas S-side.	
239	-	-	Anlæg AE	set fra V
240	-	-	- AD	- V
241	25/8 05	Vardenæs (Lb.1)	Anlæg B	set fra NØ

242	-	-	- A	- SV
243	-	-	- F	- SSØ
244	-	-	- K	- S
245	-	-	- Q	- NØ
246	-	-	- R	- NØ
247	-	-	- S	- NØ
248	-	-	- T	- NØ
249	-	-	- T	- NNV
250	-	-	- L	- SØ
251	-	-	- L	- NØ
252	-	-	- AE	- V
253	-	-	- AG	- V
254	-	-	- AQ	- Ø
255	-	-	- AQ	- V
256	-	-	- AR	- Ø
257	-	-	- AD	- S
258	-	-	- AD	- N
259	-	-	- AD	- NNV
260	-	-	- AT	- S
261	-	-	- AT	- V
262	-	-	- AX	- N
263	-	-	Oversigt over den sydlige del af 'fangstmandsområdet', set fra N.	
264	-	-	Anlæg AAC	set fra N
265, 266	-	-	- AY	- S og fra N
267	-	-	- AZ	- SØ
268	-	-	- AAC	- SV
269-272	-	-	Panorama fra Vardenæs (Lb.1) over Germania Havn i sydlige og vestlige retninger.	
273	-	-	Anlæg AAE	set fra NV
274	-	-	Udsigt mod NØ fra højeste del af Vardenæs.	
275	-	-	Anlæg AAG	set fra NV
276	-	-	- AAH	- SSV
277	-	-	Henrik ved TopCon'en under opmåling af Lb.1.	
278-279	26/8 05	Udsigt fra Germania Havn-hytten mod Hvalros Ø.		
280	-	Vi rider stormen af i Germania Havn-hytten.		
281- 286	27/8 05	Natteudsigt – panorama - mod Hvalros Ø og Kap Wynn i ustabilt vejr.		
287-303	28/8	Motiver fra fridag på Daneborg og afgang med TwinOtter mod Zackenberg og Constable Pynt.		
304-335	29/8	Udsigter fra TwinOtteren på strækningen Zackenberg-Constable Pynt.		
336-356	30/8 05	Motiver fra Constable Pynt, mens vi venter på fly til Island.		
357-368	-	Udsigter fra flyet over Scoresbysund og afsked med Østgrønland.		

BILAG XX

Fundliste GeoArk 2007

Løbe nr. x-nr. materiale	genstandstype	lokalitet	funddata	kulturgruppe	bemærkninger
Cla-01 1 tand	perle forarb.		opsamling	Thule	
Cla-01 2 tand	hundeskagleholder forarb.		opsamling	Thule	
Cla-01 3 bjergart	14 stk afslag og forarb.		opsamling	palæoeskimo/thule	
Cla-02 1 skifer	harpunspids	eskimosnæs	opsamling	Thule	
Cla-02 2 træ	træhåndtag?	eskimosnæs	opsamling	Thule	
Cla-02 3 hvalknogle	snekniv	eskimosnæs	opsamling	Thule	
Cla-03 1 knogle	tildannet fragment		opsamling	Thule	
Cla-03 2 skifer	harpunspids		opsamling	Thule	
Cla-03 3 skifer	hængesmykke?		opsamling	Thule	
Cla-03 4 skifer, mcq, basalt	57 stk afslag		opsamling	palæoeskimo/thule ?	
Cla-03 5 trækul etc	prøve		anlæg D	Thule	prøve frastensat ildsted til datering
Cla-04 1 skifer	harpunspids		opsamling	Thule	
Cla-04 2 skifer	harpunspids		opsamling	Thule	
Cla-04 3 skifer	bor		opsamling	Thule	
Cla-04 4 skifer	3 stk slebne fragmenter		opsamling	Thule	
Cla-05 1 jordprøve	jordprøve		prøve		
Cla-06 1 skifer	2 stk fragmeneter af slebne genstande		104,0/209,0	Thule	
Cla-06 2 skifer, basalt	2 stk afslag		grusterrasse nordvest for undersøgt husruin	palæoeskimo	
Cla-06 3 træ	fragment		103,5/218,0		
Cla-06 4 træ	fragment		103,0/204,0		
Cla-06 5 tand	perle		100,0/204,5	Thule	
Cla-06 6 træ	træfragment		100,0/204,0		
Cla-06 7 træ	træ		100,0/200,0		
Cla-06 8 knogle	knogle		100,0/200,0		
Cla-06 9 hvalknogle	slædemede		100,0/200,0	Thule	
Cla-06 10 træ	træ		100,0/202,0		
Cla-06 11 træ	træ		100,0/200,5		
Cla-06 12 træ	grene		100,0/200,5		fra sort linse under knoglelag
Cla-06 13 træ	træ		100,0/202,5		
Cla-06 14 træ	træ		100,0/201,5		
Cla-06 15 træ	træ		100,0/204,5		
Cla-06 16 træ, mcq, skifer	uloblad, 4 stk afslag		100,0/203,0		
Cla-06 17 knogle	knogle		100,0/204,0		

Cla-06	18	træ	træ	100,0/202,5		
Cla-06	19	træ, gevir, knogle	træ, forarbejdet gevir, knogle	100,0/203,5		
Cla-06	20	træ	træ	99,5/204,0		lag 2, kulturlag
Cla-06	21	hvalknogle, skifer, træ/tand?	harpunspidsfragmenter, slædemede, harpun?	100,0/201,0	Thule	
Cla-06	22	knogle	knogle	106,0/207,0		
Cla-06	23	træ	træ	102,0/204,0		
cla-06	24	hvalknogle	snekniv	100,0/202,0	Thule	
Cla-07	1	skifer	3 stk harpunspidser	opsamling	Thule	
Cla-07	2	tand	hundeskegleholder	opsamling	Thule	
Cla-07	3	skifer, mcq, basalt	afslag	opsamling	palæoeskimo/thule ?	
Cla-08	1	skifer, mcq, basalt	forarbejde til harpunspids af skifer, to afslag	opsamling	palæoeskimo/thule ?	ved kysterosion i østlige side af strand foran thulehuse
Cla-09	1	skifer, mcq	3 stk slebne skifer fragmenter, 1 mcq afslag	fra prøvehul i Thule teltring sydøst for ruingruppe	palæoeskimo/thule	
Cla-10	1	skifer	harpunspids	opsamling	Thule	foran gruppe 1
Cla-10	2	skifer	fragment af kniv	opsamling	Thule	foran gruppe 1
Cla-10	3	skifer, mcq	8 stk afslag	opsamling	palæoeskimo/thule ?	foran gruppe 1
Cla-10	1	skifer	perle	opsamling	Thule	
Cla-10	2	skifer	harpunspids	opsamling	Thule	
Cla-10	3	skifer	bor	opsamling	Thule	
Cla-10	4	skifer	harpunspids	opsamling	Thule	
Cla-10	5	skifer	uloblad	opsamling	Thule	
Cla-12	1	mcq	afslag	opsamling	palæoeskimo/thule ?	fra eroderet tørv foran thule huse i østlig bugt
Cla-12	2	skifer	3 stk slebne fragmenter	opsamling	Thule	opsamling fra strand
Cla-13	1	mcq	dobbelt stikkel	finch opsamling	Independence I	
Cla-13	2	mcq	3 stk afslag	finch opsamling	Independence I	
Cla-13	3	sandsten	fragment af slibesten?	finch opsamling	?	
Cla-13	4	org.mat	prøve	finch		
Cla-13	5	org.mat	prøve	finch		
Cla-13	6	stenfragmenter	prøve	finch		
Cla-15	1	mcq	14 stk afslag	opsamling	palæoeskimo	
Cla-16	1	mcq	rygflække, stor	kalven opsamling	Independence I	
Cla-16	2	mcq	2 stk afslag	kalven opsamling	Independence I	
Cla-20	1	sandsten	del af lampe genanvendt som synk	Moskusheimen opsamling	Thule	ved strand
Cla-20	2	knogle	snesonde	Moskusheimen opsamling	Thule	ved strand
Cla-20	3	skifer	økse	Moskusheimen opsamling	Thule	ved strand
Cla-20	4	skifer	fragment med gennemboring	Moskusheimen opsamling	Thule	ved strand
Cla-20	5	træ/mcq/jern	træfragment, afslag, jernsøm	Moskusheimen prøvehul nr 1		

Cla-20	6	jordprøve	lemminge lort	Moskusheimen prøvestik 11	dyreriget	
Cla-20	7	træ	træ	Moskusheimen prøvestik 10, lag 7		
Cla-20	8	jordprøve	prøve	Moskusheimen prøvestik 10, ca 25-30 cm		
Cla-20	9	jordprøve	prøve	Moskusheimen prøvestik 10, ca 30-37 cm		
Cla-20	10	jordprøve	prøve	Moskusheimen prøvestik 10, ca 0-25 cm		
Cla-23	1	mcq	stort afslag	opsamling		nordlige teltring
Cla-24	1	mcq	skraber	Moskusheimen opsamling	palæoeskimo	stykket er varmebehandlet
Cla-24	2	Basalt	endeblad m slib	Moskusheimen opsamling	palæoeskimo	
Cla-24	3	mcq	12 stk afslag	Moskusheimen opsamling	Independence I ?	
Cla-24	4	mcq	flækkeblok	Moskusheimen opsamling	palæoeskimo	fundet i kysterosion
Cla-24	5	mcq	endeskraber	Moskusheimen opsamling	palæoeskimo	fundet i kysterosion
Cla-24	6	mcq	9 stk afslag og forarb.	Moskusheimen opsamling	palæoeskimo	fundet i kysterosion
Cla-24	7	mcq	endeblad	Moskusheimen opsamling	Independence I?	
Cla-24	8	basalt	stikkel m slebet æg	Moskusheimen opsamling	gr.dorset	
Cla-25	1	mcq	2 stk store præformer	Moskusheimen opsamling	Independence I	
Cla-25	1	mcq	stikkel	Moskusheimen opsamling	Independence I	
Cla-30	1	basalt	økse	Henning elv opsamling	gr.dorset?	
Cla-30	2	mcq	forarbejde til flækkeblok	Henning elv opsamling		
Cla-30	3	mcq	afslag	Henning elv opsamling		
Cla-32	1	mcq	pilespids	Grønnedal opsamling	Independence I	gps indmålt
Cla-33	1	tand	perle	kap breusing opsamling	Thule	
Cla-33	2	mcq	2 stk forarb	kap breusing opsamling	palæoeskimo	fundet ved legehuse
Cla-33	3	basalt	stikkel med slebet blad	kap breusing opsamling	gr.dorset	fundet ved fangsthuse
Cla-33	4	mcq	flække	kap breusing opsamling	palæoeskimo	fundet ved fangsthuse
Cla-33	5	skifer	2 stk slebne fragmenter	kap breusing opsamling	Thule	fundet ved fangsthuse
Cla-33	6	basalt, mcq	23 stk afslag	kap breusing opsamling	palæoeskimo	fundet ved fangsthuse
Cla-33	7	basalt	2 stk økse forarbejder samt en blok	kap breusing opsamling	palæoeskimo	fundet ved fangsthuse
Cla-33	8	mcq	3 stk flækker	kap breusing opsamling	pal	
Cla-33	9	basalt	stikkel m slebet æg	kap breusing opsamling	gr.dorset	ved fangsthytte
Cla-33	10	basalt/mcq	endeskraber, flække, 3 stk afslag	kap breusing opsamling	pal	se bjarnes notesbog
Cla-33	11	mcq	flækkeblok	kap breusing opsamling	gr.dorset	markeret på plan
Cla-34	1	mcq	harpunspids	kap mary opsamling	Independence I	
Cla-34	2	mcq	forarbejde	kap mary opsamling	Independence I	
Cla-34	3	basalt, mcq	3 stk afslag	kap mary opsamling	Independence I	
Cla-34	4	tand	ukendt genstand	kap mary opsamling	Thule	
Cla-34	5	basalt	blok	kap mary opsamling	Thule	

Cla-34	6	mcq	endeskraber	kap mary	opsamling		
Cla-34	7	mcq	2 stk afslag	kap mary	opsamling		
Cla-34	8	mcq	5 stk afslag og forarbejder	kap mary	opsamling	pal	
Cla-34	9	skifer	legetøjskniv	kap mary	opsamling	Thule	fundet øst for kapet v kystskrænt
Cla-35	1	Basalt	stikkel med slebet æg		opsamling	gr.dorset	fundsted er afmærket på plan
Cla-36	1	hvalrostand	Lanse/harpunspids	Dahls skær	opsamling	gr.dorset	Kan muligvis også være thule
Cla-36	2	tand	fragment	Dahls skær	opsamling		
Cla-36	3	skifer, mcq	4 stk afslag/fragmenter	Dahls skær	opsamling	pal	
Cla-39	1	mcq	1 stk fragment af afslag		anlæg B	palæoeskimo	
Cla-41	1	mcq	flækkekniv		opsamling	palæoeskimo	tydeligt brugsslid
Cla-41	5	mcq	Forarbejde		opsamling	palæoeskimo	
Cla-41	3	skifer	harpunspids		opsamling	Thule	fundsted er afmærket på plan
Cla-41	4	mcq	stikkel	blåklokkenæs	opsamling	Independence I	opsamlet ved anlæg Ax
Cla-41	2	mcq	endeblad	blåklokkenæs	opsamling	Independence I	opsamlet ved anlæg Ax
Cla-41	6	sandsten	lampefragment	blåklokkenæs	opsamling	Thule	
Cla-41	7	mcq	endeblad, 4 flækker, 3 afslag	blåklokkenæs	opsamling	gr.dorset	se bjarnes notesbog
Cla 41	8	skifer	bor	blåklokkenæs	opsamling	Thule	
Cla-42	12	mcq	endeblad		veststrand	gr.dorset	er indmålt med gps
Cla-42	1	mcq	endeblad		opsamling	pal	
Cla-42	2	basalt	stikkel m slebet æg		opsamling	gr.dorset	
Cla-42	3	basalt	stikkel		opsamling	saqqaq	
Cla-42	4	mcq	forarbejde til harpunspids		opsamling	Independence I/saqqaq	
Cla-42	5	mcq	sideskraber		opsamling	pal	venstrehånds!
Cla-42	6	mcq	sideblad		opsamling	gr.dorset	
Cla-42	7	mcq	bifacialt blad		opsamling	pal	nr 1
Cla-42	8	basalt	stikkel m slebet æg		opsamling	gr.dorset	nr 2
Cla-42	9	basalt	stikkel		opsamling	saqqaq	nr 3
Cla-42	10	mcq	forarbejde til harpunspids		opsamling	Independence I?	nr 4
Cla-42	11	mcq	sideskraber		opsamling	pal	nr 5
Cla-42	13	mcq	sideblad		opsamling	gr.dorset	nr 6
Cla-42	14	basalt/mcq	stikkel, bifacial spids, 2 stk forarbejder, 5 stk afslag		opsamling	Saqqaq/pal	nr 7
Cla-42	15	mcq	stikkel		opsamling	Independence I	nr 8
Cla-42	16	basalt	stikkel		opsamling	Saqqaq	nr 9
Cla-42	17	basalt	stikkel		opsamling	saqqaq	nr 10
Cla-42	18	mcq	flække, 3 stk afslag		opsamling	pal	nr 11
Cla-48	1	skifer	bor		fra mødding	Thule	

Cla-50	1	mcq	flækkeblok	Dahls skær opsamling		anlæg 50
Cla-53	1	mcq	pilespids	Zackenberg elv opsamling	Independence I	
Cla-53	2	mcq	7 stk afslag og forarb.	Zackenberg elv opsamling	Independence I	
Cla-54	1	mcq	2 stk afslag	Zackenberg	Independence I	

Fotoliste Anne Birgitte Gotfredsen GeoArk 2007

Foto nr.	dato	objekt
P8060284	06-08-2007	Cla-02, to vinterhuse under erosion BG
P8060285	06-08-2007	Cla-02, to vinterhuse under erosion BG
P8060286	06-08-2007	Cla-01?, Thulekultur teltringe nær erosionskant BG & MM
P8060287	06-08-2007	Cla-02, to vinterhuse under erosion BG & MM, set fra stranden
P8060288	06-08-2007	Cla-02, to vinterhuse under erosion BG & MM, set fra stranden
P8060289	06-08-2007	Cla-02, to vinterhuse under erosion BG & MM, set fra stranden
P8200761	20-08-2007	Cla-33 Kap Breusing, anl. XA teltring, oversigt set fra V
P8200762	20-08-2007	Cla-33 Kap Breusing, anl. XA teltring set fra V close up
P8200763	20-08-2007	Cla-33 Kap Breusing, anl. XB shelter, oversigt set fra S
P8200764	20-08-2007	Cla-33 Kap Breusing, anl. XB shelter set fra SØ close up
P8200765	20-08-2007	Cla-33 Kap Breusing, anl. XC set fra SØ close up
P8200766	20-08-2007	Cla-33 Kap Breusing, anl. XD depot? set fra S close up
P8200767	20-08-2007	Cla-33 Kap Breusing, afboret knogle hval?, 2 m NV for anl. XB in situ
P8200768	20-08-2007	Cla-33 Kap Breusing, afboret knogle hval?, 2 m NV for anl. XB m målestok
P8200769	20-08-2007	Cla-33 Kap Breusing, afboret knogle hval?, 2 m NV for anl. XB afboringsflade
P8200770	20-08-2007	Cla-33 Kap Breusing, afboret knogle hval?, 2 m NV for anl. XB afboringsflade
P8200771	20-08-2007	Cla-33 Kap Breusing, anl. V for anl. XB & basaltknold set fra SV
P8200772	20-08-2007	Cla-33 Kap Breusing, anl. V for anl. XB & basaltknold set fra S